

Institut za poljoprivredu i
turizam

Institute of Agriculture and
Tourism

[OPERATIVNI PLAN RAZVOJA CIKLOTURIZMA ISTARSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE OD 2019. DO 2025. GODINE]

ISTARSKA | R E G I O N E
Ž U P A N I J A | I S T R I A N A

OPERATIVNI PLAN RAZVOJA CIKLOTURIZMA ISTARSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE OD 2019. DO 2025. GODINE

Naručitelj:

Upravni odjel za turizam
Istarske županije

Koordinatorica projekta:

dr. sc. Kristina Brščić

Autorice:

dr. sc. Kristina Brščić
Tina Šugar, mag. ing. agr.
Katarina Lovrečić, mag. oec.

Poreč, siječanj 2019. godine

Sufinancirano sredstvima Ministarstva turizma RH

Sadržaj

1.	Uvod.....	7
1.1.	Osnovne značajke prostora Istarske županije.....	9
1.1.1.	Zemljopisni podaci.....	9
1.1.2.	Klima.....	9
1.1.3.	Obala.....	9
1.1.4.	Reljef.....	9
1.1.5.	Vegetacija i zaštićena područja.....	10
1.1.6.	Administrativni ustroj i demografske značajke područja.....	10
1.1.7.	Prometna infrastruktura.....	11
1.2.	Obilježja turističkog tržišta u Istarskoj županiji.....	13
1.3.	Trendovi cikloturističkog tržišta u Hrvatskoj i Istarskoj županiji.....	14
1.3.1.	Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj.....	15
1.4.	Strateški i planski dokumenti vezani za cikloturizam.....	16
	Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/2013).....	16
	Strateški marketinški plan hrvatskog turizma za razdoblje 2014. – 2020.....	16
	Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017. – 2030.).....	16
	Akcijski plan razvoja cikloturizma.....	17
	Master plan turizma Istarske županije 2015. – 2025.....	17
	<i>EuroVelo</i>	18
	Smjernice za razvoj proizvoda <i>Bike&Outdoor</i> u Istri za razdoblje od 2018. do 2022.....	20
	Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, 2017.....	20
1.5.	Metodologija rada i dionici uključeni u Operativni plan cikloturizma.....	20
2.	Analiza postojećeg stanja cikloturizma na području Istarske županije.....	22
2.1.	Dionici cikloturizma u Istarskoj županiji.....	22
2.2.	Stanje cesta u Istarskoj županiji.....	24
2.3.	Podaci Policijske uprave istarske.....	27
2.4.	Analiza stanja biciklističke mreže na području Istarske županije.....	30
	Staza <i>Parenzana</i>	34
2.5.	Vizualni identitet.....	38
2.6.	Destinacijske internetske stranice.....	39
2.7.	Biciklistički promotivni materijali.....	40
2.8.	Biciklističke manifestacije.....	42

2.9.	<i>Istra Bike&Bed</i> smještaj	44
2.10.	<i>Bike sharing</i> i <i>e-bike</i> punionice.....	46
2.11.	<i>Bike</i> parkovi	48
2.12.	Edukacija biciklističkih vodiča i ključnih dionika cikloturizma.....	49
2.13.	Ostale usluge usko povezane s cikloturizmom	49
2.14.	Prometna signalizacija i oznake biciklističkih površina	50
3.	SWOT analiza	52
4.	Vizija, misija i ciljevi razvoja cikloturizma do 2025. godine	54
5.	Standardi za razvoj cikloturističke infrastrukture i ponude cikloturizma u Istarskoj županiji	55
6.	Razvojni projekti s operativnim planovima razvoja i planom implementacije.....	57
	Mjera 1: Ulaganje u biciklističku infrastrukturu radi unaprjeđenja i diversifikacije ponude cikloturizma.....	58
	Mjera 2: Razvoj <i>bike share</i> sustava bicikala i električnih bicikala	65
	Mjera 3: Suradnja dionika radi unaprjeđenja organizacije, standarda i upravljanja na razini destinacije.....	67
	Mjera 4: Edukacija dionika vezana uz sigurnost u prometu i razvoj proizvoda	71
	Mjera 5: Unaprjeđenje cikloturističke ponude	72
	Mjera 6: Unaprjeđenje informativnih sadržaja i promocijske aktivnosti.....	74
7.	Zaključak.....	76
	Literatura	77
	Popis kratica	79
	PRILOZI.....	81

Popis tablica

Tablica 1. Broj dolazaka i noćenja turista po mjesecima u Istarskoj županiji za 2016. i 2017. godinu	13
Tablica 2. Dolasci i noćenja turista prema vrstama turističkih smještajnih objekata u Istarskoj županiji za razdoblje od 1. siječnja 2017. do 31. prosinca 2017.	14
Tablica 3. Popis kritičnih dionica i sugerirane alternative	25
Tablica 4. Prometne nesreće koje su izazvali biciklisti od 2013.2017. godine na području Istarske županije	29
Tablica 5. Ukupan broj kilometara i broj biciklističkih staza po područjima u Istarskoj županiji	31
Tablica 6. Podjela biciklističkih staza po kategoriji službene i avanturističke staze u Istarskoj županiji	32
Tablica 7. Broj biciklističkih staza po vrstama u Istarskoj županiji.....	32
Tablica 8. Broj biciklističkih staza prema zahtjevnosti u Istarskoj županiji	33
Tablica 9. Broj biciklističkih manifestacija po mjesecima i područjima u Istarskoj županiji u 2018. godini	43
Tablica 10. <i>Istra Bike&Bed</i> smještaj prema kategoriji smještajnog objekta.....	46
Tablica 11. <i>Istra Bike&Bed</i> smještaj prema broju ležajeva razvrstanih po kategoriji objekta	46
Tablica 12. SWOT analiza	52
Tablica 13. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta.....	59
Tablica 14. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta.....	62
Tablica 15. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta	64
Tablica 16. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta.....	65
Tablica 17. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta.....	66
Tablica 18. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta	66
Tablica 19. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta.....	67
Tablica 20. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta.....	69
Tablica 21. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta	69
Tablica 22. Popis projekata koji se odnose na edukaciju korisnika i pružatelja usluga.....	71
Tablica 23. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta.....	72
Tablica 24. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta.....	73
Tablica 25. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta	73
Tablica 26. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta.....	74
Tablica 27. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta.....	75
Tablica 28. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta	75

Popis slika

Slika 1. Europske države prema godišnjim prihodima od cikloturizma	14
Slika 2. Rute <i>EuroVelo 8</i> i <i>EuroVelo 9</i> koje prolaze kroz Istarsku županiju	19
Slika 3. Karta javnih cesta na području Istarske županije	24
Slika 4. Prometnice kojima je potrebna rekonstrukcija ili sanacija	27
Slika 5. Prometnice na kojima je stradalo najviše biciklista od 2013. do 2017. godine u Istarskoj županiji.....	30
Slika 6. Prikaz početnih točaka svih biciklističkih staza u Istarskoj županiji	33
Slika 7. Destinacijski logotip <i>Istra bike</i> za područje Istarske županije.....	38
Slika 8. Logotip brenda <i>Istra outdoor</i>	38
Slika 9. Logotip <i>Istra Bike&Bed</i> smještaja	38
Slika 10. Naslovna internetska stranica <i>Istra Bike</i>	39
Slika 11. Naslovna internetska stranica <i>Colours of Istria</i>	40
Slika 12. Letak s <i>bike</i> događanjima na području Žminja, Kanfanara i Svetvinčenta u 2018. godini	41
Slika 13. Naslovna stranica <i>bike e-booka</i>	42
Slika 14. Manifestacija <i>Istria Granfondo</i> na najdužoj istoimenoj biciklističkoj stazi u Istri...	43
Slika 15. Kuća za odmor s certifikatom <i>Istra Bike&Bed</i>	45
Slika 16. <i>E-bike</i> punionica	47
Slika 17. Poreč <i>bike sharing</i>	48
Slika 18. Oznaka biciklističke staze na terenu	50
Slika 19. Signalizacija biciklističkih staza	51
Slika 20. Kriterij za izbor biciklističke prometnice.....	55

Popis grafova

Graf 1. Stradavanje biciklista u prometnim nesrećama po područjima od 2013. do 2017. godine u Istarskoj županiji.....	28
Graf 2. Starost biciklista učesnika u prometnim nesrećama od 2013. do 2017. na području Istarske županije	29
Graf 3. Udio biciklističkih manifestacija po području u ukupnom broju manifestacija u Istarskoj županiji u 2018. godini	44

1. Uvod

Operativan plan razvoja cikloturizma Istarske županije (u nastavku: Plan) je dokument kojim su definirane smjernice i operativni planovi razvoja cikloturizma na području Istarske županije do 2025. godine. Plan sufinancira Ministarstvo turizma te je strukturiran u skladu s obveznim elementima operativnih planova razvoja cikloturizma.

U uvodnom dijelu dokumenta kratko su opisane osnovne značajke prostora Istarske županije budući da o prirodnim, demografskim i gospodarskim, u prvom redu turističkim obilježjima područja, uvelike ovisi kako će se razvijati cikloturizam. Cikloturizam je kao turistički proizvod prepoznat kao proizvod s velikom perspektivom razvoja jer, osim što uključuje sportsku aktivnost, promovira i zdravi način života i održivi transport te je sve popularniji među stanovnicima i turistima diljem Europe. Istarska županija ima veliki potencijal za razvoj cikloturizma te već godinama provodi niz aktivnosti za razvoj cikloturizma, a u planiranom razdoblju još će se dodatno intenzivirati aktivnosti koje se odnose na ulaganje u turističku infrastrukturu te dodatne aktivnosti kojima je cilj unaprijediti cikloturističku ponudu. U uvodnom dijelu razmatraju se i postojeći planski dokumenti na nacionalnoj i regionalnoj razini, od Strategije razvoja turizma Republike Hrvatske, Akcijskog plana razvoja cikloturizma, Master plana turizma Istarske županije, *EuroVelo* ruta, budući da kroz Istarsku županiju prolaze dvije, *EuroVelo 8* i *EuroVelo 9*, te prihvaćenih Smjernica za razvoj proizvoda *Bike & Outdoor* i Smjernica za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri.

U drugom dijelu Plana prikazana je detaljna analiza postojećeg stanja cikloturizma na području Istarske županije koja se odnosi na: stanje cesta i biciklističke mreže na području Istarske županije, podacima o prometnim nesrećama, broju biciklističkih manifestacija u Istri, *Istra Bike&Bed* smještaju, *bike sharing* sustavu i *e-bike* punionicama i ostalim uslugama, vizualnom identitetu cikloturizma u Istarskoj županiji te ostalim elementima cikloturizma u županiji.

Analiza stanja cikloturizma u županiji utvrđena je SWOT analizom na čijem su temelju definirani vizija, misija i opći ciljevi budućeg razvoja cikloturizma. Također, utvrđeni su standardi za razvoj te kao najvažniji dio, opis mjera, odnosno konkretnih razvojnih projekata.

Podaci o budućim aktivnostima i projektima prikupljeni su od dionika na području Istarske županije koji sudjeluju u razvoju cikloturizma putem ankete koja je sadržavala pitanja o planiranim investicijama u biciklističku infrastrukturu do 2025. godine, projektima vezanim uz zakonsku regulativu, edukaciju, projektima koji se odnose na unaprjeđenje cikloturističke ponude i sustav informiranja te marketing u cikloturizmu. Tijekom procesa izrade Plana održane su dvije radionice na kojima se raspravljalo o prikupljenim informacijama i smjernicama budućeg razvoja cikloturizma u Županiji.

U posljednjem dijelu Plana navedene su mjere, specifični ciljevi i aktivnosti s popisom planiranih projekata i planom implementacije. Planovi su grupirani u okviru šest mjera prema tri razine prioriteta, i to:

- Mjera 1: Ulaganje u biciklističku infrastrukturu radi unaprjeđenja i diversifikacije ponude cikloturizma
- Mjera 2: Razvoj *bike share* sustava bicikala i električnih bicikala
- Mjera 3: Suradnja dionika radi unaprjeđenja organizacije, standarda i upravljanja na razini destinacije
- Mjera 4: Edukacija dionika vezana uz sigurnost u prometu i razvoj proizvoda
- Mjera 5: Unaprjeđenje cikloturističke ponude
- Mjera 6: Unaprjeđenje informativnih sadržaja i promocijske aktivnosti.

1.1. Osnovne značajke prostora Istarske županije

1.1.1. Zemljopisni podaci

Istarski poluotok najveći je jadranski poluotok, smješten u sjeveroistočnom dijelu jadranskog mora, u najzapadnijem dijelu Hrvatske i obuhvaća površinu od 3.476 km². Područje dijele Hrvatska, Slovenija i tek malim dijelom Italija (sjeverna strana Miljskoga poluotoka). Republika Slovenija obuhvaća područje Slovenskog primorja s Koparskim zaljevom i dijelom Piranskoga zaljeva do ušća rijeke Dragonje. Republici Hrvatskoj pripada najveći dio poluotoka odnosno 3.130 četvornih kilometara (90 %).

Istarska županija obuhvaća veći dio Istre te površinu od 2.820 km², odnosno 4,98 % od ukupne površine Republike Hrvatske, dok ostali dio pripada administrativno-teritorijalno Primorsko-goranskoj županiji.

1.1.2. Klima

Klima je sredozemna duž obale te postupno prelazi u kontinentalnu prema unutrašnjosti poluotoka. Ljeta su topla i suha, a zime su blage i ugodne. Najviša prosječna temperatura zraka iznosi 24°C u kolovozu, a najniža u siječnju i iznosi oko 6°C. Prosječan broj sunčanih sati godišnje je 2.400 sati. Duž sjevernog dijela obale godišnji prosjek temperature zraka iznosi oko 14°C, a na južnom dijelu i otocima oko 16°C. Količina padalina povećava se prema unutrašnjosti, a najčešći vjetrovi su bura, jugo i maestral.

1.1.3. Obala

Istarska obala dugačka je 539 kilometara, zajedno s otocima i otočićima, a glavnina obale nalazi se na krškom i vapnenačkom zemljištu. Zapadna strana istarskog poluotoka je veoma razvedena i duga 327 kilometara, zajedno s otocima, dok je istočna obala s otočićima duga 212 kilometara. Na jugu poluotoka izdvaja se Nacionalni park Brijuni.

1.1.4. Reljef

Reljefni se oblici uzdižu s obale prema unutrašnjosti poluotoka sve do planinskog masiva Učke i Čićarije. Istarski se poluotok, prema geološkoj i geomorfološkoj strukturi dijeli na sljedeća područja:

- Bijela Istra (brdoviti sjeverni i sjeveroistočni rub poluotoka s oskudnim biljnim pokrovom i ogoljelim kraškim površinama)
- Siva Istra (jugozapadno od Bijele Istre, morfološki bogatije područje nižih pobrđa fliša – nepropusnih lapora, gline i pješčenjaka)
- Crvena Istra (vapnenačka zaravan uz morsku obalu prekrivena zemljom crvenicom)

1.1.5. Vegetacija i zaštićena područja

Trećina istarskog poluotoka nalazi se pod šumama, a prevladavaju borove šume i makija, ističu se stabla crnike i planike, hrast lužnjak uz rijeku Mirnu te bukova šuma iznad 500 m nadmorske visine na Učki i Čićariji. U Županiji je veliki broj značajnih područja zaštićenih ekološkom mrežom Natura 2000 koji su privlačni i zanimljivi za cikloturiste. Na području Istarske županije nalazi se 67 područja u ekološkoj mreži Natura 2000, od čega su dva područja očuvanja značajnih za ptice (POP), a ostalih 65 područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS), a ukupna površina zaštite iznosi 174.575,18 ha.¹

U Županiji se nalaze sljedeći prirodni rezervati: Nacionalni park Brijuni, Park prirode Učka, zaštićeni krajolik Limski zaljev, Motovunska šuma, Park-šuma Zlatni rt i ornitološki rezervat Palud pokraj Rovinja, Park-šuma Šijana pokraj Pule i zaštićeni krajolik Kamenjak na samom jugu Istre. Navedeno pretpostavlja dobru osnovu, odnosno, vrijedan resurs za razvoj cikloturističkog proizvoda.

1.1.6. Administrativni ustroj i demografske značajke područja

U Istarskoj županiji ima ukupno deset gradova s 143.956 stanovnika, odnosno 69,2 % stanovništva i 31 općina sa 64.099 stanovnika, odnosno 30,8 % stanovništva.

Istarsku županiju čine jedinice lokalne samouprave, i to područja gradova: Buje-Buie, Buzet, Labin, Novigrad-Cittanova, Pazin, Poreč-Parenzo, Pula-Pola, Rovinj-Rovigno, Umag-Umago i Vodnjan-Dignano, te područja općina Bale-Valle, Barban, Brtonigla-Verteneglio, Cerovlje, Fažana-Fasana, Funtana-Fontane, Gračišće, Grožnjan-Grisignana, Karojba, Kanfanar, Kaštelir-Labinci-Castelliere-S. Domenica, Kršan, Lanišće, Ližnjan-Lisignano, Lupoglav, Marčana, Medulin, Motovun-Montona, Oprtalj-Portole, Pićan, Raša, Sveta Nedjelja, Sveti Lovreč, Sveti Petar u Šumi, Svetvinčenat, Tar Vabriga-Torre Abrega, Tinjan, Višnjan-Visignano, Vižinada-Visinada, Vrsar-Orsera i Žminj.²

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine ukupan broj stanovnika u Istarskoj županiji iznosi 208.055, odnosno 4,85 % stanovništva Republike Hrvatske, a prosječna je naseljenost 73 stanovnika na km². Ukupan broj muškaraca je 101.162, a ukupan broj žena 106.893, dok prosječna starost stanovnika iznosi 43 godine.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, krajem 2017. godine, u Istarskoj županiji bilo je radno aktivno 88.434 stanovnika/ca. U odnosu na 2016. godinu u Istarskoj županiji povećala se razina radno aktivnog stanovništva za 2.025 osoba ili 2,3 % uz istodobno povećanje broja zaposlenih za 3.042 ili 3,8 %.³

¹ Županijska razvojna strategija Istarske županije do 2020. godine, 2018.

² <http://istra-istria.hr/index.php?id=121>

³ Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Pula, Godišnjak 2017.

Stopa registrirane nezaposlenosti u Istarskoj županiji, na dan 31. prosinca 2017. godine iznosila je 5,7 % što je u odnosu na prosinac 2016. godine smanjenje od 1,3 %. Najnižu prosječnu stopu nezaposlenosti u 2017. godini u RH bilježi upravo Istarska županija (4,6 %).⁴

Prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje prosječan broj nezaposlenih u Istarskoj županiji u 2016. godini iznosio je 5.404, a u 2017. godini 4.144, što je smanjenje nezaposlenosti od 23,3 %.⁵ Broj nezaposlenih osoba na dan 31. prosinca 2017. godine u Istarskoj županiji iznosio je 4.997, i to 2.173 muškaraca i 2.824 žena.⁶

Trend sezonskog zapošljavanja u turizmu i smanjenje nezaposlenosti približavanjem turističke sezone već se godinama bilježi u Istarskoj županiji. Nezaposlenost je u ponovnom porastu prilikom završetka turističke sezone. Tijekom 2017. godine najveći broj evidentiranih nezaposlenih osoba zabilježen je u siječnju (6.651), a najmanji u srpnju (2.658).⁷

1.1.7. Prometna infrastruktura

Kvalitetna prometna infrastruktura važan je čimbenik koji se treba razvijati u skladu s ubrzanim razvojem turizma. U Istarskoj županiji najviše se razvija cestovni promet, ali ulaže se i u povećanje pomorskog prometa. Zračni promet ima preduvjete za značajniji udio za prijevoz putnika.⁸

Cestovni promet

Ukupna duljina cesta u Istarskoj županiji je 1.812,95 km:⁹

- državne ceste - 380,2 km
- županijske ceste - 698,95 km
- lokalne ceste - 733,8 km

U Istri se dugi niz godina ulaže u razvoj biciklističke infrastrukture. U cilju daljnjeg razvoja potrebno je označiti i povezati mreže nacionalnih, regionalnih i lokalnih biciklističkih ruta i integrirati ih u europsku biciklističku mrežu ruta *EuroVelo*. Zbog velikog broja prometnih nesreća u Istri u kojima su sudjelovali biciklisti, potrebno je usmjeriti bicikliste s kritičnih prometnica na sigurnije biciklističke staze i trake kako bi se smanjio broj nesreća. Također, zbog velikog broja dolazaka turista i povećanja intenziteta prometa na cestama za daljnji razvoj cikloturizma neophodna je edukacija kako biciklista tako i vozača o pravilnom ponašanju i kulturi ponašanja u prometu.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ Hrvatski zavod za zapošljavanje, Godišnjak 2017.

⁷ Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Pula, Godišnjak 2017.

⁸ <https://www.istra-istria.hr/index.php?id=259>

⁹ <http://istra-istria.hr/index.php?id=461>

Željeznički promet

Željezničkim prugama u Istri upravljaju Hrvatske željeznice, a dužina pruga, koje su isključivo lokalnog značaja, iznosi 152,5 km, uključujući i 2,7 km industrijskih kolosijeka. Promet putnika i tereta je nerentabilan, a za budući opstanak potrebno je povezati željeznički promet s ostatkom Hrvatske te Slovenijom, odnosno, uključivanjem u europski željeznički sustav.¹⁰

Problem željezničkog prometa u Istri za razvoj cikloturizma je nemogućnost transporta bicikala i neuređenost postaja za ukrcaj i iskrcaj bicikala te nedostatak financijskih sredstva za uređenje vagona namijenjenih cikloturistima, kao i slaba povezanost s ostatkom Hrvatske i europskim zemljama.

Pomorski promet

Istarska županija obuhvaća sedam luka županijskog značaja otvorenih za javni promet: Pula, Brijuni, Rovinj, Poreč, Novigrad, Umag i Plomin i 19 luka lokalnog značaja kojima upravlja pet županijskih lučkih uprava (Pula, Rovinj, Poreč, Umag-Novigrad i Rabac).

Bitno je napomenuti da lukom Bršica, koja se nalazi na prostoru Istarske županije, upravlja Lučka uprava Rijeka. Istarska županija povezana je s otokom Cresom stalnom trajektnom vezom (pristanište na relaciji Brestova-Porozina), zatim postoje veze iz Pule za Mali Lošinj te nekoliko brodskih veza u sezoni prema Veneciji i Trstu iz pristaništa u Poreču, Rovinju, Umagu i Puli.¹¹

Kako je navedeno i u Akcijskom planu razvoja cikloturizma (Institut za turizam, 2015.) zadnjih godina povećan je interes za prijevoz biciklista plovilima u RH. Plovila nisu prilagođena za prijevoz biciklista, iako nema poteškoća za njihov prihvata u trajektima. Samo na manjem broju brodova koji su namijenjeni prijevozu putnika moguć je prijevoz bicikala. Dodatno, cjenovna politika destimulira ovakav prijevoz bicikala.¹²

¹⁰ <https://www.istra-istria.hr/index.php?id=459>

¹¹ <https://www.istra-istria.hr/index.php?id=460>

¹² Akcijski plan razvoja cikloturizma, Institut za turizam, 2015.

1.2. Obilježja turističkog tržišta u Istarskoj županiji

Istarska županija najrazvijenija je turistička županija u Republici Hrvatskoj te se u njoj ostvaruje oko 30 % ukupnog turističkog prometa ostvarenog u Republici Hrvatskoj. Ukupan broj dolazaka turista u Istarskoj županiji u 2017. godini iznosio je 4.200.662 turista, a broj noćenja 27.356.556. Najveći broj dolazaka u 2017. godini zabilježen je u srpnju, a najveći broj noćenja u kolovozu (Tablica 1.).

Tablica 1. Broj dolazaka i noćenja turista po mjesecima u Istarskoj županiji za 2016. i 2017. godinu

Mjesec	2016.		2017.		Indeks 2017. /2016.	
	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
I	17.594	70.147	22.205	93.001	126,21	132,58
II	33.180	94.453	36.549	113.189	110,15	119,84
III	81.812	269.135	59.414	184.810	72,62	68,67
IV	164.622	531.909	249.542	844.367	151,58	158,74
V	333.852	1.536.945	297.909	1.309.105	89,23	85,18
VI	507.415	2.989.388	719.065	4.245.834	141,71	142,03
VII	1.004.762	7.093.017	1.098.207	7.905.269	109,3	111,45
VIII	1.029.376	8.162.049	1.055.991	8.564.886	102,59	104,94
IX	468.754	3.378.990	461.234	3.344.156	98,4	98,97
X	122.697	508.869	129.088	525.204	105,21	103,21
XI	29.254	117.177	32.401	114.256	110,76	97,51
XII	37.734	112.128	39.057	112.479	103,51	100,31
Ukupno	3.831.052	24.864.207	4.200.662	27.356.556	109,65	110,02

Izvor: *eVisitor*, 2018.

Prema dostupnim podacima u Istarskoj županiji je u 2017. godini zabilježeno povećanje broja postelja. U 2016. godini bilo je ukupno 294.339 postelja, dok je u 2017. godini bilo 306.040 postelja.¹³

Prema podacima iz informatičkog sustava *eVisitor*, u 2017. godini u Istarskoj županiji prema broju dolazaka i noćenja turista po zemljama porijekla najviše je bilo turista iz Njemačke, Austrije, Slovenije i Italije. Prema broju dolazaka turista po vrstama turističkih smještajnih objekata u Istarskoj županiji u 2017. godini, najviše dolazaka zabilježeno je u hotelima (1.579.138), a najviše ostvarenih noćenja u kampovima (9.808.992). U Tablici 2. navode se dolasci i noćenja turista prema vrsti turističkih smještajnih objekata.

¹³ Turizam u brojkama 2017.

Tablica 2. Dolasci i noćenja turista prema vrstama turističkih smještajnih objekata u Istarskoj županiji za razdoblje od 1. siječnja 2017. do 31. prosinca 2017.

Vrsta objekta	Dolasci	Noćenja
Hoteli	1.579.138	7.637.041
Kampovi	1.296.673	9.808.992
Objekti u domaćinstvu i na OPG-u	917.331	6.305.178
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	314.260	1.762.286
Ostalo	2.104	7.721
Nekomercijalni smještaj	91.156	1.835.338
Ukupno	4.200.662	27.356.556

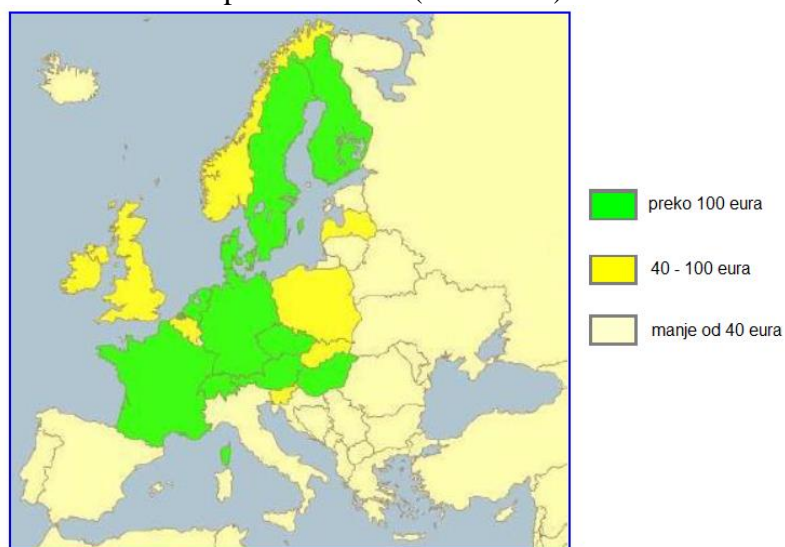
Izvor: *eVisitor*, 2018.

1.3. Trendovi cikloturističkog tržišta u Hrvatskoj i Istarskoj županiji

Prema procjenama UNWTO-a, kako se navodi u Akcijskom planu razvoja cikloturizma, u Europi trenutno postoji više od 60 milijuna aktivnih biciklista, od čega je 60 % muškaraca i 40 % žena, različitih dobnih skupina. Oko 90 % cikloturističkih putovanja je organizirano samostalno, a samo 10 % putem turističkih posrednika.¹⁴

Na Slici 1. prikazane su Europske države prema godišnjim prihodima od cikloturizma po stanovniku, a Hrvatska spada u kategoriju države čiji prihod od cikloturizma po stanovniku je manji od 40 eura.

Slika 1. Europske države prema godišnjim prihodima od cikloturizma po stanovniku (ECF 2014)

Izvor: Zoran Klarić, prezentacija Zakoni za cikloturizam, Institut za turizam, 2017.

¹⁴ Akcijski plan razvoja cikloturizma, Institut za turizam, 2015.

1.3.1. Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj

Bavljenje sportom i rekreacijom važni su motivi dolaska u destinaciju. Kao motiv dolaska u Hrvatsku, bavljenje sportom i rekreacijom u 2017. godini navelo je 19,8 % gostiju (Tomas, Ljeto, 2017). Prema rezultatima analize „Istraživanje o stavovima i potrošnji turista u Hrvatskoj“, bicikl kao glavno prijevozno sredstvo kojim su turisti doputovali u destinaciju zastupljeno je u RH s 0,2 %, a u Istarskoj županiji s 0,1 %. Vožnja biciklom, kao aktivnost za vrijeme boravka u destinaciji zastupljena je u RH s 12,6 %, na 16. mjestu rang liste koja obuhvaća 30 aktivnosti. U Istarskoj županiji vožnja biciklom kao aktivnost u destinaciji zastupljena je s 23,5 %. Prema dobi turista, vožnja biciklom u RH kod osoba mlađih od 29 godina je na 18. mjestu s postotkom zastupljenosti 9,5 %, kod osoba od 30 do 49 godina na 17. mjestu s 13 %. Vožnja biciklom najzastupljenija je kod osoba od 50 i više godina s 14,1 % i 12. je mjestu na rang listi. Vožnju biciklom u RH kao aktivnost u destinaciji najviše koriste obitelji (15,4 %). Tijekom boravka u destinaciji 15,3 % turista u RH koristi se biciklom kao prometnim sredstvom, a u Istarskoj županiji 25,4 %.¹⁵

U RH gosti u kampovima najčešće se koriste biciklom (23,8 %) kao aktivnošću za vrijeme boravka u destinaciji te se koriste biciklom (31,0 %) kao prijevoznim sredstvom. Ispitanici u RH izrazili su nizak stupanj zadovoljstva biciklističkim stazama u svim vrstama smještaja (hoteli, kampovi i privatni smještaj). Više od polovine gostiju 57,5 % nisu zadovoljni biciklističkim stazama na području Hrvatske. Vožnja bicikla kao aktivnost za vrijeme boravka u destinaciji prema sezoni zastupljenija je u srpnju i kolovozu nego rujnu i listopadu, što je i očekivano, s obzirom na najveći broj dolazaka i noćenja turista u ljetnim mjesecima, no prema rezultatima istraživanja, bicikl kao prijevozno sredstvo više se koristi u rujnu i listopadu. Gosti u Istarskoj županiji izrazili su srednji stupanj zadovoljstva prema elementima organizacije prometa u mjestu (61,3 %) te biciklističkim stazama (64,1 %).¹⁶

Sredinom 1990-ih, biciklizam u Istri počinje se sustavno razvijati te je prepoznat kao veliki potencijal u razvoju turističke ponude. Popularizacija cikloturizma u Istri ostvarena je kroz mnogobrojne aktivnosti, i to kroz organizaciju mnogih biciklističkih manifestacija, sportskih utrka koje su organizirali biciklistički klubovi, predsezonskih priprema biciklista, pokretanjem službenog, a danas afirmiranog portala za cikloturizam (www.istria-bike.com), izradom biciklističkog atlasa s popisom staza, izradom biciklističkih karata. Osim toga, kreirani su standardi za biciklističku signalizaciju te je definiran koncept biciklističkih karata za cijelu Istru. Nadalje, IRTA je pokrenula i edukaciju za biciklističke vodiče, nakon toga, kreirana je brošura s cjelovitom *bike* ponudom *Cycling in Istria* i *outdoor* ponudom *Istra outdoor* itd. U Istri se razvija i projekt *Istra Bike&Bed* sustav smještajnih objekata specijaliziranih za prihvata biciklista (cikloturista). U Istri je postavljeno 12 biciklističkih brojača radi dobivanja podataka o intenzitetu korištenja staza i budućem smjeru razvoja biciklističke infrastrukture. Prema podacima IRTA-e najkorištenija je staza 171 *Čarobni arhipelag* koja prolazi šumom Kontija kraj Vrsara s 28.000 prolazaka biciklista, uglavnom od travnja do listopada, uz najveću posjećenost ljeti. Ostale lokacije gdje su postavljeni brojači bilježe konstantnu posjećenost u izvansezonskom razdoblju. U Istri ima najviše MTB biciklista, zatim slijede cestovni

¹⁵ Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj, Tomas, Ljeto 2017.

¹⁶ Ibid.

biciklisti, sportaši i rekreativci te rekreativci koji voze *trekking* bicikle. Gosti smješteni na jednom mjestu koriste kružne staze stoga je važno osigurati korištenje lokalnih cesta sa što manje prometa, mogućnost lokalnog smještaja s autohtonom gastronomskom ponudom, uz postojeće prirodne i kulturne atrakcije, a Istra upravo razvija navedenu vrstu turističke ponude.¹⁷

1.4. Strateški i planski dokumenti vezani za cikloturizam

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/2013)

Prema Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, cikloturizam je jedan od proizvoda s izraženom perspektivom razvoja. Kako je navedeno u Strategiji, procjenjuje se da će u europskim okvirima udio putovanja, tijekom kojih je bicikliranje glavna aktivnost ili je bicikl glavno prijevozno sredstvo, porasti u idućih deset godina više od 10 %. Ističe se kako je Hrvatska dobro premrežena lokalnim i županijskim biciklističkim stazama, od kojih su neke dio međunarodnih biciklističkih ruta, no proizvod je nedovoljno valoriziran i komercijaliziran. U Strategiji se također ističe i važnost tržišnog segmenta korisnika, kojima je tijekom odmora vožnja biciklom važna dodatna aktivnost. Naglasak stoji na razvoju ostalih međunarodno konkurentnih sustava turističkih doživljaja, kao što je cikloturizam, čiji se rast očekuje i u budućnosti, s obzirom na povećanje potrebe potrošača za aktivnim i zdravim odmorom, a posebno je istaknut potencijal razvoja cikloturizma za makroregiju Sjeverni Jadran. U Strategiji je navedena željena pozicija da Hrvatska postane jedna od vodećih mediteranskih cikloturističkih destinacija, a nove investicije usmjerene su k razvoju »kapilarnih« mreža biciklističkih ruta te izgradnji i primjerenom opremanju većeg broja novih biciklističkih staza i *bike* parkova, posebice u turističkim područjima.

Strateški marketinški plan hrvatskog turizma za razdoblje 2014. – 2020.

Svi turistički proizvodi obuhvaćeni Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine uključeni su u portfelj proizvoda obuhvaćen Strateškim marketinškim planom hrvatskog turizma za razdoblje 2014. - 2020. Tu spada i cikloturizam, a spominju se specifične kategorije i linije proizvoda poput avanturizma i sporta u koji spadaju biciklizam i planinski biciklizam. U okviru biciklizma planiraju se biciklističke staze i *EuroVelo* staze te paketi vozi/bicikliraj.

Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017. – 2030.)

Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017. – 2030.) obuhvaća analizu postojećeg stanja u RH, identificira prilike i probleme te moguća rješenja u vidu povećanja kvalitete prometnog sustava i prometne infrastrukture. Dodatno ulaganje u biciklističku infrastrukturu radi povećanja sigurnosti u cilju smanjivanja prometnih nesreća i bolja integracija sustava biciklističkog prometa u javni prijevoz sigurno bi povećao udio korištenja

¹⁷ Cikloturizam u Istri: Budućnost su biciklističke trake uz ceste, <https://www.glasistre.hr/ca3210b0-dfa5-420d-a307-53df990b8465>

bicikla kao zdravog i ekološki prihvatljivog prijevoznog sredstva uz znatno smanjenje emisije stakleničkih plinova. Neke od mjera intervencije u cilju poboljšanja infrastrukture koje se odnose na cikloturizam su gradnja biciklističkih staza, poticanje promjene prema aktivnim putovanjima kao što je biciklizam, izgradnja više biciklističkih staza za svakodnevnu vožnju, uvođenje javnih biciklističkih sustava te podrška neprofitnim organizacijama koje svakodnevno promoviraju korištenje bicikala.

Akcijski plan razvoja cikloturizma

U Akcijskom planu razvoja cikloturizma, Istra se posebno ističe kao jedno od značajnijih cikloturističkih odredišta u Republici Hrvatskoj. Glavne razvojne smjernice cikloturizma, s obzirom na područje djelovanja navedene u Akcijskom planu, grupirane su u sljedećih pet osnovnih skupina:¹⁸

- Infrastruktura
- Zakonska regulativa
- Ljudski resursi i tehnologija
- Upravljanje turizmom u destinaciji
- Sustav informiranja i marketing

Nadalje, za svaku razvojnu smjernicu cikloturizma, s obzirom na područje djelovanja navedene su osnovne mjere djelovanja. Aktivnosti planirane Operativnim planom razvoja cikloturizma u Istarskoj županiji od 2019. do 2025. godine usklađene su s aktivnostima definiranim u Akcijskom planu.

Master plan turizma Istarske županije 2015. – 2025.

Master plan turizma Istarske županije 2015. - 2025. krovni je dokument kojim se planira razvoj turizma u Istarskoj županiji. Master planom se planiraju operativne strategije koje se odnose na glavne sastavnice turističke infrastrukture (smještaj, informacijska infrastruktura te unaprjeđenje gastronomskog doživljaja – putem edukacije), ali kako je navedeno u Master planu, u fokusu će biti i sljedeće sastavnice turističke infrastrukture:¹⁹

- Biciklistička infrastruktura
- *Touring* infrastruktura
- Sustavi turističke interpretacije
- Sportska infrastruktura
- Kulturna interpretacija.

Ciljevi koji se planiraju u okviru Master plana turizma Istarske županije 2015. – 2025., a odnose se između ostalog i na razvoj cikloturizma su sljedeći:²⁰

- Uspostava regionalnog *touring* cestovnog sustava
- Uspostava jedinstvenog regionalnog biciklističkog sustava
- Uspostava sustava turističke interpretacije najpoznatijih istarskih atributa

¹⁸ Akcijski plan razvoja cikloturizma, Institut za turizam, 2015.

¹⁹ Master plan turizma Istarske županije 2015. – 2025.

²⁰ Ibid.

- Stvaranje adekvatne sportske infrastrukture za komercijalizaciju na europskom tržištu
- Unaprjeđenje kulturnog doživljaja Istre.

EuroVelo

EuroVelo ili europska mreža biciklističkih ruta, projekt je ECF – Europske biciklističke federacije (*European Cyclists' Federation*) te nacionalnih i regionalnih partnera, a glavni mu je cilj povezati postojeće i planirane nacionalne i regionalne biciklističke rute u jedinstvenu europsku mrežu.²¹

Četiri su osnovna pravila ili kriterija prilikom trasiranja biciklističkih ruta koja se ističu među *EuroVelo* standardima certificiranja, a to su:

- **SIGURNOST:** Poželjne su trase biciklističkih ruta po odvojenim biciklističkim stazama ili trakama na kolniku te javne ceste ispod 500 vozila dnevno. Ukoliko je promet veći od 2000 vozila dnevno, tada maksimalna brzina kretanja vozila mora biti ispod 30 km/h, a na javnim cestama, gdje je dnevni prosjek više od 4000 vozila ili je brzina preko 80 km/h, obavezna je izgradnja biciklističkih traka. Promet biciklista uz ceste s više od 10.000 vozila dnevno smije se odvijati samo po posebnim biciklističkim stazama i koridorima.
- **ATRAKTIVNOST:** Trasiranje biciklističkih ruta po atraktivnom i raznolikom okolišu sa što više prirodnih i kulturno-povijesnih atrakcija, uz ponudu smještajnih i ugostiteljskih objekata za cikloturiste u minimalnim razmacima od 40-50 km.
- **KOHERENTNOST:** Neprekidnost ili cjelovitost rute - ruta ne smije imati prekide u obliku fizičkih prepreka i moraju se izbjegavati prevelika skretanja s osnovnog pravca.
- **UDOBNOST:** Preporučljiva podloga je asfalt, ali se dozvoljavaju i kraće dionice po drugoj podlozi ukoliko je tvrda, stabilna i laka za vožnju uz izbjegavanje uzbrdica većih od 10 %, a na duljim relacijama i one iznad 6 %.

Kroz Hrvatsku prolaze sljedeće *EuroVelo* rute:²²

- ATLANTIK – CRNO MORE (DUNAVSKA RUTA)
- MEDITERANSKA RUTA (JADRANSKA RUTA)
- BALTIČKO – JADRANSKO MORE
- RUTA ŽELJEZNE ZAVJESE (DRAVSKA RUTA)

Kroz područje Istarske županije prolaze dvije biciklističke rute, i to: Mediteranska biciklistička ruta (*EuroVelo 8 – EV8*) te ruta Baltik – Adriatik ili Jantarna biciklistička ruta (*EuroVelo 9 - EV9*).

Mediteranska biciklistička ruta (*EuroVelo 8 - EV8*) ukupne je duljine 5.888 km i prolazi kroz 11 europskih zemalja. Oko 1.100 km rute prolazi Hrvatskom od graničnog prijelaza Sečovlje – Plovanija u Istarskoj županiji do Dubrovačko-neretvanske županije i graničnog prijelaza

²¹ <https://cikloturizam.hr/eurovelo/>

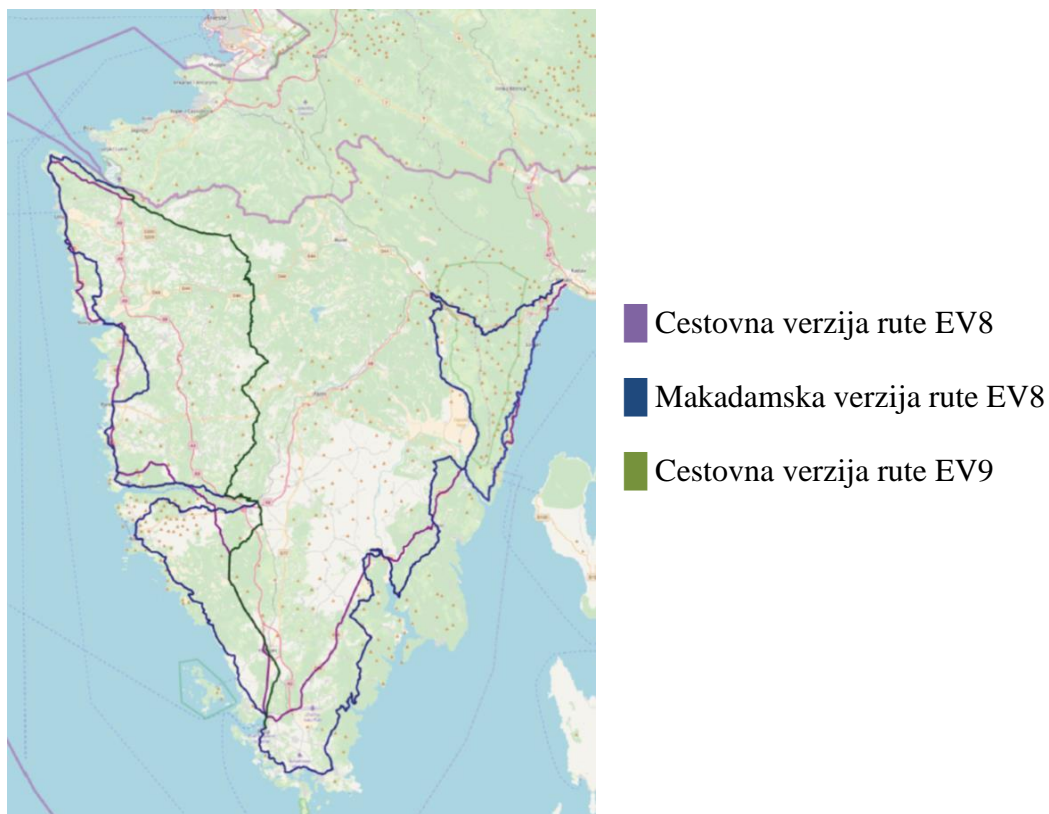
²² Ibid.

Vitaljina – Njivice u Crnoj Gori te obalom i otocima Jadranskog mora, ali i njegovim očuvanim i autentičnim zaleđem. Trasa EV8 rute razvija se kroz EU projekt *MedCycleTour*.²³

Ruta Baltik – Adriatik ili Jantarna biciklistička ruta (*EuroVelo 9* – EV9) ukupne je duljine oko 1.900 km i prolazi kroz šest europskih zemalja. Počinje na obali Baltičkog mora, a prolazi Poljskom, Češkom, Austrijom, Slovenijom i Italijom te završava u mediteranskom ozračju antičkog grada Pule na samom jugu istarskog poluotoka. Trasa EV9 rute kroz Istarsku županiju je u izradi te će se s obalnog dijela kojim prolazi EV8 vjerojatno pomicati na unutrašnjost Istre, tzv. Zelenu Istru.²⁴

Na slici 2. u nastavku, koja je preuzeta iz dokumenta „Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri“ (2017), prikazano je na karti kuda prolaze rute *EuroVelo 8* i *EuroVelo 9* kroz Istarsku županiju. Ljubičastom bojom označena je cestovna verzija rute EV8, a plavom bojom makadamska verzija rute EV8. Zelenom bojom na karti prikazana je cestovna verzija rute EV9.

Slika 2. Rute *EuroVelo 8* i *EuroVelo 9* koje prolaze kroz Istarsku županiju

Izvor: „Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri“, IRTA, 2017.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

Smjernice za razvoj proizvoda *Bike&Outdoor* u Istri za razdoblje od 2018. do 2022.

Istarska razvojna turistička agencija – IRTA izradila je dokument pod nazivom Smjernice za razvoj proizvoda *Bike&Outdoor* u Istri za razdoblje od 2018. do 2022., gdje se *bike* proizvod definira kao „aktivnost na otvorenom koje uključuje bicikl, a kojoj je svrha uživanje u određenoj destinaciji”, a segmentacija *bike* proizvoda planira se prema sljedećim segmentima:²⁵

- 1) Rekreativni biciklisti
- 2) Brdski biciklisti (MTB)
- 3) Cestovni biciklisti
- 4) Urbani/gradski biciklisti
- 5) *E-bike*.

Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, 2017.

Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, 2017. također je jedan od planskih dokumenata IRTA-e koji sadrži popis kritičnih dionica i sugeriranih alternativa, zatim dionica za sanaciju prometnih površina, *EuroVelo* koridore, dionice za izgradnju biciklističkih traka – poveznice na *EuroVelo*, službenu statistiku MUP-a o prometnim nesrećama i sugestije za daljnji razvoj cikloturizma u Istri. U dokumentu su navedene i buduće smjernice razvoja cikloturizma u Istri koje se odnose na: biciklističku signalizaciju; odnos prema biciklistima u Istri; postavljanju dodatne prometne signalizacije radi informiranja vozača motornih vozila o prisutnosti biciklista na cesti te apelom na tolerantniju vožnju; izradu odvojenih prometnica za bicikliste i alternativne prometnice; aktivnosti za očuvanje istarskog ambijenta i autohtonosti te informativno komuniciranje i senzibiliziranje javnosti.²⁶

1.5. Metodologija rada i dionici uključeni u Operativni plan cikloturizma

Pri izradi Plana bilo je važno prikupiti informacije o planiranim aktivnostima svih dionika na području Istarske županije. Kako bi se obuhvatio čim veći broj dionika, provedeno je anketno istraživanje. Cilj istraživanja bio je prikupiti informacije na temelju kojih su planirane projektne aktivnosti i investicije, a koje se odnose na cikloturizam na području Istarske županije do 2025. godine te prikupiti dodatne prijedloge, ideje i planove od strane svih relevantnih dionika na području Istarske županije.

²⁵ Smjernice za razvoj proizvoda *Bike&Outdoor* u Istri za razdoblje od 2018. do 2022.

²⁶ Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, IRTA, 2017.

Anketa je strukturirana prema elementima koji su predviđeni Akcijskim planom za cikloturizam te je podijeljena u šest cjelina. Prije svake cjeline dan je kratak opis tematskog područja za koji su traženi podaci te na koje podatke se navedena cjelina odnosi, a to su:

- 1) Planirane investicije u biciklističku infrastrukturu do 2025. godine
- 2) Projekti vezani uz zakonsku regulativu
- 3) Projekti vezani uz edukaciju
- 4) Projekti koji se odnose na unaprjeđenje cikloturističke ponude
- 5) Projekti koji se odnose na sustav informiranja i marketing u cikloturizmu

Posljednji, šesti dio ankete, sastojao se od pitanja vezanih uz glavne prednosti i nedostatke u razvoju cikloturizma u Istarskoj županiji koje su poslužile kao važne informacije pri izradi SWOT analize u Operativnom planu.

Ukupno je pozvano na sudjelovanje u izradi Operativnog plana 114 dionika na području Istarske županije, i to:

- 1) Gradovi – 10
- 2) Općine – 31
- 3) Biciklistički klubovi i drugi dionici usko povezani s biciklizmom – 21
- 4) Turističke zajednice i Turistička zajednica Istarske županije – 32

Ostali dionici (20) su: Upravni odjel za turizam, Upravni odjel za održivi razvoj, Odsjek za pomorstvo, promet i infrastrukturu, Odsjek za zaštitu prirode i okoliša, Istarska razvojna agencija IDA d.o.o., Istarska razvojna turistička agencija IRTA d.o.o., Županijska uprava za ceste Istarske županije, Hrvatske šume d.o.o., Nacionalni park Brijuni, Park prirode Učka, Lječilište Istarske toplice, Natura Histrica, Javna ustanova Kamenjak, Policijska uprava istarska te hotelska poduzeća – Valamar Riviera d.d., Plava laguna d.d., Aminess d.d., Maistra d.d., Arenaturist d.d. te *Bike Centar Rabac (Cycle Croatia)*.

Realizacija izrade plana podijeljena je u nekoliko faza. Prva faza odnosila se na prikupljanje informacija od svih dionika koji su izravno ili neizravno uključeni u razvoj cikloturističkog proizvoda (anketno istraživanje). Druga faza obuhvaćala je prezentaciju prikupljenih informacija dionicima na radionicama na kojima je bilo moguće raspravljati o prikupljenim prijedlozima, a treća faza uključivala je doradu programa prema prikupljenim sugestijama te prezentaciju i prihvaćanje konačnog dokumenta.

Prilikom izrade strategije korišteni su i sekundarni izvori podataka koji se odnose na cikloturizam na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Prikupljeni podaci korišteni su za analizu stanja na terenu, za izradu SWOT analize te za prikupljanje konkretnih projektnih aktivnosti i investicija vezanih za razvoj cikloturizma u Istarskoj županiji za navedeno razdoblje, kao i za kreiranje konkretnih mjera u Operativnom planu razvoja cikloturizma Istarske županije od 2019. do 2025. godine.

2. Analiza postojećeg stanja cikloturizma na području Istarske županije

2.1. Dionici cikloturizma u Istarskoj županiji

Dionici kojima je razvoj cikloturizma u interesu na području Istarske županije su jedinice lokalne samouprave – gradovi i općine, turističke zajednice, turističke agencije, destinacijske menadžment kompanije kao što je IRTA, biciklistički klubovi i udruge, pružatelji smještajnih, ugostiteljskih i servisnih usluga cikloturistima, hotelska poduzeća i sl. Svaki od spomenutih subjekata aktivno sudjeluje u određenim aktivnostima razvoja cikloturizma.

Jedinice lokalne samouprave podupiru i financiraju projekte, rješavaju imovinsko pravne poslove, donose prijedloge vezane uz zakonsku regulativu, uređuju biciklističku infrastrukturu, brinu se o signalizaciji, promoviraju cikloturizam itd.

Lokalne turističke zajednice u Istarskoj županiji, kojih ukupno ima 31, u okviru aktivnosti održavaju biciklističke staze na svome području, tiskaju biciklističke karte za područje nadležnosti i slično. Pojedine turističke zajednice sudjeluju u organizaciji biciklističkih manifestacija, zatim potiču razvoj cikloturizma kao turističkog proizvoda te aktivno promoviraju proizvod cikloturizma putem svojih internetskih stranica pružanjem informacija o cikloturizmu i tiskanjem promotivnih materijala (letaka, brošura, *bike e-book* i sl.).

Biciklistički klubovi i udruge organiziraju razne biciklističke manifestacije, rekreativne i profesionalne utrke te pružaju podršku u izradi biciklističkih karata i popularizaciji biciklizma.

Hotelska poduzeća i privatni iznajmljivači nude certificirani *Bike&Bed* smještaj za potrebe cikloturista.

Krovna organizacija u razvoju cikloturizma na području Istarske županije je Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o. (dalje u tekstu IRTA). IRTA je osnovana 2003. godine, a vlasničku strukturu IRTA-e čine: Istarska županija, Valamar Riviera d.d., Maistra d.d., Plava laguna d.d., Aminess d.d. i Arenaturist d.d. U okviru svojega poslovanja „IRTA upravlja službenim turističkim internetskim portalom Istre te kontaktom i prodajnim centrom u kojem profesionalni agenti na odgovarajućem jeziku, bilo telefonom ili *e-mailom*, daju informacije o Istri i smještaju u Istri.“²⁷

Poslovne aktivnosti IRTA-e su:²⁸

1. upravljanje destinacijskim portalom, u kojemu se pružaju bitne informacije za sve one koji žele posjetiti Istru,

²⁷ <http://www.irta.hr/hr/>

²⁸ Ibid.

2. realizacija projekta *Hotspot Croatia*, odnosno postavljanje besplatnog bežičnog interneta u svim zainteresiranim gradovima i općinama diljem Istre,
3. upravljanje kontaktom i prodajnim centrom Istre,
4. razvoj turističkih proizvoda u okviru projekta *Istra Inspirit*, odnosno, obogaćivanje kulturno-turističke ponude Istre,
5. razvoj projekta *Bike&outdoor*, odnosno događanja vezana uz biciklizam (i *outdoor* sportove općenito) za profesionalce i rekreativce s ciljem stvaranja interesa za regiju u pred- i postsezoni,
6. Google promocija destinacijskog portala.

Poslovna aktivnost IRTA-e koja utječe na razvoj cikloturizma u Istri razvoj je projekta *Istra Bike&Outdoor* u kojemu se razvijaju tri proizvoda: *Istra Bike*, *Istra Trail* i *Istra Climbing*. Za područje razvoja cikloturizma Istarske županije ključan je proizvod *Istra Bike*.

U svrhu cjelokupnog destinacijskog upravljanja razvojem proizvoda i provedbom predviđenih aktivnosti svih razvojnih dionika u 2019. godini, IRTA planira uspostaviti organizacijsku strukturu upravljanja *bike* proizvodima.

Organizacijska struktura sastojala bi se od tri razine upravljanja. Na prvoj razini Voditelj *bike* proizvoda Istre, ujedno i djelatnik IRTA-e koordinirao bi, zajedno sa svim dionicima organizacijske strukture, zajednički destinacijski razvoj cikloturizma Istre. Drugu razinu činio bi projektni tim *bike* proizvoda Istre sastavljen od voditelja projektnih timova klastera. Treća razina upravljanja sastojala bi se od sedam timova predstavnika klastera sastavljenih od članova: dva predstavnika lokalne Turističke zajednice, dva *bike* specijalista i dva predstavnika hotelskih kompanija.

2.2. Stanje cesta u Istarskoj županiji

U poglavlju „Cestovni promet“ ovog dokumenta naveden je ukupan broj cesta u Istarskoj županiji, a na Slici 3. u nastavku prikazana je karta javnih cesta na području Istarske županije te su prikazane državne, županijske, lokalne ceste i autoceste.

Slika 3. Karta javnih cesta na području Istarske županije

Izvor: Županijska uprava za ceste Istarske županije, <http://zuc-pazin.hr/popis-cesta-i-karte/karte/>, pristupljeno: 26. 10. 2018.

Brojne prometnice u Istri imaju veliku frekvenciju motornog prometa, posljednjih godina, sve zastupljeniji je i biciklistički promet. Iako biciklisti Istru većinom posjećuju u pred- i posezoni, njihov udio u prometu sve je veći i predstavlja sigurnosni problem za njih same i za ostatak sudionika prometa. Većina takvih prometnica nalazi se uz obalu gdje je najveći broj turističkih smještajnih kapaciteta. Definiranjem alternativnih pravca taj se problem može riješiti. Namjera alternativnih pravaca je:²⁹

- preusmjeravanje biciklista na ceste s manje prometa,
- rasterećenje prometa,
- veća sigurnost sudionika, posebice biciklista,
- prolazak biciklista kroz atraktivne pejzaže.

²⁹ Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, IRTA, 2017. godine

Tablica 3. u nastavku prikazuje kilometražu kritičnih dionica i sugeriranih alternativa na području Istre prema Smjernicama za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri.

Tablica 3. Popis kritičnih dionica i sugerirane alternative

Oznaka	Dionica	Kilometraža problema	Kilometraža alternative
A01	Tar – Poreč	10,7 km	Rješenje 1: 9,65 km Rješenje 2: 15,85 km
A02	Umag - Novigrad	8,5 km	23,0 km
A03	Poreč – Vrsar - Gradina	15,1 km	Rješenje 1: 11,7 km Rješenje 2: 7,2 km
A04	Gradina – Sošići – Kanfanar	15,4 km	20,9 km
A05	Poreč – Baderna	11,9 km	13,6 km
A06	Vodnjan – Pula	8,9 km	9,6 km
A07	Pula – Medulin	8,8 km	12,1 km
A08	Medulin - Loborika	12,7 km	18,3 km
A09	Marčana - Barban	13,4 km	16,7 km
A10	Labin – Most Raša	9,5 km	16,8 km
A11	Labin – Kršan	9,6 km	10,1 km
A12	Vozilići – Šušnjeвица	12,2 km	13,9 km
A13	Lupoglav – Buzet	14,5 km	38,3 km
A14	Istarske toplice – Livade	6,2 km	7,0 km
A15	Fažana – Pula	4,0 km	6,5 km

Izvor: Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, IRTA, 2017. godine

Kako se navodi u Smjernicama, polazne i/ili završne točke na alternativnim rutama nisu uvijek istovjetne s kritičnim dionicama budući da se tada dovode gosti do mjesta koja nude više opcija za nastavak putovanja, uglavnom i dalje ne prometnim dionicama.³⁰

Ceste u Istri su uglavnom dobrog asfaltnog i infrastrukturnog stanja. Međutim, ceste u Istri vrlo su često zavojite i nepregledne zbog reljefnog položaja, što može predstavljati dodatnu opasnost za bicikliste. Osim toga, neke prometnice imaju klizav asfalt, što se u kratkom vremenu ne može riješiti. U „Smjernicama za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri“ navodi se popis cesta, a kraticom B1 označene su ceste kojima je potrebna rekonstrukcija, dok kratica B2 označava ceste kojima je potrebna sanacija kako slijedi u nastavku.

³⁰ Ibid.

Popis cesta kojima je potrebna rekonstrukcija:³¹

- B1-01 BALE 1,4 km
- B1-02 KAROJBA 1,2 km
- B1-03 MOTOVUN 2,1 km
- B1-04 MEDVEJE 2,2 km
- B1-05 DRAČEVAC - RADMANI 1,5 km
- B1-06 ŽBANDAJ - LOVREČ 5,6 km
- B1-07 VIŠNJAN - TIĆAN 2,9 km
- B1-08 KUKCI - GEDIĆI 2,4 km
- B1-09 ŠUMBER - MOST POTPIĆAN 3,8 km
- B1-10 GALIŽANA - LOBORIKA 2,0 km
- B1-11 LABIN - RAVNI 11,0 km

Popis cesta kojima je potrebna sanacija:³²

- B2-01 BALE - SAVIČENTA 9,4 km
- B2-02 PAZIN - PULA 35,9 km
- B2-03 ŽMINJ - CERE 3,9 km
- B2-04 CEROVLJE - BORUT 3,3 km
- B2-05 VIŽINADA 2,8 km
- B2-06 GRDO SELO - ČERIŠNJEVICA 3,7 km
- B2-07 IPŠI - SV. JELENA 4,6 km
- B2-08 KOSINOŽIĆI - ŽIKOVIĆI 4,1 km
- B2-09 DRAČEVAC - GRADINA 4,2 km
- B2-10 NEDEŠĆINA - KRŠAN 5,8 km

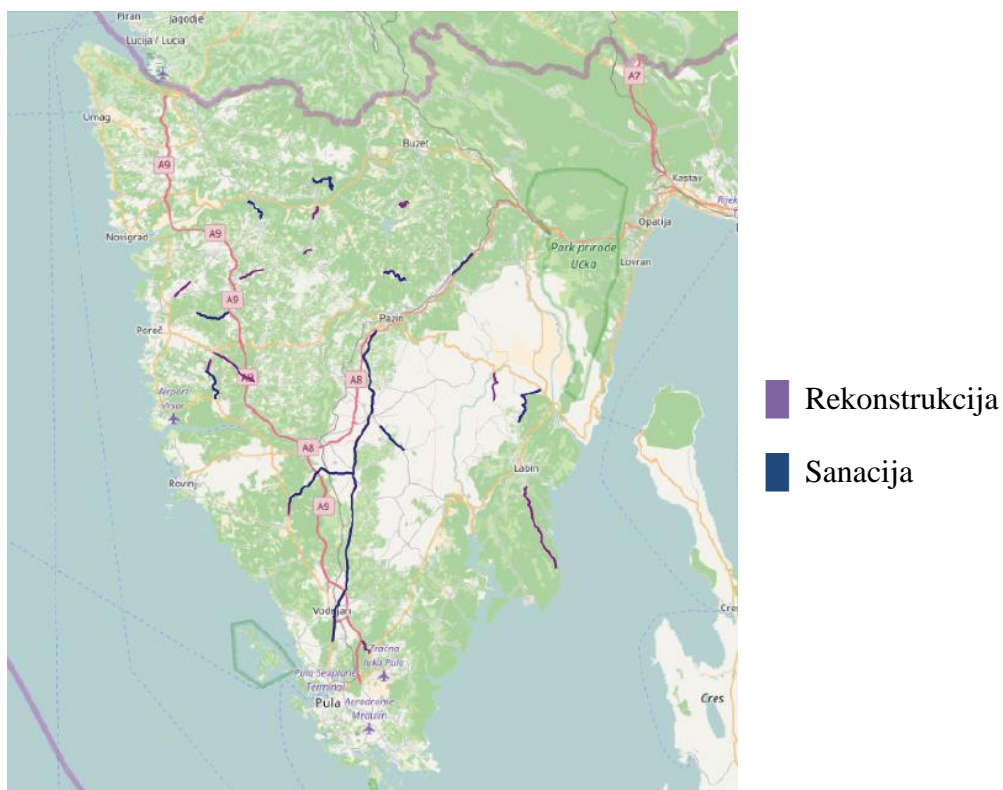
Prema navedenom dokumentu na području Istarske županije potrebno je rekonstruirati ili sanirati ukupno 113,8 kilometara cesta, čija bi sanacija bila potrebna radi veće sigurnosti svih sudionika u prometu.

Na Slici 4. označene su ceste kojima je potrebna rekonstrukcija ili sanacija prema procjenama IRTA-e. „Smjernice za cestovne biciklističke prometnice u Istri“ prate aktualnosti i u skladu s time ažurira se popis cesta kojima je potrebna sanacija ili rekonstrukcija.

³¹ Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, IRTA, 2017. godine

³² Ibid.

Slika 4. Prometnice kojima je potrebna rekonstrukcija ili sanacija

Izvor: Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, IRTA, 2017. godine

2.3. Podaci Policijske uprave istarske

Osim pozitivnih učinaka na cjelokupno društvo, kod razvoja cikloturizma javlja se problem prometnih nesreća u kojima sudjeluju biciklisti. U Istri je kao i u ostalim turističkim destinacijama u Hrvatskoj prisutan problem visoke sezonalnosti te je za vrijeme ljetnih mjeseci izrazito povećan broj automobila i svih ostalih sudionika u prometu, pogotovo na glavnim prometnim pravcima. Kako bi se povećala sigurnost biciklista na cestama, prema podacima Policijske uprave istarske za razdoblje od 2013. do 2017., ustanovljene su kritične prometnice te stanje na određenim područjima.

Analiza stradanja biciklista u prometu prikazana je kroz nekoliko podataka: prometne nesreće s biciklistima, stradanje biciklista u prometnim nesrećama po jedinicama lokalne samouprave, prometne nesreće koje su izazvali biciklisti, starost biciklista učesnika u prometnim nesrećama, prometne nesreće s biciklistima po pojedinim prometnicama, stradanje biciklista u prometnim nesrećama po pojedinim prometnicama.

Ukupan broj stradalih biciklista na području Istarske županije u razdoblju od 2013. do 2017. iznosio je 584 biciklista. Najviše stradalih bilo je na području jedinica lokalne samouprave:

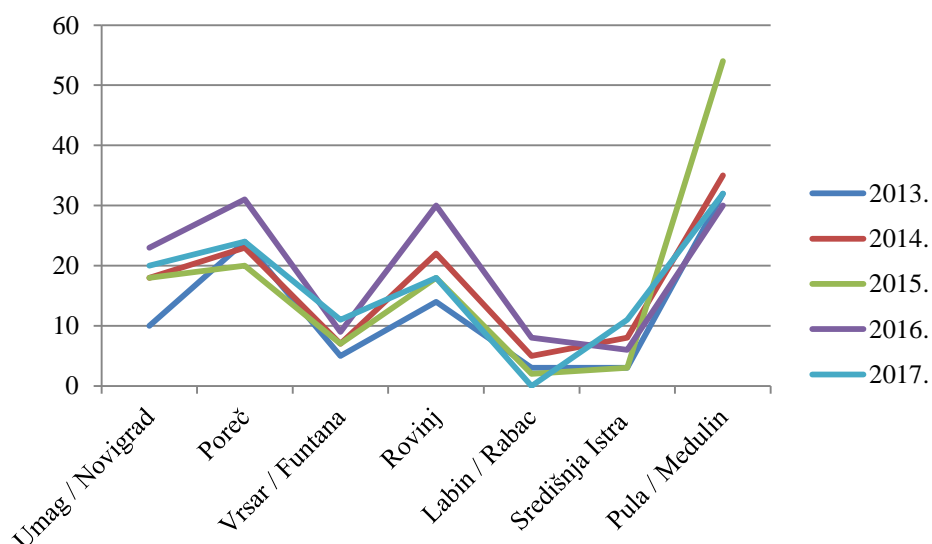
- Pula, Medulin
- Poreč, Tar – Vabriga, Vrsar

- Rovinj, te
- Umag.

Iz dostupnih podataka o broju prometnih nesreća zaključujemo da su prometnice uz more opasnije za bicikliste zbog intenziteta prometa u ljetnim mjesecima u odnosu na prometnice u unutrašnjosti Istre.

Podaci o stradavanjima biciklista po području u razdoblju od 2013. do 2017. godine pokazuju da je najviše stradalih bilo 2016. godine, ukupno 137 biciklista. Međutim, općenito gledajući, kroz promatranih pet godina najviše nesreća događalo se na području Pule / Medulina. Najviše stradalih biciklista zabilježeno je 2015. godine, kada su zabilježene 54 nesreće. Područje Labin / Rabac ima najmanje nesreća u promatranom razdoblju, i to 18 nesreća s biciklistima u razdoblju od 5 godina (Graf 1.).

Graf 1. Stradavanje biciklista u prometnim nesrećama po područjima od 2013. do 2017. godine u Istarskoj županiji

Izvor: Izrada autora prema podacima Policijske uprave istarske

Ukupan broj prometnih nesreća izazvanih od strane biciklista na području Istarske županije je 319 u razdoblju 2013. – 2017. godine, što čini udio od 54,7 % u ukupnom broju prometnih nesreća s biciklistima. Najviše prometnih nesreća izazvanih od strane biciklista, ukupno 126, zabilježeno je na području Pula / Medulin. Najmanje nesreća izazvali su biciklisti na području središnje Istre i na području Labin / Rabac (Tablica 4.).

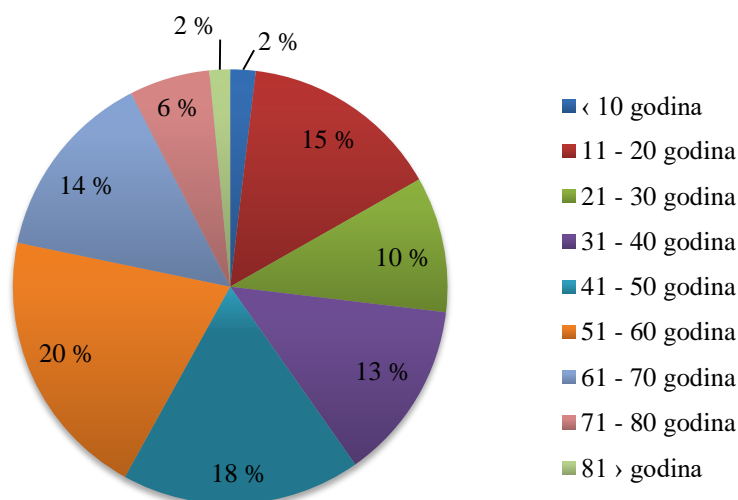
Tablica 4. Prometne nesreće koje su izazvali biciklisti od 2013. do 2017. godine na području Istarske županije

Područje	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	Ukupno
Umag / Novigrad	2	1	2	11	0	16
Poreč	14	14	13	22	16	79
Vrsar / Funtana	5	4	5	9	8	31
Rovinj	8	9	8	8	6	39
Labin / Rabac	3	4	1	6	0	14
Središnja Istra	1	1	2	6	4	14
Pula / Medulin	18	26	35	23	24	126
Ukupno	51	59	66	85	58	319

Izvor: Izrada autora prema podacima Policijske uprave istarske

Na Grafu 2. prikazana je starost biciklista učesnika u prometnim nesrećama na području Istarske županije. Prema starosnoj dobi biciklista, u prometnim nesrećama najviše sudjeluju biciklisti od 51 do 60 godina (20 %) te biciklisti od 41 do 50 godina (18 %).

Graf 2. Starost biciklista učesnika u prometnim nesrećama od 2013. do 2017. na području Istarske županije

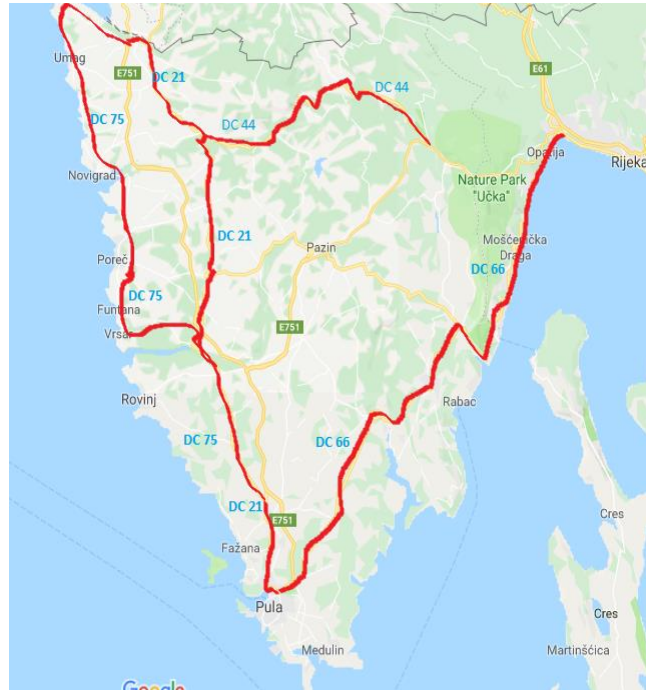

Izvor: Izrada autora prema podacima Policijske uprave istarske

Na državnoj cesti 75 (DC 75) zabilježeno je najviše prometnih nesreća u kojima su sudjelovali biciklisti, i to 23 nesreće u pet godina. Državna cesta 75 nastavlja se na granični prijelaz Plovanija, zatim prolazi kroz Buje, Savudriju, Umag, Novigrad, Poreč, Vrsar, vrh Limskog kanala, Bale i završava u Puli. Upravo su navedena mjesta i relacije tijekom turističke sezone cestovno najopterećeniji dio Istre, stoga ne čudi podatak da je upravo na toj cesti zabilježeno najviše prometnih nesreća. Nakon državne ceste 75, sljedeća cesta na kojoj je zabilježeno najviše prometnih nesreća je državna cesta 66 (DC 66), cesta uz more, također vrlo opterećena tijekom ljetnih mjeseci, a kreće iz Pule do Opatije. Državna cesta 21 (DC 21)

i državna cesta 44 (DC 44) navedene su kao ceste na kojima se dogodilo manje prometnih nesreća s biciklistima nego na DC 75 i DC 66, ali više nego na ostalim javnim cestama u Istarskoj županiji.

Slika 5. Prometnice na kojima je stradalo najviše biciklista od 2013. do 2017. godine u Istarskoj županiji

Izvor: Izrada autora prema podacima Policijske uprave istarske

2.4. Analiza stanja biciklističke mreže na području Istarske županije

Biciklizam i biciklistički turizam od primarnog su interesa za razvoj selektivnih oblika turizma u Istri. Iz tog razloga već dugi niz godina surađuju javni i privatni turistički sektor i subjekti u Istri. Jedna od zadnjih inicijativa svakako je osnivanje odjela Istra *bike&outdoor* u sklopu IRTA-e za razvoj cikloturizma i ostalih oblika aktivnog turizma.³³

U sklopu odjela Istra *bike&outdoor* djeluje destinacijska stranica *Istra Bike*, koja objedinjuje informacije o biciklizmu na području Istarske županije. U okviru navedenog odjela Istarska županija dijeli se na sedam područja, to su: područje Umag / Novigrad, područje Poreč, područje Vrsar / Funtana, područje Rovinj, područje Labin / Rabac, područje Središnja Istra i područje Pula / Medulin.³⁴ S obzirom na to da neke ili većina *bike* staza prolazi kroz više područja, kako bi se mogla napraviti selekcija staza, staze su svrstane po područjima ovisno o njihovoj startnoj poziciji.

³³ http://www.istria-bike.com/hr/opce/o_nama

³⁴ <http://www.istria-bike.com/hr/naslovna>

U sljedećoj Tablici 5. naveden je broj biciklističkih staza i ukupan broj kilometara biciklističkih staza po područjima u Istarskoj županiji. Prema podacima *Istra Bikea* u Istarskoj županiji ima ukupno 147 biciklističkih staza duljine 4869,35 kilometara. Najviše biciklističkih staza, njih 39, nalazi se na području Središnje Istre, što je i očekivano, s obzirom na to da navedeno područje obuhvaća 15 jedinica lokalne samouprave.³⁵

Tablica 5. Ukupan broj kilometara i broj biciklističkih staza po područjima u Istarskoj županiji

Područje	Ukupna duljina (km)	Broj biciklističkih staza
Umag – Novigrad	861,62	23
Poreč	317,02	11
Vrsar - Funtana	314,6	11
Rovinj	860,61	21
Labin - Rabac	236,3	5
Središnja Istra	1399,11	39
Pula - Medulin	880,09	37
Ukupno	4869,35	147

Izvor: Izrada autora prema podacima *Istra Bikea*

Na području Istre, od ukupno navedenog broja biciklističkih staza 105 staza je službeno, a 42 biciklističke staze su avanturističke. Biciklistička staza koja je označena kao službena objavljena je na internetu, dostupna je putem GPS uređaja, redovito je održavana i označena je biciklističkom signalizacijom ili oznakama cijelom svojom dužinom. Avanturistička staza objavljena je na internetu, dostupna putem GPS uređaja, međutim nije obvezno da bude čitavom dužinom održavana, prohodna i označena.³⁶

U Tablici 6. prikazan je broj službenih i avanturističkih staza u Istarskoj županiji prema navedenim područjima. Najviše službenih staza nalazi se na području Pula – Medulin (26 staza), područje Središnje Istre ima najviše avanturističkih staza (19 staza), dok područja Labin / Rabac, Rovinj, Vrsar / Funtana nemaju avanturističkih staza.

³⁵ <http://www.istria-bike.com/hr/staze>

³⁶ IRTA

Tablica 6. Podjela biciklističkih staza po kategoriji službene i avanturističke staze u Istarskoj županiji

Područje	Službene staze (broj)	Avanturističke staze (broj)
Umag - Novigrad	13	10
Poreč	9	2
Vrsar - Funtana	11	0
Rovinj	21	0
Labin - Rabac	5	0
Središnja Istra	20	19
Pula - Medulin	26	11
Ukupno	105	42

Izvor: Izrada autora prema podacima *Istra Bikea*

Biciklističke staze također su razvrstane s obzirom na podlogu: asfaltirane, MTB i *trekking* staze, te s obzirom na težinu staze: lagana, srednja, zahtjevna i *Family&Recreation*. Međutim, neke biciklističke staze pripadaju u više vrsta pa je ukupan broj biciklističkih staza raspoređenih po vrstama veći od broja biciklističkih staza kojih ima na području Istarske županije. Kako je vidljivo u Tablicama 7. i 8., na području Istarske županije najviše ima MTB staza (76) te laganih staza (83).

Budući da je Istra poznata kao destinacija za obiteljski odmor potaklo je uvođenje nove vrste biciklističke staze namijenjene za obitelji s djecom, pod nazivom *Family&Recreation* i takvih staza na području Županije ima ukupno 35 (Tablica 8.).

Tablica 7. Broj biciklističkih staza po vrstama u Istarskoj županiji

Područje	Asfaltirane staze	MTB staze	<i>Trekking</i>
Umag / Novigrad	7	16	0
Poreč	1	8	4
Vrsar / Funtana	4	2	5
Rovinj	9	2	9
Labin / Rabac	2	3	0
Središnja Istra	14	17	7
Pula / Medulin	8	28	14
Ukupno	45	76	39

Izvor: Izrada autora prema podacima dostupnim na: *Istra Bike* <http://www.istria-bike.com/hr/naslovna>

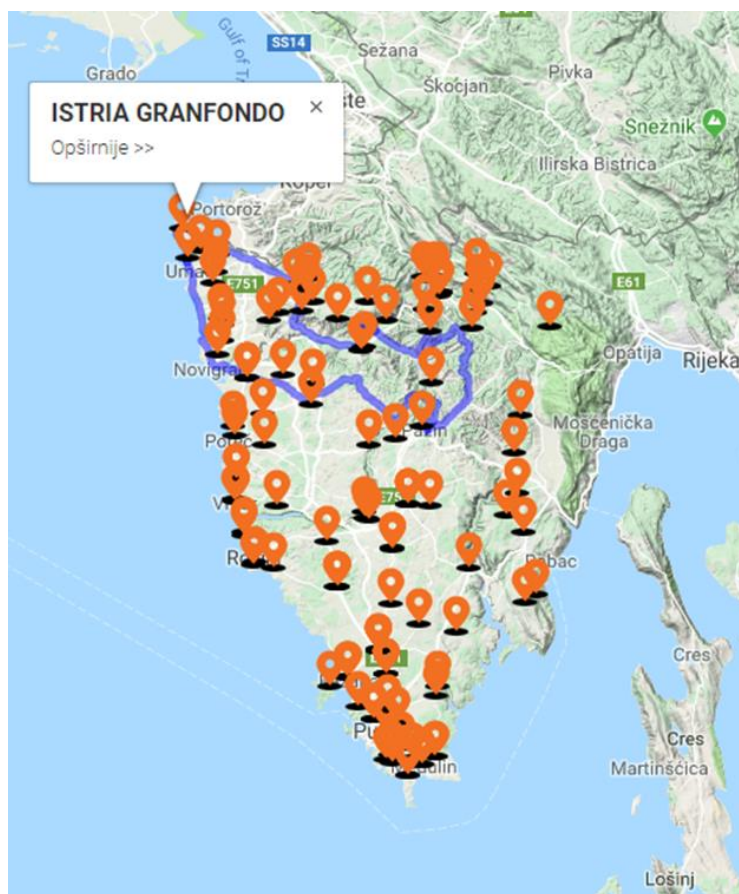
Tablica 8. Broj biciklističkih staza prema zahtjevnosti u Istarskoj županiji

Područje	Lagana staza	Srednja staza	Zahtjevna staza	<i>Family&Recreation</i>
Umag / Novigrad	12	4	7	4
Poreč	9	2	0	1
Vrsar / Funtana	8	2	1	6
Rovinj	10	8	3	4
Labin / Rabac	0	1	4	0
Središnja Istra	12	17	9	5
Pula / Medulin	32	5	0	15
Ukupno	83	39	24	35

Izvor: Izrada autora prema podacima dostupnim na: *Istra Bike* <http://www.istria-bike.com/hr/naslovna>

Istra Bike svrstava biciklističke staze u ono područje gdje se nalazi početna točka biciklističke staze, a koje su prikazane na Slici 6.

Slika 6. Prikaz početnih točaka svih biciklističkih staza u Istarskoj županiji

Izvor: *Istra Bike*, www.istria-bike.com, pristupljeno: 2. studenoga 2018.

U nastavku je analizirano svako područje prema glavnim obilježjima.

1. Područje Umag / Novigrad

Područje Umag / Novigrad sastoji se od tri grada, Umag, Novigrad, Buje i tri općine Oprtalj, Brtonigla, Grožnjan.

Lokalne turističke zajednice na ovom području koje održavaju biciklističke staze, izrađuju promotivne materijale i biciklističke karte te organiziraju ili sudjeluju u organizaciji biciklističkih manifestacija su: TZG Umag, TZG Novigrad, TZG Buje, TZO Oprtalj, TZO Brtonigla i TZO Grožnjan.

Područje Umag / Novigrad raspolaže s 23 biciklističke staze odnosno nešto više od 860 km biciklističkih staza. Tijekom 2018. godine na ovom se području održalo 28 biciklističkih manifestacija. Neke od manifestacija, poput *Istarskog proljeća* i *Istria Granfondo*, stekle su međunarodnu popularnost. Spomenuta manifestacija, *Istria Granfondo*, koja se odvija na istoimenoj stazi, ujedno je i najduža staza na ovom području, ukupne dužine 161 km. Na ovom području ima ukupno registrirana 24 smještajna objekta s *Istra Bike&Bed* certifikatom.

2. Područje Poreč

Područje Poreča obuhvaća općine Vižinada, Kaštelir – Labinci, Tar – Vabriga, Višnjan i grad Poreč.

Lokalne turističke zajednice koje djeluju na navedenom području i aktivno sudjeluju u razvoju cikloturizma su: TZG Poreč, TZO Kaštelir – Labinci, TZO Tar – Vabriga, TZO Višnjan i TZO Vižinada.

Na području Poreča nalazi se 11 biciklističkih staza ukupne kilometraže 317 km. Sve su staze kružnog tipa, što znači da se početna i završna točka nalaze na istom mjestu. Iznimka su biciklističke staze Tar – Kaštelir i *Maximus agri*, koje počinju i završavaju na različitim točkama. Tijekom 2018. godine na području Poreča organizirano je 14 biciklističkih manifestacija. Na području Poreča ima 20 smještajnih objekata s certifikatom *Istra Bike&Bed*. Najduža staza ovog područja je *Dvigrad tour*, s nešto više od 70 kilometara. Njezina polazna točka se nalazi u Poreču, ali uglavnom prolazi drugim područjima. Analizom staza ovog područja utvrđeno je da staza *Eufrazijana* najvećim dijelom prolazi područjem Poreča, a dužina iznosi 47 km.

Staza Parenzana

Parenzana je nekadašnja željeznička pruga koja je povezivala Trst i Poreč, prolazeći pritom kroz 33 mala mjesta sjeverozapadne Istre. Pruga je bila dugačka 123 kilometra, u funkciji je bila od 1902. do 1935. godine. Sadašnja biciklističko/pješaka staza *Parenzana* dugačka je 78,6 km, od Plovanije do Poreča.

Upravni odjel za turizam Istarske županije, zajedno s Udrugom za obnovu željeznice Poreč-Kopar-Trst, 2002. godine osmislili su projekt *Parenzana – put zdravlja i prijateljstva*, kako bi se cijela trasa pruge uredila za kretanje šetača i biciklista. Glavni cilj projekta bio je revitalizacija trase nekadašnje željezničke pruge *Parenzane*, integriranje turističke ponude i dugoročna prekogranična suradnja. Od tada do danas, cijela je trasa uređena i označena

putokazima, izgrađene su zaštitne ograde na mostovima i vijaduktima, osvijetljeni su tuneli i postavljeni prateći sadržaji koji posjetiteljima pripovijedaju priču o *Parenzani*.

Projekt *Parenzana – put zdravlja i prijateljstva* započeo je 3. travnja 2006., a završen je 3. lipnja 2008. godine. Tada je osposobljeno 60-ak kilometara trase, koja je pretvorena u pješačko/biciklističku stazu. Godine 2009. nastavak projekta je kandidiran i odobren u okviru programa IPA CBC SI-HR 2007. - 2013., pod nazivom *PARENZANA II – Ponovno oživljavanje Puta zdravlja i prijateljstva*. Nakon toga, projekt *Parenzana* je kandidirana na Operativni program IPA Slovenija - Hrvatska 2007. - 2013., pod nazivom *Parenzana Magic*. Provođenje projekta započelo je u siječnju 2014. godine, a završilo u listopadu 2015. godine.

Parenzanom upravlja Upravni odjel za turizam IŽ, a staza se održava u suradnji s JLS-ima kojima prolazi. Također, Upravni odjel za turizam IŽ svake godine ulaže u uređenje, opremanje i održavanje *Parenzane* iz vlastitih sredstava. Posljednje tri godine u proceduri je rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na trasi pri Ministarstvu državne imovine, a u svrhu dobivanja prava vlasništva/služnosti nad katastarskim česticama u vlasništvu RH. Upravni odjel za turizam IŽ raspolaže tehničkom dokumentacijom i troškovnikom za *Parenzanu*, u kojoj je napravljen pregled staze i objekata te su dani prijedlozi za njihovo poboljšanje. Staza *Parenzana* promovira se putem internetske stranice <http://www.parenzana.net/>, na kojoj se nalaze sve detaljne informacije o stazi. Tijekom 2018. godine na stazi *Parenzana* održano je sedam biciklističkih manifestacija.

3. Područje Vrsar / Funtana

Ovo se područje sastoji od dvije općine - Vrsar i Funtana. Lokalne turističke zajednice koje djeluju na ovom području i aktivno sudjeluju u razvoju cikloturizma su: TZO Vrsar i TZO Funtana.

Vrsar i Funtana raspolažu s 314,6 km biciklističkih staza, odnosno 11 biciklističkih staza. U 2018. godini na tom su se području održale tri biciklijade: *Limes bike tour* i *Biciklom po suho zlato Istre* u Vrsaru te biciklijada povodom Sv. Bernarda u Funtani. Staze su kružnoga tipa, osim staze *Festigia*, koja je djelomično kružnog tipa, te staza *Na pustinjakovoj stazi*, koja nije kružnog tipa jer počinje u Vrsaru, a završava u 9,5 km udaljenom Kloštru te se isti put koristi prilikom povratka. Na području Vrsara i Funtane na raspolaganju je 152 ležajeva s *Istra Bike&Bed* certifikatom. Najduža staza sa startnom točkom na ovom području je staza pod nazivom *101 km jedan tartuf* prilično je zahtjevna zbog duljine od 101 kilometra, ali prolazi relativno kratkim područjem. Najduža staza koja se većinom proteže na području Vrsara / Funtane je staza *Itinerar najljepših pogleda*, dužine 39 km.

4. Područje Rovinj

Područje Rovinja obuhvaća grad Rovinj, općinu Bale i Kanfanar.

Lokalne turističke zajednice koje sudjeluju u razvoju cikloturizma ovog područja su: TZG Rovinj, TZO Bale i TZO Kanfanar.

Na području Rovinja nalazi se 21 biciklistička staza dužine 860 km. Tijekom 2018. godine organizirano je devet biciklijada. Primjerice, dva puta godišnje organizirana je biciklijada

Weekend bike&gourmet tour Rovinj - Mare i Monti, namijenjena rekreativnim biciklistima s MTB biciklima, *trekking* i e-biciklima, a zamišljena je kao gastro doživljaj. Većina staza su kružnog tipa, njih 17, dok se staze *Rovinjska razglednica*, *Priče iz lugarove kuće*, *Tri tisućljeća povijesti* i *Kumbašeja kids trail* razlikuju time što nisu u potpunosti kružnog tipa.

Najduža staza ovog područja je *Sjever – sjeverozapad* s početnom točkom u Rovinju, ali u pravcu Središnje Istre, dok je staza *Rovinjska razglednica*, dugačka 61 km. Na stazama *Limes* i *Rubinum*, postavljeni su brojači koji ukazuju da su tijekom 2017. godine staze bile vrlo posjećene. Na području Rovinja ima 8 objekata s *Istra Bike&Bed* certifikatom.

5. Područje Labin – Rabac

Područje Labin – Rabac sastoji se od grada Labina i naselja: Rabac, Raša, Sveta Nedjelja i Kršan.

Lokalne turističke zajednice područja Labin – Rabac koje sudjeluju u razvoju cikloturizma su: TZG Labin, TZO Raša i TZO Kršan.

Područje Labin – Rabac ima ukupno pet staza, koje imaju 236,3 kilometara i svih pet staza je službeno. Dvije staze su asfaltirane, dok su tri u kategoriji MTB staze. Prema težini jedna staza je srednje zahtjevna, dok su preostale četiri zahtjevnije staze. Najpoznatija biciklistička manifestacija ovog područja je *Terra Albona*, koja se održava dva put godišnje, a prvi puta organizirana je 2015. godine. Osim navedene manifestacije 2018. godine, održale su se još dvije manifestacije, *Valamar Terra Magica* i *Tour of Croatia*. Na ovom području otvoren je i prvi *Bike Center* Rabac u Istri, koji je namijenjen profesionalnim i rekreativnim biciklistima. Na području Labin / Rabac sve su staze kružnog tipa, a najduža staza je Liburnija, dugačka je 67 kilometara. Područje Labin - Rabac raspolaže s 1225 ležaja, raspoređenih u 15 smještajnih objekata koji imaju certifikat *Istra Bike&Bed* smještaja.

6. Područje Središnja Istra

U području Središnje Istre nalazi se 13 općina: Cerovlje, Lanišće, Tinjan, Sveti Petar u Šumi, Motovun, Svetvinčenat, Barban, Sveti Lovreč, Lupoglav, Pićan, Gračišće, Karojba i Žminj te dva grada, grad Pazin i grad Buzet.

Na ovom području djeluju sljedeće lokalne turističke zajednice koje sudjeluju u razvoju cikloturizma: TZO Središnja Istra, TZG Buzet, TZO Motovun, TZO Svetvinčenat i TZO Žminj.

Područje Središnje Istre ima ukupno 1399,11 km biciklističkih staza, a navedenu kilometražu čini 39 biciklističkih staza. U Središnjoj Istri staze su uglavnom kružnog tipa, osim staza *Put maslina i vina*, *Pod Žbevnicom*, *Z bičikletom v Roč*, *Pinguentina*, *Tombasina*, koje su djelomično kružnog tipa. Najduža staza na području Središnje Istre je *Divlja ljepota istočne obale*, međutim njezina se ruta nastavlja na druga područja, pa je najduža staza Središnje Istre koja u potpunosti prolazi tim područjem *Motovun istok* dugačka 72 km. Biciklističkih manifestacija tijekom 2018. godine na ovom području bilo je 13, većinom rekreativnog karaktera. Trenutno Središnja Istra raspolaže s 441 ležajeva, odnosno 37 objekata s *Istra Bike&Bed* certifikatom.

7. Područje Pula / Medulin

U područje Pula / Medulin spadaju gradovi Pula i Vodnjan te općine Fažana, Medulin, Ližnjan i Marčana.

Lokalne turističke zajednice koje sudjeluju u razvoju cikloturizma navedenog područja su: TZO Fažana, TZO Ližnjan, TZO Marčana, TZO Medulin, TZG Pula, TZG Vodnjan i TZO Barban.

Područje Pule / Medulina najjužniji je dio Istarskog poluotoka, ukupno raspolaže s 37 biciklističkih staza koje ukupno čine 880,09 km. Na ovom području ima čak 15 staza s oznakom *Family&Recreation*, koje su prilagođene obiteljima s djecom, od ukupno 35, koliko ih je na području cijele Istarske županije. Uglavnom su staze kružnog tipa, osim staza *Kamenjak direkt*, *Labinske* i *Brustolade*, koje se kreću u jednom pravcu te staza *Stare bazilike*, koja je djelomično kružna. Tijekom 2018. godine održalo se 11 biciklističkih manifestacija različitog karaktera. Manifestaciju *Jug na dva kotača* organizira Turistička zajednica južne Istre i održava se šest puta godišnje. Najduža staza na području Pula / Medulin je staza *Curiositas Histriae*, koja na svojih 67 kilometara povezuje veliki broj povijesno značajnih atrakcija. Na ovom području dostupno je 1310 *Bike&Bed* ležajeva, odnosno, 33 smještajna objekta s certifikatom *Istra Bike&Bed*.

2.5. Vizualni identitet

Istarska razvojna turistička agencija (IRTA) je 2014. godine osmislila logotip za *Istra Outdoor* te za svaki proizvod *Istra Outdoora*: *Istra Bike*, *Istra Trail* i *Istra Climbing*. Destinacijski logotip *Istra bike* jedinstven je za područje Istarske županije, a obveza je svih dionika da koriste navedeni logo prilikom promocije cikloturizma. Logotip se sastoji od teksta i znaka, odnosno, ima više varijanti, ovisno o kojem području je riječ. U okviru destinacijskog portala *Istra Bikea* logotip se upotrebljava na destinacijskoj internetskoj stranici, promotivnim letcima, biciklističkim kartama, brošurama i drugim promotivnim materijalima. Izgled destinacijskog logotipa *Istra Bike*, brenda *Istra outdoor*, *Istra Bike&Bed* smještaja prikazan je na slikama u nastavku (Slika 7., 8., 9.).

Slika 7. Destinacijski logotip *Istra bike* za područje Istarske županije

Izvor: *Istra Bike*; www.istra-bike.com, pristupljeno: 23. studenoga 2018.

Slika 8. Logotip brenda *Istra outdoor*

Izvor: *Istra Bike*; www.istra-bike.com, pristupljeno: 23. studenoga 2018.

Slika 9. Logotip *Istra Bike&Bed* smještaja

Izvor: *Istra Bike*; www.istra-bike.com, pristupljeno: 23. studenoga 2018.

2.6. Destinacijske internetske stranice

Sve informacije koje se redovito ažuriraju, a vezane su uz cikloturizam na području Istarske županije dostupne su na internetskoj stranici *Istra Bike*: <http://www.istria-bike.com>. Informacije su dostupne na hrvatskom, njemačkom, engleskom i talijanskom jeziku. Stranica sadržava sve informacije o biciklističkim stazama, smještaju, manifestacijama, aktualnoj ponudi turističkih subjekata te o ostalim uslugama koje se odnose na cikloturizam (najam bicikala, servisi za bicikle i trgovine za bicikle). Primjerice, za svaku biciklističku stazu navedena je vrsta podloge, zahtjevnost, informacija o tome je li službena ili avanturistička. Nakon odabira određene staze na raspolaganju je mapa koja označava plan vožnje te prikazuje koji su dostupni *Istra Bike&Bed* smještaji i manifestacije u neposrednoj blizini staze. Izgled naslovne internetske stranice *Istra Bike* prikazan je na Slici 10.

Slika 10. Naslovna internetska stranica *Istra Bikea*

Izvor: *Istra Bike*, <http://www.istria-bike.com/hr/naslovna>, pristupljeno: 19. listopada 2018

Osim već spomenute stranice *Istra Bikea*, dostupna je i stranica *Colours of Istria*, koja se odnosi na područje Umag / Novigrad i koja objedinjuje sve informacije o cikloturizmu, ali i ostaloj turističkoj ponudi (eventi, smještaj) za navedeno područje. Internetska stranica *Colours of Istria* rezultat je dobre suradnje turističkih zajednica grada Umaga, Novigrada i Buja te Turističke zajednice Općine Brtonigle, zajedno s lokalnim tvrtkama, Plava Laguna i *Aminess hotels & campsites*, gdje posjetitelji mogu pronaći sve informacije vezane uz područje sjeverozapadne Istre te aktualne informacije o cikloturizmu.³⁷ Na Slici 11. prikazan je izgled naslovne stranice *Colours of Istria*.

³⁷ <https://www.coloursofistria.com/hr/partneri#novigrad%20tourist%20board>

Slika 11. Naslovna internetska stranica *Colours of Istria*

Izvor: *Colours of Istria*, www.coloursofistria.com, pristupljeno: 23. listopada 2018.

Osim navedenih internetskih stranica, turističke zajednice na području cijele Istarske županije u sklopu svojih internetskih stranica imaju dostupne informacije o biciklističkim stazama, manifestacijama i ostaloj ponudi vezanoj uz cikloturizam.

2.7. Biciklistički promotivni materijali

Na destinacijskoj internetskoj stranici *Istra Bike* dostupno je ukupno 18 karata, brošura i kataloga koji objedinjuju informacije o cikloturizmu za određeno područje na jednom mjestu. Za svako područje u Istri izrađena je biciklistička karta koja je dostupna *online*. Postoji više vrsta biciklističkih karata kao npr. biciklistička karta za obitelj i rekreativce, MTB biciklistička karta, cestovna *bike* karta itd. Biciklističke karte moraju biti jednostavne i standardizirane. Brošure koje su dostupne *online* sadrže biciklističke karte s opisima i fotografijama određenog područja Istre. U nastavku se nalazi jedan primjerak *bike* letka (Slika 12.).

Slika 12. Letak s *bike* događanjima na području Žminja, Kanfanara i Svetvinčenta u 2018. godini

Tuesday / Dienstag **KANFANAR**
BIKE TOUR / RADTOUR:
Along the Path of Henry Morgan
Auf dem Weg von Henry Morgan

Included in the price:
 Bike guide + bicycle MTB + guided tour of medieval town Dvigrad + traditional Istrian pasta (Fuß) and dessert + transfer

Im Preis inbegriffen:
 Radfahrer + Fahrrad (MTB) + geführte Tour durch die mittelalterliche Stadt Dvigrad + traditionelle istrische Nudeln (Fuß) und Dessert + Transfer

Length / Streckenlänge: 17 km
Tour duration / Tourdauer: 3-4 h
Price / Preis: 280,00 kn / 38 Eur
Price for children under 14 years of age / Preis für Kinder unter 14 Jahren: 200,00 kn / 27 Eur
 * Guests arriving on their own bikes get a 20% discount / Teilnehmer mit eigenem Fahrrad erhalten eine Ermäßigung von 20%

Start / Start:
 Every Tuesday at 4PM
 Jeden Dienstag um 16 Uhr

! Reservation necessary by Mondays, 16:00 – a day before the tour
 Die Reservierung bis 16 Uhr am Vortag (Montag) ist zwingend

Wednesday / Mittwoch **ŽMINJ**
BIKE TOUR / RADTOUR:
The Story of Žminj: the Taste of Žminj Tradition
Žminjer Geschichte: Geschmack der Žminjer tradition

Included in the price:
 Bike guide + bicycle MTB + Feštini cave + cheese degustation + traditional coffee of Žminj and Istrian dessert

Im Preis inbegriffen:
 Radfahrer + Fahrrad (MTB) + Höhle Feštini + Käseverkostung + traditioneller Žminjer Kaffee und istrisches Dessert

Length / Streckenlänge: 16 km
Tour duration / Tourdauer: 3-4 h
Price / Preis: 280,00 kn / 38 Eur
Price for children under 14 years of age / Preis für Kinder unter 14 Jahren: 200,00 kn / 27 Eur
 * Guests arriving on their own bikes get a 20% discount / Teilnehmer mit eigenem Fahrrad erhalten eine Ermäßigung von 20%

Start / Start:
 Every Wednesday at 4 PM
 Jeden Mittwoch um 16 Uhr

! Reservation necessary by Tuesdays, 16:00 – a day before the tour
 Die Reservierung bis 16 Uhr am Vortag (Dienstag) ist zwingend

Thursday / Donnerstag **SVETVINČENAT**
BIKE TOUR / RADTOUR:
From a Castle to a Castle
Vom Kastell zum Kastell

Included in the price:
 Bike guide + bicycle MTB + a sightseeing tour of Grimani Castle + a medieval themed park St. Michael + dinner and traditional Istrian dessert

Im Preis inbegriffen:
 Radfahrer + Fahrrad (MTB) + Besichtigung von Kastell Grimani + mittelalterlicher Themenpark St. Michael + Abendessen und traditionelles istrisches Dessert

Length / Streckenlänge: 15 km
Tour duration / Tourdauer: 3-4 h
Price / Preis: 280,00 kn / 38 Eur
Price for children under 14 years of age / Preis für Kinder unter 14 Jahren: 200,00 kn / 27 Eur
 * Guests arriving on their own bikes get a 20% discount / Teilnehmer mit eigenem Fahrrad erhalten eine Ermäßigung von 20%

Start / Start:
 Every Thursday at 4 PM
 Jeden Donnerstag um 16 Uhr

! Reservation necessary by Wednesdays, 16:00 – a day before the tour
 Die Reservierung bis 16 Uhr am Vortag (Mittwoch) ist zwingend

Izvor: *Istra bike*, <http://www.istria-bike.com/hr/multimedija/brosure>, pristupljeno: 24. listopada 2018.

Osim navedenih promotivnih materijala na stranici *Istra Bike*, biciklistički materijali dostupni su i na ostalim stranicama lokalnih turističkih zajednica.

Lokalne turističke zajednice na području Istarske županije osim *online* promocije koriste i *offline* promociju biciklizma pa tako izrađuju i tiskaju biciklističke karte i promotivne materijale (brošure, letke) za područja u kojima djeluju.

U cilju daljnjeg poboljšanja turističke ponude unutrašnjosti Istre i jačanja cikloturizma Središnje Istre, turističke zajednice Grada Buzeta, Općine Motovun, Središnje Istre, Općine Svetvinčenat i Općine Žminj, nedavno su uz financijsku potporu UO za turizam Istarske županije, izradile i tiskale zajedničke biciklističke karte – *Istra outdoor* – *Istra bike* – *Središnja Istra*. Zbog velikog prostornog obuhvata, izrađene su i tiskane dvije karte – jedna koja obuhvaća sjeverni dio, odnosno područje TZ Grada Buzeta, TZ Općine Motovun i TZ Središnje Istre te druga koja obuhvaća južni dio TZ Središnje Istre te područja TZ Općine Žminj i TZ Općine Svetvinčenat.³⁸

Na stranici *Colours of Istria* dostupan je *bike e-book* koji je nastao u suradnji grada Buja, Umaga, Novigrada i općine Brtonigle i koji sadrži informacije o biciklističkim stazama, manifestacijama te svim ostalim informacijama vezanim uz cikloturizam. Prikaz naslovne stranice *bike e-book* nalazi se na Slici 13.

³⁸ <http://hrturizam.hr/turisticke-zajednice-sredisnje-istre-izradile-zajednicke-biciklisticke-karte/>

Slika 13. Naslovna stranica *bike e-booka*

Izvor: *Colours of Istria*,

https://www.coloursofistria.com/cms_media/ebook/hr.html?utm_source=article-list, pristupljeno: 21. studenoga 2018.

2.8. Biciklističke manifestacije

U Istarskoj županiji su se tijekom 2018. godine održale 83 biciklističke manifestacije koje zajedno organiziraju lokalne turističke zajednice, biciklistički klubovi, hotelske kuće i jedinice lokalne samouprave. Na području Istarske županije najviše se održavaju rekreativne biciklijade i MTB utrke, i to međunarodnog i nacionalnog karaktera. Biciklističke manifestacije posjećene su od strane domaćeg stanovništva i inozemnih biciklista. Međunarodne biciklističke utrke koje se održavaju na području Istarske županije su: *Istarsko proljeće*, *Istria Granfondo*, *MTB Parenzana*, *Trofej Umaga*, *Plava Laguna Grand Prix*, *16. Trofej Poreča* i *Granfondo Nevio Valčić*. Manifestacije *Istarsko proljeće* i *Trofej Umaga* uvrštene su u kalendar Svjetske biciklističke organizacije (*Union Cycliste Internationale* (UCI)).³⁹ Slika 14. prikazuje bicikliste za vrijeme održavanja manifestacije *Istria Granfondo*.

³⁹ <http://www.istria-bike.com/hr/manifestacije>

Slika 14. Manifestacija *Istria Granfondo* na najdužoj istoimenoj biciklističkoj stazi u Istri

Izvor: *Istra Bike*, www.istria-bike.com, pristupljeno: 2. studenoga 2018.

U Tablici 9. prikazan je ukupan broj manifestacija po mjesecima po područjima u Istarskoj županiji u 2018. godini. Najviše manifestacija održalo se tijekom travnja (16 manifestacija) i rujna (16 manifestacija), a zatim slijedi listopad s održanih deset manifestacija. Navedena tri mjeseca čine udio od 50 % u ukupnom broju manifestacija tijekom cijele godine, što je i očekivano, s obzirom na to da su navedeni mjeseci najpogodniji za održavanje ovakvih vrsta manifestacija, zbog vremenskih uvjeta i manjih gužvi po cestama te stoga i većoj sigurnosti na cestama. Prema dostupnim podacima najveći broj održanih manifestacija 2018. godine ima područje Umag / Novigrad, gdje je organizirano 28 biciklističkih manifestacija.

Tablica 9. Broj biciklističkih manifestacija po mjesecima i područjima u Istarskoj županiji u 2018. godini

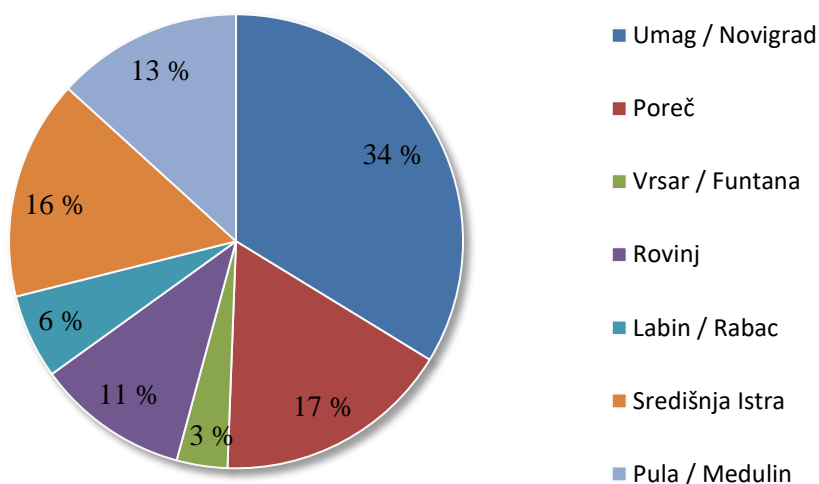
Područje	Biciklističke manifestacije po području i mjesecima u 2018. godini												Ukupno
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Umag / Novigrad	2	2	2	4	3	0	2	4	4	4	1	0	28
Poreč	0	1	2	3	0	0	1	1	3	2	1	0	14
Vrsar / Funtana	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	3
Rovinj	0	0	0	2	0	1	1	1	3	1	0	0	9
Labin / Rabac	0	0	0	2	1	0	0	0	2	0	0	0	5
Središnja Istra	0	0	2	1	0	2	0	2	2	3	1	0	13
Pula / Medulin	0	0	1	3	3	2	0	0	2	0	0	0	11
Ukupno	2	3	7	16	7	5	4	9	16	10	4	0	83

Izvor: Izrada autora prema prikupljenim *online* podacima⁴⁰

⁴⁰ Podaci su preuzeti s internetskih stranica: <http://www.istria-bike.com/hr/manifestacije>; <https://www.labin.com/vijesti/tag/biciklizam>; <https://www.coloursofistria.com/hr/sport/biciklizam/bike-eventi->

U nastavku (graf 3.) prikazan je udio biciklističkih manifestacija po područjima. Najveći udio manifestacija održan je na području Umag / Novigrad (34 %), zatim na području Poreč (17 %) te na području Središnja Istra (16 %).

Graf 3. Udio biciklističkih manifestacija po području u ukupnom broju manifestacija u Istarskoj županiji u 2018. godini

Izvor: Izrada autora prema prikupljenim *online* podacima

2.9. Istra Bike&Bed smještaj

Biciklisti i cikloturisti traže specifične usluge. *Istra Bike&Bed* je sustav smještajnih objekata specijaliziranih za prihvata biciklista (cikloturista) koji informira korisnike sa svim ostalim uslugama koje se za bicikliste pružaju u Istri (staze, biciklistički vodiči, pružanje strukovnih usluga poput najma, servisa, prijevoza, sudjelovanje na manifestacijama i slično).⁴¹ Osim toga, smještajni objekti u sustavu *Istra Bike&Bed* redovito se promoviraju putem različitih promotivnih kanala.

Istra Bike&Bed smještaj raspoređen je po vrstama objekta, *Istra Bike&Bed* (kuće za odmor, vile, apartmani), *Boutique Bikehotels* (obiteljski hoteli), *Bikehotels* i *Bikecamps*.⁴²

Kriteriji koji su potrebni da bi objekt dobio certifikat *Istra Bike&Bed* smještaja su sljedeći:⁴³

1. Informacije o uslugama koje se nude u okolici, o biciklističkim stazama, dostupnost informativnih materijala, savjeti za planiranje vožnji

sjeverozapadne-istre; <http://funtana.hr/page/news/!/festa-sv-bernarda-1533810027>, <https://biciklijade.com>; <http://www.parenzana.net/hr/manifestacije/5768>

⁴¹ <http://www.istria-bike.com/hr/smjestaj>

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid.

2. Biciklistička ponuda okolice, programi i paketi u objektu u obliku biciklističkih paketa, detaljni opisi i razrađene biciklističke ture, SOS telefon, digitalna karta za planiranje izleta
3. Stručno znanje osoblja, usluge biciklističkih vodiča, osoblje u objektu mora imati biciklističko znanje, organizirati biciklističkog vodiča ako je to potrebno te organizacija trodnevnih biciklističkih tura
4. Prostor za bicikle i opremu u izdvojenim prostorijama, koje su dobro osigurane i lako dostupne, punjenje baterija za e-bicikle
5. Servis i popravak bicikala opremljenost alatom, priborom i sredstvima za održavanje, mogućnost prijevoza bicikla do obližnjeg servisa
6. Mogućnost pranja i sušenja odjeće
7. Najam bicikala i kaciga
8. Prijevoz biciklista, bicikala i opreme u smislu prijevoz od mjesta iznajmljivanja opreme, prijevoz bicikla u slučaju kvara i slično
9. Prehrana prilagođena biciklistima
10. Dodatna ponuda za bicikliste, mogućnost dogovara oko posljednjeg dana boravka (tuš, čuvanje prtljage).

Slika 15. Kuća za odmor s certifikatom *Istra Bike&Bed*

Izvor: *Istra Bike*, <http://www.istria-bike.com/hr/smjestaj/popis-smjestaja>, pristupljeno: 24. listopada 2018.

U tablici 10. prikazan je broj *Istra Bike&Bed* smještaja u Istarskoj županiji prema kategoriji smještajnog objekta, a ukupan broj objekata s certifikatom iznosi 139 objekata. Najviše smještajnih objekata s certifikatom *Istra Bike&Bed* je na području Središnje Istre, ukupno 37. Ukupno prema kategoriji smještajnih objekata najviše ih ima u kategoriji *Istra Bike&Bed* – 114 (kuće za odmor, vile, apartmani).⁴⁴

⁴⁴ <http://www.istria-bike.com/hr/smjestaj>

Tablica 10. *Istra Bike&Bed* smještaj prema kategoriji smještajnog objekta

Područje	<i>Istra Bike&Bed</i>	<i>Boutique Bikehotels</i>	<i>Bikehotels</i>	<i>Bikecamps</i>	Ukupno
Umag / Novigrad	16	5	3	0	24
Poreč	15	0	5	0	20
Vrsar / Funtana	1	0	1	0	2
Rovinj	7	0	1	0	8
Labin / Rabac	11	2	2	0	15
Središnja Istra	35	2	0	0	37
Pula / Medulin	29	3	1	0	33
Ukupno u IŽ	114	12	13	0	139

Izvor: *Istra Bike*, <http://www.istria-bike.com/hr/smjestaj>, pristupljeno 25. rujna 2018.

Za razliku od prethodne tablice, tablica 11. prikazuje koliko ima ležajeva s certifikatom *Istra Bike&Bed* prema područjima u Istarskoj županiji. Na području cijele Istarske županije ima 8889 ležajeva koji imaju certifikat *Istra Bike&Bed* smještaja. Najviše ležajeva s certifikatom *Istra Bike&Bed* ima na području Poreča (2451 ležajeva) i na području Umag / Novigrad (2410 ležajeva).

Tablica 11. *Istra Bike&Bed* smještaj prema broju ležajeva razvrstanih po kategoriji objekta

Područje	<i>Istra Bike&Bed</i>	<i>Boutique Bikehotels</i>	<i>Bikehotels</i>	<i>Bikecamps</i>	Ukupno
Umag / Novigrad	323	189	1898	0	2410
Poreč	152	0	2299	0	2451
Vrsar / Funtana	8	0	144	0	152
Rovinj	68	0	832	0	900
Labin / Rabac	104	65	1056	0	1225
Središnja Istra	274	167	0	0	441
Pula / Medulin	317	204	789	0	1310
Ukupno u IŽ	1246	625	7018	0	8889

Izvor: *Istra Bike*, <http://www.istria-bike.com/hr/smjestaj>, pristupljeno: 25. rujna 2018.

2.10. *Bike sharing* i *e-bike* punionice

Bike sharing sustav za razmjenu bicikala i *e-bike* punionice za punjenje električnih bicikala moderan je trend koji postaje sve popularniji u posljednjih nekoliko godina na području Istarske županije. Omogućava veću mobilnost stanovništva i turista, podiže kvalitetu usluge prijevoza uz smanjenje emisije štetnih plinova za okoliš te promiče zdrav načina života.

Prva *e-bike* punionica u Istarskoj županiji postavljena je 2016. godine na području Poreča, a do danas, prema podacima dostupnim na internetskim stranicama *Istra Bike*, ima ih sveukupno 22. *E-bike* punionice postavljaju se na frekventnim lokacijama za bicikliste. S obzirom na rast popularnosti među domaćim stanovništvom, a posebice inozemnim gostima, očekuje se da će ih u nadolazećim godinama biti sve više, a sve u cilju daljnjeg razvoja i što boljeg pozicioniranja Istre kao cikloturističke destinacije. Primjer jedne *e-bike* punionice prikazan je na slici 16.

Slika 16. *E-bike* punionica

Izvor: iTurizam, <http://www.iturizam.info/tinjanu-postavljena-e-bike-punionica/>, pristupljeno: 25. listopada 2018.

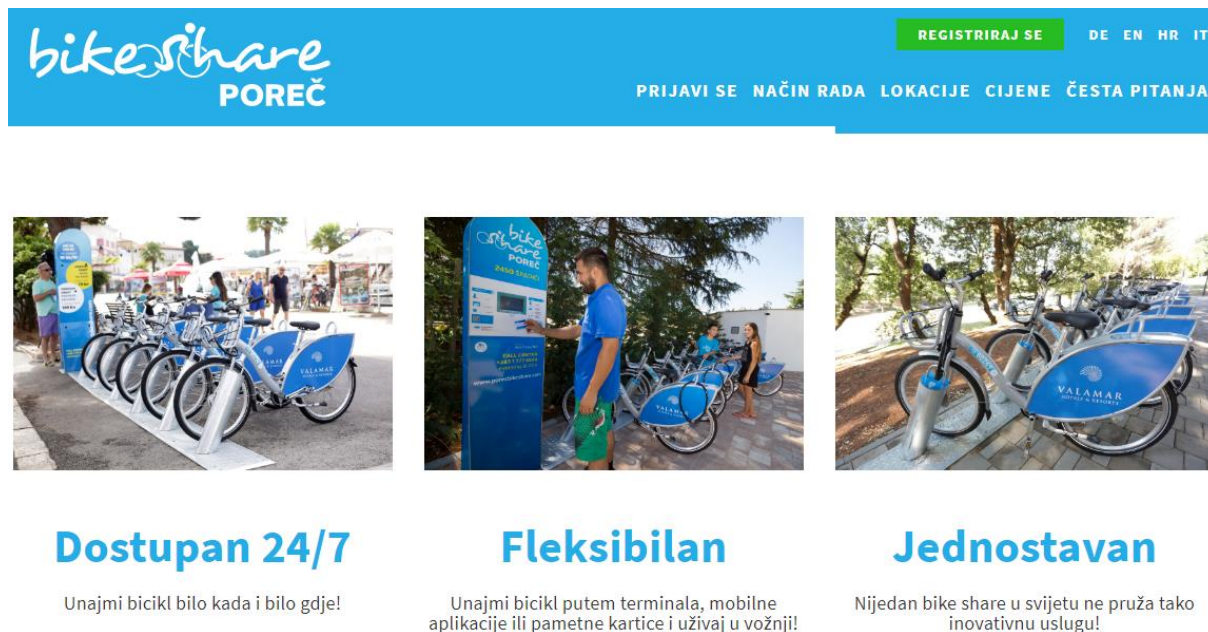
U Poreču je otvoren i prvi *bike sharing* sustav za automatsko iznajmljivanje bicikala. Na raspolaganju je 35 električnih i 35 mehaničkih bicikala koji su raspoređeni na pet stanica diljem Poreča. Poreč *bike sharing* ima dostupnu mobilnu aplikaciju s kojom se pronalazi najbliža lokacija, plaća i otključava bicikl.

Dobar primjer razvoja *bike sharing* sustava razvija se na području grada Umaga (šest stanica, 120 mehaničkih postolja, 30 električnih postolja, 75 mehaničkih bicikala i 18 električnih bicikala).⁴⁵

U Puli se od 2015. godine razvija sustav zelenog prijevoza pod nazivom *Bičikleta*, a u Općini Medulin sustav javnih bicikla *Med BIKE*. Zanimljivo je da korisnik može bicikl preuzeti u Medulinu, a vratiti je na području Pule što se ističe kao dobar primjer suradnje jedinica lokalne samouprave. Na slici 17. prikazan je sustav Poreč *bike sharing*.

⁴⁵ <http://www.go2bike.eu/>

Slika 17. Poreč *bike sharing*

The image shows a screenshot of the Poreč bike sharing website. At the top, there is a blue header with the logo 'bikeshare POREČ' on the left. To the right of the logo, there is a green button that says 'REGISTRIRAJ SE' and a language selector 'DE EN HR IT'. Below the header, there is a navigation menu with links: 'PRIJAVI SE', 'NAČIN RADA', 'LOKACIJE', 'CIJENE', and 'ČESTA PITANJA'. Below the header, there are three images: 1. A row of blue bicycles parked in a rack. 2. A man in a blue shirt using a terminal to rent a bicycle. 3. A row of blue bicycles parked in a rack. Below each image is a heading and a short description:

- Dostupan 24/7**
Unajmi bicikl bilo kada i bilo gdje!
- Fleksibilan**
Unajmi bicikl putem terminala, mobilne aplikacije ili pametne kartice i uživaj u vožnji!
- Jednostavan**
Nijedan bike share u svijetu ne pruža tako inovativnu uslugu!

Izvor: *Bike and share* Poreč, <https://www.porecbikeshare.com/hr/>, pristupljeno: 25. listopada 2018.

2.11. *Bike* parkovi

Bike park je dio površine koji je posebno osmišljen za neku vrstu biciklizma, *off road* ili brdski biciklizam. *Bike* parkovi mogu se izgraditi u manjim urbanim sredinama, na javnim zemljištima ili u sklopu postojećih staza te mogu uključivati tečajeve vještina, *pump* staze, staze i skokove.⁴⁶

U Istri je 2017. godine u sklopu obnove hotelskog kompleksa u Rapcu otvoren i *Bike center Rabac*. U inozemstvu vrlo popularni centri, *bike* centri okupljaju ljubitelje MTB biciklizma, ali i onog rekreativnog. *Bike Center Rabac* nalazi se na istočnoj obali Istre – Rapcu, namijenjen je profesionalnim i rekreativnim biciklistima. Njegovu izgradnju financirali su tvrtka Valamar Riviera d.d., Grad Labin i Turistička zajednica grada Labina. Centar na jednom mjestu objedinjuje sve sadržaje koje biciklisti trebaju na odmoru: od *bike parka* s *pump track* poligonom za treniranje i specijaliziranih staza različite zahtjevnosti do škole biciklizma i vođenih tura u destinaciji. Sveobuhvatna usluga centra prilagođena je svim tipovima biciklista i obiteljima s djecom, a kvalitetna infrastruktura nudi vrhunski biciklistički doživljaj.⁴⁷

⁴⁶ <https://www.flowformramps.com/about/what-bike-park>

⁴⁷ <https://www.valamar.com/hr/hoteli-rabac/valamar-girandella-resort/bike-center-rabac>

2.12. Edukacija biciklističkih vodiča i ključnih dionika cikloturizma

Program edukacije biciklističkih vodiča pokrenula je IRTA d.o.o. 2008. godine. Riječ je o neformalnoj edukaciji biciklističkih vodiča, koja je 2009. dobila podršku Hrvatskog biciklističkog saveza. Licencu nakon edukacije izdaje HBS, a ne Ured državne uprave, što ju zbog toga čini neformalnom. Polaznici moraju nakon godine dana samostalno obnoviti trajanje licence ili dozvole. Na edukaciji za biciklističke vodiče polaznicima se dodjeljuje „Priručnik za biciklističke vodiče“, koji je 2015. službeno katalogiziran. Do travnja 2018. godine u Istri je održano sedam edukacija za biciklističke vodiče, dok je na razini cijele Hrvatske održano 19 edukacija. S obzirom na to da svijest o važnosti cikloturizma na određenom području raste, za očekivati je da će edukacija s godinama biti sve više.⁴⁸

Osim edukacije za biciklističke vodiče, važna je i međusobna edukacija ključnih dionika cikloturizma; županije, općina, gradova, turističkih zajednica, biciklističkih klubova, institucija uključenih u razvoj infrastrukture, razvojnih agencija, hotelskih kuća i vlasnika smještajnih objekata raznih kategorija, privatnih osoba koje su aktivne u biciklizmu i svih ostalih dionika koji imaju doticaj s biciklizmom na području Istarske županije. Međusobnom razmjenom iskustava i znanja na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, može se pozitivno utjecati na razvoj cikloturizma Istarske županije.

2.13. Ostale usluge usko povezane s cikloturizmom

U Istarskoj županiji uglavnom su zastupljene sve usluge koje su vezane za cikloturizam, međutim, treba ih dodatno razvijati i povećati njihov broj u skladu s potražnjom. Prema podacima dostupnima na internetskoj stranici *Istra bike*, u Istri trenutno ima 23 servisa za bicikle, 12 prijevoznika za bicikle, 22 trgovine biciklističkom opremom i 46 subjekata koji bicikle iznajmljuju.⁴⁹

Planom se predviđa realizacija projekta kojima se planira daljnje uređenje postojećih i novih biciklističkih staza i ruta tako da se dodatno ulaže u infrastrukturna rješenja kojima se povećava sigurnost biciklista, kao što su, primjerice, *bike pointovi* za pružanje prve pomoći, servis bicikala i slično.

⁴⁸ <https://cikloturizam.hr/vijesti/istarska-razvojna-agencija-irta-i-organizacija-edukacija-za-biciklisticke-vodice-2/>

⁴⁹ <http://www.istria-bike.com/hr/usluge>

2.14. Prometna signalizacija i oznake biciklističkih površina

U Pravilniku o biciklističkoj infrastrukturi (NN br. 28/16) definirano je na koji način se koristi prometna signalizacija i oznake. Tako prometni znakovi, signalizacija i oprema na biciklističkim površinama projektiraju se i izvode u skladu s važećim propisima kojima je propisana vrsta, boja, dimenzije i postavljanje prometnih znakova, signalizacije i opreme na cestama. Postavlja se tako da bude jednoznačna, razumljiva, da pruža točne informacije o opasnostima, zabranama, ograničenjima, obvezama, kao i ostale informacije i obavijesti potrebne biciklistima.⁵⁰

U Istri su još 2008. godine definirani prvi standardi vezani za signalizaciju, koji se razvijaju i prilagođavaju u skladu s promjenama na tom području. U Smjernicama za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri predlažu se rješenja za ova pitanja.⁵¹

Primjer jedne oznake biciklističke staze na terenu prikazan je na slici 18., a njezino značenje objašnjeno je na sljedećoj slici 19.

Slika 18. Oznaka biciklističke staze na terenu

Izvor: *Istra Bike* <http://www.istria-bike.com/hr/staze/signalizacija-i-oznake>, pristupljeno 31. listopada 2018.

Na slici 19. u nastavku prikazana je signalizacija biciklističkih staza te objašnjenje znaka znakova za crvene, žute i zelene tabele te zelene s oznakom *Family&Recreation* staze.

⁵⁰ <http://www.propisi.hr/print.php?id=14162>

⁵¹ Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, IRTA, 2017.

Slika 19. Signalizacija biciklističkih staza

CRVENA

Staze označene crvenom bojom uglavnom su tehnički zahtjevne - imaju zahtjevnu podlogu, puno uspona i spustova, a uglavnom su i veće duljine. Namijenjene su iskusnijim korisnicima.⁵²

ŽUTA

Staze umjerene težine i duljine namijenjene su aktivnijim rekreativcima koji žele više izazova na vožnjama. Ipak, mogu sadržavati tehnički zahtjevne ili opasne dionice, odnosno teže uspone.⁵³

ZELENA

Kraće i lagane staze namijenjene ležernoj vožnji, po ravnoj i laganoj podlozi, koju mogu izvesti rekreativci i fizički manje spremni biciklisti, ljudi manje vični vožnji na biciklima te obitelji.⁵⁴

Family&Recreation

Staze iz *Family&Recreation* segmenta posebno su osmišljene kako bi se prilagodile potrebama obitelji i djece, kao i manje iskusnim korisnicima. Lagane su, sigurne, izbjegavaju prometnice koliko je god to moguće, nemaju strmih uspona i spustova, kružne su te kreću i završavaju ispred velikih turističkih centara (kampova, turističkih naselja, hotela).⁵⁵

Izvor: *Istra Bike*, <http://www.istria-bike.com/hr/staze/signalizacija-i-oznake>, pristupljeno: 31. listopada 2018.

⁵² <http://www.istria-bike.com/hr/staze/signalizacija-i-oznake>

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid.

3. SWOT analiza

Nakon analize stanja u ovom poglavlju analizirane su snage, slabosti, prilike i prijetnje koje su definirane temeljem prikupljenih informacija od dionika na području Županije. SWOT analiza je kreirana nakon rasprave s dionicima o prednostima i nedostacima, a koji su identificirani od strane organizatora, pružatelja usluga, korisnika usluga te ostalih dionika na području Županije.

Tablica 12. SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Ugodna klima • Očuvana priroda, prirodne ljepote Istarske županije, mnoštvo prekrasnih panorama koje dojam prolaska biciklističkim stazama podižu na visoku razinu • Prirodne atrakcije • Bogata kulturna baština • Lokacija, dobar geografski položaj • Blizina emitivnih tržišta • Raznolika ponuda biciklističkih staza • Postoji više označenih i GPS-om snimljenih staza • Objedinjenost <i>bike</i> staza na internetskoj stranici <i>Istra Bike</i>, mogućnost kreiranja <i>bike</i> itinerera / staza • Dobra povezanost turističkih proizvoda (biciklizam, pješačke staze) u jednu zaokruženu cjelinu – pješačke / biciklističke staze – centar za biciklizam • Prepoznatljivost Istre kao turističke destinacije s tradicijom organiziranja međunarodnih biciklističkih utrka • Postoje uređeni šumski putovi • Dobro razvijena mreža biciklističkih staza (uglavnom kružnih) • Prepoznatljivost pojedinih biciklističkih utrka • Postojeći odlični tereni za biciklizam – raznolikost, <i>MTB</i>, <i>Trekking</i>, <i>Enduro</i>, <i>DH</i> • Gostoljubivost domaćina • Ponuda domaćih poljoprivrednih proizvoda • Dobra enogastronomska ponuda • Mogućnost vožnje bicikla tijekom cijele godine • Biciklistički cestovni pravci koji vode iz Italije, Slovenije, Austrije • Transferi bicikala su brzi zbog relativno malog područja - za sat vremena se može doći u bilo koji dio Istre • Unificirana biciklistička signalizacija • Kvalitetni smještajni objekti • Veliki broj biciklističkih manifestacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna cestovna infrastruktura, nedostatak biciklističkih traka uz ceste • Niska razina sigurnosti u cestovnom prometu • Nedovoljna ponuda pratećih usluga namijenjenih cikloturistima • Nedovoljno korištenje označenih obilaznih putova za bicikliste • Pojedina područja i dionice za ovaj oblik turizma nisu dovoljno označene • Nedovoljan nadzor <i>enduro</i> i <i>off road</i> vozača koji čine velike štete na javnim putovima i zelenim površinama • Sezonalnost smještajnih i ugostiteljskih objekata • Manjak certificiranih <i>bike</i> vodiča • Nedostatak koordinacije između privatnog (turističkih agencija) i javnog sektora (TZ-a); manjak suradnje s biciklističkim klubovima • Parcijalni pristup JLS (planovi za svoje područje) – loša komunikacija središnjeg dijela Istre s općinama i gradovima uz more • Premali broj punktova s vodom na stazama • Loše održavanje pojedinih biciklističkih staza • Niska razina sadržaja, atrakcija i opreme u pojedinim dijelovima županije • Nedostatak specijaliziranih mehaničara za servis električnih bicikala • Nedovoljan broj agencija/mogućnosti transfera biciklista koji dolaze autobusom • Loša željeznička povezanost Istre i mogućnost prijevoza bicikala vlakom • Nemogućnost prijevoza bicikala redovnom autobusnom linijom, željeznicom ili brodom • Nedovoljna promocija i prodaja županije kao <i>bike</i> destinacije na domaćem i inozemnom tržištu • Nedovoljna povezanost dionika (privatnih iznajmljivača, biciklističkih klubova, turističkih agencija, TZ-a itd.)

<p>Destinacijska menadžment organizacija (IRTA) koja upravlja marketingom destinacije za proizvode cikloturizma</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Velik broj prometnih nesreća u kojima su sudjelovali biciklisti • Niska kultura ponašanja vozača i biciklista u prometu • Nedovoljan broj organiziranih edukacija koje se odnose na cikloturizam
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Velik broj nerazvrstanih cesta koje je moguće urediti za potrebe cikloturizma • Produženje sezone • Mogućnost povezivanja turističkih proizvoda cikloturizma s gastronomijom, kulturom, <i>wellnessom</i> i sl. van glavne turističke sezone • Podrška javnog sektora u razvoju cikloturizma, na razini EU-a i nacionalnoj razini • Mogućnost korištenja fondova EU-a za uređenje infrastrukture • Trend podizanja ekološke svijesti i s time povezano poticanje korištenja bicikala • Mogućnost razvoja specijaliziranih turističkih proizvoda ovisno o segmentima potrošača u turizmu • Blizina aerodroma u Puli, Ljubljani, Trstu i na Krku; povoljan prometni položaj • Veća ponuda certificiranih <i>Istra Bike&Bed</i> smještajnih objekata • Prolazak <i>EuroVelo 8</i> i <i>EuroVelo 9</i> kroz Istarsku županiju • Širenje <i>bike sharing</i> sustava unutar Županije • Uređenje i razvoj <i>bike</i> centara i <i>bike</i> parkova • Korištenje novih tehnologija u razvoju cikloturizma (<i>e-bike</i>, GPS i sl.) • Razvoj novih pratećih usluga za cikloturizam (najam, servis, trgovine, transfer i sl.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljan interes za ovu temu od strane lokalnog stanovništva, iznajmljivača, JLS-a, privatnog sektora • Granice općina ne smiju biti zapreka za planiranje biciklističkih staza i ostalih sadržaja • Nerazumijevanje trendova i potreba biciklista • Nerazumijevanje između dionika • Zakonska regulativa, rješavanje imovinskopravnih odnosa • Neiskorišten potencijal postojeće infrastrukture (<i>Parenzana</i>, <i>Istra Bike</i> staze) • Nedostatak specijaliziranih usluga – mehaničari, vodiči i sl. • Nedostatak sustavnog razvoja i upravljanja proizvodom te dugoročnog planiranja • Nedostatak sredstava za financiranje prometne infrastrukture i pratećih cikloturističkih sadržaja • Manjak sredstava lokalnih samouprava i TZ-a u unutrašnjosti Istre za održavanje postojećih staza • Povećan broj automobila na prometnicama naročito u sezoni • Porast broja nesreća u kojima sudjeluju biciklisti • Nekonrolirani razvoj turizma

Utvrđene snage, slabosti, prilike i prijetnje SWOT analize čine osnovu za predlaganje konkretnih mjera te definiranje projekata potrebnih za razvoj cikloturizma kao turističkog proizvoda u Istarskoj županiji. Budući smjer razvoja Istre kao cikloturističke destinacije obuhvaća investiranje u infrastrukturu s naglaskom na cestovne biciklističke prometnice, poboljšanje biciklističke infrastrukture, održavanje postojećih staza i podloga, adekvatnu signalizaciju te preusmjeravanje biciklista na manje prometne i sigurnije ceste ili izgradnju biciklističkih traka uz postojeći kolnik. Potreban je i razvoj specijalizirane ponude koji obuhvaća *singletrail* staze, *enduro* i *freeride* staze te *bike* parkove. Vrlo je važno i povezivanje gradova i općina na rute *EuroVelo 8* i *EuroVelo 9* koje prolaze kroz Istarsku županiju. Cikloturizam identificiran je kao jedan od ključnih elemenata koji otvara mogućnost produljenja sezone i povećanje broja gostiju u pred i postsezoni.

4. Vizija, misija i ciljevi razvoja cikloturizma do 2025. godine

Na temelju prihvaćenih strateških dokumenata kojima su planirane aktivnosti i smjer razvoja turizma u Istarskoj županiji te nakon analize stanja i identificiranim snagama, slabostima, prilikama i prijetnjama definirane su vizija, misija i opći ciljevi razvoja cikloturizma do 2025. godine.

VIZIJA

Istarska županija je razvijena europska turistička destinacija s različitom i visokokvalitetnom ponudom proizvoda cikloturizma koji su kreirani u skladu s načelima održivog turizma.

MISIJA

Upravljanje razvojem cikloturizma na regionalnoj razini poticanjem suradnje između svih dionika. Edukacijom, ulaganjem u razvoj infrastrukture i kreiranjem novih proizvoda kontinuirano podizati razinu kvalitete proizvoda cikloturizma radi ostvarivanja održivog razvoja destinacije te osiguranja sigurnosti u prometu i dobrobiti za lokalno stanovništvo, turiste i posjetitelje.

Opći ciljevi daljnjeg razvoja cikloturizma u Istarskoj županiji:

- 1) Ulagati u razvoj infrastrukture radi povećanja kvalitete i diversifikacije proizvoda cikloturizma
- 2) Pozicionirati Istru kao atraktivnu cikloturističku destinaciju na međunarodnoj razini
- 3) Produžiti sezonu na mjesec izvan glavne turističke sezone kreirajući kvalitetne *bike* proizvode i događanja
- 4) Produžiti vrijeme boravka turista ponudom paketa različitih turističkih proizvoda koji uključuju proizvode cikloturizma
- 5) Utjecati na ponovljeni dolazak turista povećanjem sigurnosti u prometu i zadovoljstva korisnika *bike* proizvoda
- 6) Povećati potrošnju turista povezivanjem različitih turističkih i ostalih tipičnih proizvoda regije
- 7) Promicati biciklizam kao način života koji doprinosi zdravlju

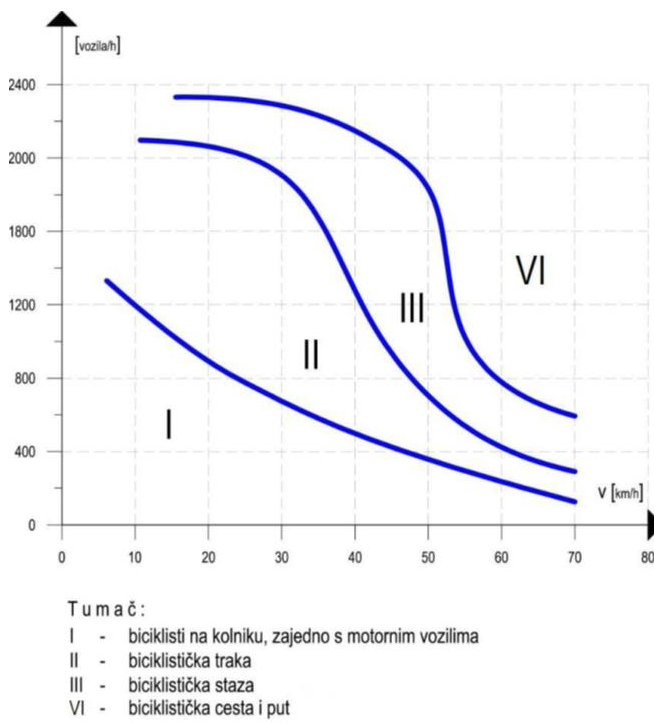
5. Standardi za razvoj cikloturističke infrastrukture i ponude cikloturizma u Istarskoj županiji

Važni pravilnici koji reguliraju potrebe vezane uz biciklističku infrastrukturu u Republici Hrvatskoj su Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi (NN br. 28/2016) te Pravilnik o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta (NN br. 91/2013,114/2017). Bitno je napomenuti da je u tijeku izrade i Pravilnik o prometnim znakovima, signalizaciji i opremi na cestama.

Prema Pravilniku o biciklističkoj infrastrukturi (NN br. 28/2016), biciklističku infrastrukturu čine: biciklističke prometnice (biciklističke ceste, biciklistički putovi, biciklističke staze, biciklističke trake, biciklističko-pješačke staze); prometna signalizacija i oprema; parkirališta za bicikle i njihova oprema; spremišta za pohranu bicikala i sustavi javnih bicikala. Pri planiranju biciklističke infrastrukture bitno je primjenjivati načela sigurnosti, ekonomičnosti, cjelovitosti, izravnosti i atraktivnost.⁵⁶

Odabir biciklističke prometnice određuje se „na osnovu maksimalne dozvoljene brzine kretanja motornih vozila na predmetnoj dionici i vršnog satnog prometa motornih vozila na analiziranoj dionici“, kako je prikazano na dijagramu u nastavku.⁵⁷

Slika 20. Kriterij za izbor biciklističke prometnice

Izvor: Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi (NN br. 28/2016)

⁵⁶ Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi (NN br. 28/2016)

⁵⁷ Ibid.

Osim navedene legislative, Koordinacijsko tijelo za razvoj cikloturizma Hrvatske, koje radi na provođenju glavnih zadataka i prioriternih aktivnosti iz Akcijskog plana razvoja cikloturizma Hrvatske navodi sljedeće zakone i pravilnike koji utječu na oblikovanje proizvoda cikloturizma:

- Zakon o cestama (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14)
- Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08, 48/10,74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17)
- Pravilnik o tehničkim uvjetima vozila u prometu na cestama (NN 85/16, 24/17)
- Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi (NN 28/16)
- Pravilnik o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta (NN 91/13, 114/17)
- Pravilnik o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 131/09)
- Pravilnik o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine hoteli (NN 56/16), čl. 46 – uvođenje posebnog standarda *BIKE* – za bicikliste
- Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (OPG) (NN 54/16, 69/17)
- Pravilnik o jedinstvenom vizualnom identitetu sustava upravljanja zaštićenim područjima prirode u RH (NN 108/14) – Priručnik za grafički i produkt dizajn sustava signalizacije i interpretacije zaštićenih područja u RH.⁵⁸

⁵⁸ Koordinacijsko tijelo za razvoj cikloturizma, <https://cikloturizam.hr/sto-radimo/>, Zakonska regulativa - linkovi

6. Razvojni projekti s operativnim planovima razvoja i planom implementacije

Razvojni projekti u području cikloturizma temelje se na dosada prihvaćenim smjericama razvoja na razini Istarske županije s ciljem daljnjeg razvoja sukladno novim trendovima i strateškom usmjerenju Županije. Podaci dobiveni analizom stanja i dosadašnjeg razvoja cikloturizma u Istarskoj županiji osnova su za budući razvoj i kreiranje planova razvoja cikloturizma na području Istarske županije. Operativni planovi razvoja definirani su na temelju prikupljenih informacija od strane Upravnog odjela za turizam Istarske županije, Upravnog odjela za održivi razvoj Istarske županije, Odsjeka za pomorstvo, promet i infrastrukturu, Županijske uprave za ceste Istarske županije, Istarske razvojne turističke agencije IRTA-e, jedinica lokalnih samouprava, turističkih zajednica, hotelskih poduzeća, Istarske razvojne agencije IDA-e, poduzeća Hrvatske šume d.o.o., Parka prirode Učka, Javne ustanove Kamenjak, Nacionalnog parka Brijuni te biciklističkih klubova s područja Istarske županije.

Operativni planovi grupirani su u okviru šest mjera, a radi ostvarenja definiranih općih ciljeva. U okviru mjera definirani su specifični ciljevi te aktivnosti koje je potrebno realizirati kroz implementaciju planiranih projekata. Navedene aktivnosti u okviru pojedine mjere obuhvaćaju planirane aktivnosti u realizaciji projekta koje se navode u nastavku. Nakon opisa mjera navedeni su: nositelji i/ili područje u kojem se projekt planira realizirati, naziv planiranog projekta, planirani okvirni iznos sredstava potrebnih za realizaciju projekata, dionici projekta s potencijalnim izvorom financiranja te planirano vrijeme implementacije projekta. Projekti su klasificirani na razini prioriteta 1., 2. i 3., sukladno prijedlogu potencijalnih nositelja projekta, od čega je prioritet prve razine najvažniji te ostali slijede padajućim redom. Prioriteti su definirani na temelju različitih čimbenika. Negdje je to vrijeme realizacije, dok se u nekom drugom slučaju to odnosi na nastavak aktivnosti nakon realizacije projekta koji se planira realizirati u okviru neke druge mjere i slično.

Mjera 1: Ulaganje u biciklističku infrastrukturu radi unaprjeđenja i diversifikacije ponude cikloturizma

Specifični ciljevi:

- unaprjeđenje i diversifikacija turističkih proizvoda cikloturizma kreiranjem novih proizvoda i sadržaja za cikloturizam
 - povećanje sigurnosti na postojećim prometnicama i usmjeravanje na alternativne pravce
 - stvaranje mreže kapilarnih biciklističkih staza i ruta koje se nadovezuju na *Parenzanu* te postojeće međunarodne rute *EuroVelo 8* i *9*
 - povezivanje postojećih staza i ruta u obalnim područjima sa središnjim područjima županije i osnaživanje klastera *bike&trail*
 - uređenje međunarodnih ruta *EuroVelo 8* i *EuroVelo 9*
 - povezivanje postojećih staza i ruta s plažama
-

Aktivnosti:

- izgradnja i/ili uređenje novih biciklističkih staza koje se kapilarno nadovezuju na *EuroVelo 8* i *EuroVelo 9*
 - uređenje (održavanje) već postojećih staza i ruta – krčenje putova, malčiranje, posipavanje i sl.
 - izgradnja i uređenje *bike* centara (građevinski i ostali radovi)
 - uređenje *bike* parkova
 - uređenje *bike* odmorišta i/ili infopunktova s pratećom infrastrukturom (klupama za odmor, kanti za otpatke, držača za bicikle i sl.)
 - označavanje staza i ruta – postavljanje vertikalne i horizontale prometne signalizacije, kamenih miljokaza, tabela s kartom, smjerokaza, stalaka za bicikle, servisne stanice i tabela upozorenja
 - uređenje i/ili opremanje *bike* servisa
 - postavljanje WI-FI točaka (npr. pametne klupe)
 - postavljanje brojača biciklista na stazama
 - uređenje posebnih parkirališta za bicikle unutar gradova
 - izrada tehničke dokumentacije za projekte
 - izgradnja poligona za treninge profesionalnih vozača i ostalih
 - kaptiranje izvora pitke vode i postavljanje slavina
 - postavljanje toaleta (eko)
 - izgradnja pješačko-biciklističke komunikacije (mosta i sl.)
-

Dionici: Upravni odjel za turizam IŽ, JLS, TZ, IRTA, IDA, Upravni odjel za održivi razvoj IŽ, JU Kamenjak, Park prirode Učka, hotelska poduzeća, Hrvatske šume, Hrvatske ceste, Hrvatske željeznice, Županijska uprava za ceste

Opis: Mjerom ulaganja u biciklističku infrastrukturu želi se obogatiti turistička ponuda područja podizanjem kvalitete cikloturističkih proizvoda te povećati konkurentnost cikloturističkog proizvoda Županije. Navedene aktivnosti bit će usmjerene na razvoj novih proizvoda, urbanih i MTB staza, stvaranja novih atrakcija, novih sadržaja, razvoj alternativnih pravaca, osnaživanje klastera *bike&trail* povezivanjem uređenih biciklističko pješačkih staza s *Parenzanom* te međunarodnim rutama *EuroVelo 8* i *EuroVelo 9*. Implementacijom mjere povećat će se sigurnost u prometu uređenjem biciklističkih traka i staza te usmjeravanjem biciklista s ranije definiranih opasnih pravaca na korištenje alternativnih pravaca.

Parenzana

Parenzana je međunarodna trasa od izuzetne važnosti za Istarsku županiju, kako je naznačeno u Prostornom planu Istarske županije te je u Operativnom planu određena oznakom prve razine prioriteta.

Naziv projekta: „Uređenje i opremanje *Parenzane*“ – nositelj projekta je Istarska županija – Upravni odjel za turizam Istarske županije, a dionici su gradovi i općine kroz koje *Parenzana* prolazi.

Aktivnosti predviđene projektom su postavljanje: 8 *WiFi* točaka, 63 znaka vertikalne i osam znakova horizontalne prometne signalizacije, 12 smjerokaza, sedam kamenih miljokaza T.P.C., tri ploče s kartom *Parenzane* 10 ploča-obavijesti te dvije ploče-upozorenja.

Iznos sredstava: 338.095,00 kn

Izvor sredstava: do 80 %: MINT, ostatak: IŽ

Plan implementacije: 2019 – 2020

Tablica 13. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta

Nositelj i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Općina Motovun / TZO Motovun	Uređenje biciklističkih staza	300.000	MINT, TZO Motovun	2020-2025
Općina Svetvinčenat / TZO Svetvinčenat	<i>Bike</i> odmorište Svetvinčenat	250.000	MINT, Općina Svetvinčenat, TZO	2019-2025
Općina Sveti Lovreč	Uređenje dviju pješačko-biciklističkih staza na području Općine Sv. Lovreč	200.000	MINT, Općina Sveti Lovreč, TZ, EU fondovi	2019-2021
Općina Vižinada / TZO Vižinada	Uređenje pješačko-biciklističkih staza na području Općine Vižinada	1.000.000	EU fondovi – Mjera 7, Općina Vižinada, MINT	2020-2022
Općina Vižinada / TZO Vižinada	Izgradnja <i>bike</i> centra Vižinada		EU fondovi – Mjera 6, Općina Vižinada, MINT	2020-2022
Općina Grožnjan	<i>Bike</i> Park Grožnjan	800.000	EU fondovi, MINT	do 2021
TZO Raša	<i>Bike&Trail</i>	200.000	TZO Raša	2019-2020
TZG Poreč	Konceptualna studija razvoja - Obalna šetnica klastera Vrsar-Funtana-Poreč-Tar	3.000.000	TZG Poreč, Grad Poreč, Valamar, Plava laguna	2022
Općina Medulin	Biciklistička staza Kamik – Premantura (dužina staze cca. 4.600)	3.300.000	EU fondovi, MINT i dr., Općina Medulin	2019-2020
Istarska županija – UO za turizam	Izrada detaljne projektne dokumentacije za objekte na <i>Parenzani</i> (mostovi, vijadukti, tuneli) Uređenje podloge i svih objekata na trasi	12.210.000	MINT, EU fondovi, IŽ	2019-2025
Općina Medulin	Biciklistička staza Medulin – Pula	1.500.000	EU fondovi, MINT i dr., Općina Medulin	2019-2020

Općina Medulin	Biciklistička staza Pješćana uvala - Pula (obilaznica) (dužina cca 900 m)	2.000.000	EU fondovi, MINT i dr., Općina Medulin	2019-2020
Općina Marčana	Biciklistička staza „Proština“ (Peruški-Mali Vareški-Šegotići-Kavran-Veliki Vareški-Cokuni-Kumparička-Krnica-Vrulja-Peruški)- 20 km (uređenje)	450.000	EU fondovi, MINT, TZ-i, sredstva gradova i općina	2019
JU Kamenjak	Izmještanje dijela postojeće biciklističke staze s katastarskih čestica u privatnom vlasništvu	10.000	JU Kamenjak	2019-2021
Grad Rovinj	Uređenje biciklističke trake u okviru izvanrednog održavanja županijske ceste 5095 u Rovinju	6.000.000	Sporazumno financiranje od strane Grada Rovinja-Rovigno i Valalte d.o.o. Nositelj investicije je ŽUC IŽ	2018-2022
Grad Rovinj	Biciklistička staza uz državnu cestu D303 na dionici Rovinj – Rovinjsko selo	11.000.000	Sredstva Grada Rovinja-Rovigno i Hrvatskih cesta d.o.o.	2019-2025
Grad Rovinj	Uređenje biciklističke trake u okviru izvanrednog održavanja županijske ceste 5105 u Rovinju	2.400.000	Sredstva Grada Rovinja-Rovigno, Županijska uprava za ceste IŽ, Maistra d.d.	2019-2022
Grad Rovinj	Građenje biciklističke staze u sklopu rekonstrukcije i izgradnje ulice Valsaresi u Rovinju	700.000	Sredstva Grada Rovinja-Rovigno	2019-2025
Grad Rovinj	Građenje biciklističkih traka Amarin-Borik u Rovinju	1.400.000	Sredstva Grada Rovinja-Rovigno, Maistra d.d.	2019-2025
Grad Rovinj	Turističko-rekreativna trasa „Rovigno“	11.000.000 kn (procjena za Rovinjski dio), 23.000.000 kn (procjena za cijelu trasu – 21 km)	Sredstva Grada Rovinja-Rovigno, fondovi EU-a i Ministarstva RH	2019-2025
TZG Rovinj / Maistra d. d.	Obilježavanje na terenu - Standardizirati i unificirati biciklističku signalizacija na definiranim stazama	200.000	TZG Rovinj	2018-2021
TZO Vrsar / Maistra d. d.	Obilježavanje na terenu - Standardizirati i unificirati biciklističku signalizacija na definiranim stazama	200.000	TZO Vrsar	2018-2021
Hrvatske ceste d. o. o.	Izgradnja asfaltirane biciklističke staze uz državnu cestu DC75 na relaciji Novigrad – St. Roželo (D = 2.421,74 m) Izgradnja biciklističke staze dio je šireg projekta koji obuhvaća rekonstrukciju i proširenje državne ceste DC 75, izgradnju raskršća. U ranijoj je fazi već izgrađena asfaltirana biciklistička staza na relaciji Dajla – Novigrad (D = 2.967,27 m).	20.565.432,50 s PDV-om (ukupna vrijednost projekta)	Hrvatske ceste	2018 -2019

Grad Umag / TZG Umag	Biciklistička staza s pješačkom stazom i odmoristima Umag – Špina	12.000.000	EU fondovi, MINT, TZ, Grad Umag	2019-2021
Grad Umag / TZG Umag	<i>Adria MOVE IT</i> Umag	7.300.000	EU fondovi, MINT, TZ, Grad Umag	2019-2025
TZO Brtonigla / Općina Brtonigla	Redovno godišnje održavanje i uređenje biciklističkih staza (Nabava, dobava i ugradnja kamene frakcije 0-32 mm s čišćenjem odvodnih kanala i propusta)	700.000	Općina Brtonigla	2019-2025
Istarska razvojna agencija (IDA) d. o. o.	Biciklom na vlak Istra	900.000	EU fondovi, MINT, TZ Istre, lokalni TZ, proračun JLS	2019-2023
IRTA, JLS, TZ-i, IŽ	Standardizacija i implementacija sustava mjerenja broja biciklista / <i>outdoor</i> gostiju	490.000	EU fondovi, JLS, TZ, IŽ	2019-2025
Općina Gračišće	Centar za biciklizam Milotski Brijeg	1.000.000	EU fondovi i ostali	2020
Valamar Riviera / Rabac	<i>Bike park</i> Rabac - treća faza	650.000	Valamar Riviera	2019
Valamar Riviera / Poreč	<i>Bike & Trim Path</i> Poreč – prva faza	565.000	Valamar Riviera	2019
Valamar Riviera / Poreč	<i>Bike & Trim Path</i> Poreč – druga faza	1.125.000	Valamar Riviera	2020
Valamar Riviera / Poreč	<i>Bike & Trim Path</i> Poreč – treća faza	3.960.000	Valamar Riviera	2021
Valamar Riviera / Poreč	<i>Bike</i> centar Poreč	3.450.000	Valamar Riviera	2020
Valamar Riviera / Poreč	<i>Bike Pump Track</i>	435.000	Valamar Riviera	2020
Valamar Riviera / Poreč	<i>Bike Skills</i> Park Poreč	265.000	Valamar Riviera	2021
TZG Buje	Uređenje MTB staza	200.000	TZG Buje, Grad Buje, MINT	2020-2025
Hrvatske ceste d. o. o.	Biciklistička staza uz državnu cestu DC77 (Pazin – Pula) na dionici Maršeti - Trošći	2.000.000	Hrvatske ceste	2020-2025
TZG Poreč / TZO Tar-Vabriga / TZO Funtana / TZO Vrsar	<i>Bike</i> parkovi klastera	3.000.000	TZG Poreč, TZO Tar-Vabriga, TZO Funtana, TZO Vrsar	2020-2023
Grad Poreč	Program izgradnje pješačko-biciklističke komunikacije (mosta) Parenzana – spoj Pical – Špadići - Finida	4.000.000	MINT, Grad, TZ, EU fondovi	2020-2025
Grad Poreč	Program izgradnje pješačko-biciklističke komunikacije <i>Parenzana</i> – prijelaz zaobilaznice grada Poreča	4.000.000	MINT, Grad, TZ, EU fondovi	2020-2025
TZO Ližnjan	Uređenje poučne staze Sv. Stipan	250.000	MINT, IŽ, Općina Ližnjan, TZO Ližnjan	2019-2025
TZO Ližnjan	Uređenje poučne staze Marlera	600.000	MINT, IŽ, Općina Ližnjan, TZO Ližnjan	2019-2025
TZO Ližnjan	Postavljanje <i>outdoor</i> infrastrukture na Monte Madonni	500.000	MINT, IŽ, Općina Ližnjan, TZO Ližnjan	2019-2025
TZO Ližnjan	<i>Bike</i> servis	40.000	MINT, TZO Ližnjan	2019-2025

Grad Labin	Pješačko – biciklistička staza Rabac – Duga luka – Sveta Marina – u fazama	16.000.000	JLS, EU fondovi, MINT	2019-2025
Općina Lanišće	Staza „5 izvora Čičarije“	30.000	EU fondovi, MINT, HTZ, Općina Lanišće	2020-2023
Općina Žminj / TZO Žminj	Uređenje biciklističko poučne staze Putevima Austro–Ugarske granice	150.000	Općina Žminj, TZO Žminj, MINT, EU fondovi, IŽ	2019-2021
Općina Žminj / TZO Žminj	MTB Trail park Žminj-Draga	300.000	Općina Žminj, TZO Žminj, MINT, EU fondovi, IŽ	2019-2020
Općina Kanfanar / TZO Kanfanar	Uređenje pruge Kanfanar – Rovinj u biciklističko - pješačku stazu	5.000.000	TZO Kanfanar, TZ Rovinj, Općina Kanfanar, Grad Rovinj, MINT, HTZ, IŽ, EU fondovi	2019-2025
Općina Tar - Vabriga	Rute maslina i arheologije	3.300.000	TZO Tar – Vabriga, Općina Tar – Vabriga, MINT, PRR	2019-2025
TZ središnje Istre	Uređenje novih biciklističkih staza i postavljanje signalizacije	500.000	MINT, HTZ, EU fondovi, IŽ, JLS-ovi područja	2019-2025
TZ središnje Istre	Uređenje <i>bike</i> parka središnje Istre	700.000	MINT, HTZ, EU fondovi, IŽ, JLS-ovi područja	2019-2025
TZ središnje Istre	Uređenje odmorišta uz postojeće biciklističke staze područja TZ	700.000	MINT, HTZ, EU fondovi, IŽ, JLS-ovi područja	2019-2025
TZ središnje Istre	Izmještanje dijela postojećih biciklističkih staza s katastarskih čestica u privatnom vlasništvu	200.000	MINT, HTZ, EU fondovi, IŽ, JLS-ovi područja	2019-2025

Tablica 14. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta

Nositelj i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Općina Motovun / TZO Motovun	<i>Bike point</i>	200.000	MINT, TZO, Općina Motovun	2019-2021
Općina Svetvinčenat / TZO Svetvinčenat	Nova <i>bike</i> staza – namijenjena familijama i rekreaciji	60.000	MINT, Općina Svetvinčenat, TZO Svetvinčenat	2019-2020
Općina Svetvinčenat / TZO Svetvinčenat	Biciklom kroz povijest Reškoga puta <i>bike&bed</i> objekt i nova <i>bike</i> staza	127.000	MINT, Općina Svetvinčenat, TZO Svetvinčenat	2019-2020
Općina Svetvinčenat / TZO Svetvinčenat	Nova <i>bike</i> staza koja spaja istočnu i zapadnu obalu Istre (Limski kanal i Blaz)	100.000	MINT, Općina Svetvinčenat, TZO Svetvinčenat	2020
Općina Svetvinčenat / TZO Svetvinčenat	Uređenje <i>bike</i> centra Režanci (<i>bike&bed</i> i <i>bike</i> servis)	550.000	Općina Svetvinčenat, EU fondovi	2020
Općina Sveti Petar u Šumi	Projekt „Volim Središnju Istru“ - uređenje biciklističke staze „Supetarska razglednica“	110.000	MINT, TZ Središnje Istre, Općina Sveti Petar u Šumi	2019

Općina Medulin	Izgradnja priobalne pješačko-biciklističke staze od Medulina (Burle) do ulaza u Pomer (Muća) (dužina cca. 3.360 m, širine 2,5 m)	9.000.000	EU fondovi, MINT i dr., Općina Medulin	2020-2025
Općina Medulin	Biciklistička staza Glavica – Kaštanješ (dužina cca. 1.000 m)	2.000.000	EU fondovi, MINT i dr., Općina Medulin	2018-2020
Općina Medulin	Biciklistička staza Vinkuran – Dolinka (dužina cca. 1.600 m)	1.650.000	EU fondovi, MINT i dr., Općina Medulin	2019-2020
Općina Marčana	Uređenje odmorišta uz postojeću biciklističku stazu Flanatika (Lokva Mandalena, Cokuni, Prim, Krase, Uvala Blaz, Belavići, Hreljići, Bratulići, Stara Stancija, Spomenik prije Filipane, Divšići, Krvavići, Pinezići)	325.000	EU fondovi, MINT, TZ, sredstva gradova i općina	2020
Općina Marčana	Uređenje odmorišta uz postojeću biciklističku stazu Divšići (Sv. Vid, St. Celijska, Drpeljke)	75.000	EU fondovi, MINT, TZ, sredstva gradova i općina	2020
TZ / JLS	Brojači biciklista na stazama	265.000	TZ, JLS, MINT, EU fondovi	2019-2021
TZG Rovinj / TZO Vrsar	Nosači za bicikle na više lokacija	50.000	TZG Rovinj, TZO Vrsar	2020-2021
TZO Kanfanar	Postavljanje signalizacije za siguran prijelaz biciklista preko državnih cesta / prema izrađenom elaboratu	40.000	TZO Kanfanar	2019-2025
Grad Novigrad / TZG Novigrad	Izgradnja biciklističke staze u stambenom naselju uz prometnicu Šaini jug	2.865.312,50 kn s PDV-om ⁵⁹	EU fondovi, Grad Novigrad i dr.	do 2025
Grad Umag / TZG Umag	<i>Parenzana</i>	600.000	EU fondovi, MINT, TZ, Grad Umag	2019-2025
TZO Brtonigla / Općina Brtonigla	Postavljanje <i>bike</i> signalizacije	30.000	TZO Brtonigla	2019
Park Prirode Učka	Obnova signalizacije na postojećim biciklističkim stazama (kao dio projekta „Učka 360“)		EU fond za regionalni razvoj, FZOEU i državni proračun	2019-2020
TZ Središnje Istre	Uređenje cikloturističke staze „Staza dobrih okusa i doživljaja“	21.000	HTZ	2019
JLS / TZ-i	Obilježavanje postojećih staza (zamjena dotrajalih oznaka, nova signalizacija, info tabele)	910.000	MINT, JLS, TZ, EU fondovi	2019-2025
Valamar Riviera / Rabac	<i>Bike</i> park Rabac – četvrta faza	600.000	Valamar Riviera	2020
Valamar Riviera / Rabac	<i>Bike</i> park Rabac – peta faza	600.000	Valamar Riviera	2021
Grad Pula	Kapilarne staze <i>EuroVelo</i> rute u Puli	800.000	MINT, MPPI, FZOEU, TZ, JLS	od 2023. godine i dalje
TZG Buje / Grad Buje	Uređenje <i>bike</i> parka na području Kanegre	500.000	TZG Buje, Grad Buje, EU fondovi, MINT	2019-2025
TZG Vodnjan	<i>Bike</i> odmorište	100.000	TZG Vodnjan	2020-2025
TZG Poreč / Grad Poreč / Valamar / Plava laguna	<i>Stoneman</i> – licenca, uređenje, promocija	3.000.000	TZG Poreč, Grad Poreč, Valamar, Plava laguna	2020

⁵⁹ Procjena ukupne vrijednosti projekta koji obuhvaća izgradnju prometnice s pripadajućom infrastrukturom, nogostupom i biciklističkom stazom.

TZO Ližnjan	Uređenje poučne staze na Monte Madonni	500.000	MINT, IŽ, Općina Ližnjan i TZO	2019-2025
Općina Kanfanar / TZO Kanfanar	Uređenje biciklističkih odmorišta (Draga, Maružini, Lim-Sošići)	105.000	Općina Kanfanar, TZO Kanfanar, MINT, IŽ, MPPI	2019-2025
Općina Marčana	Biciklistička staza „Loborika“ (Loborika – Radeki Polje – Muntić – Marčana – Pinezići – Lokva Cijana – Mjerno-redukcijska stanica Galižana – Galižana – Loborika) – 23 km (uređenje)	300.000	EU fondovi, MINT, TZ-ovi	do 2021

Tablica 15. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Grad Buzet	<i>Bike</i> odmorište	250.000	Grad Buzet, MINT, TZ, EU	2019-2025
Grad Pula	Razvoj mreže biciklističkih staza – izgradnja u sklopu novih prometnica i širenja postojećih (6,5 km)	4.875.000	Grad Pula, EU fondovi, MINT, MPPI	2020-2025
Općina Funtana	Uređenje pješačko-biciklističkih staza Funtana-Faragude i Funtana-Karčevela	2.500.000	EU fondovi, MINT, Općina Funtana	2020
Grad Buje / TZG Buja	Opremanje postojećeg <i>Parenzana Friendly Centra</i> u Tribanu	350.000	TZG Buje, UO za turizam IŽ	2019-2025
Grad Novigrad / TZG Novigrad	Izgradnja <i>bike</i> parka <i>Bike / zemljani park Pumptrack</i> - asfaltirana vozna površina	10.382.765,94 s PDV-om	EU fondovi, Grad Novigrad i ostali	do 2025
Park Prirode Učka	Uređenje <i>downhill</i> staze			
JLS / TZ-i	Redovito održavanje staza i ruta (posipanje, košnja, malčiranje)	3.680.000	JLS, TZ	2019-2025
Fažana / TZO Fažana	<i>Bike</i> staza šetnica uz more			
Fažana / TZO Fažana	Spojница Fažana – Vodnjan na trasu uz Istarski ipsilon		Općina Fažana, Grad Vodnjan, ŽUC	
TZG Novigrad	<i>Bike Skill Park – Eco Friendly Dirt Park</i> , sklapanje ugovora s HŠ-om (rampe, poligoni, nasipavanje, terena, postavljenje poligona)	20.000	BK Novigrad, TZG Novigrad	2019 i iduće faze u nastavku
TZG Vodnjan	<i>Bike</i> park	370.000	TZG Vodnjan, Grad Vodnjan	2020-2025
TZG Poreč	<i>Bike</i> park	1.000.000	TZG Poreč	2019
Grad Labin / TZG Labin	Izgradnja <i>Down Hill</i> staze Gondolići – Principi – Maslinica	1.500.000	JLS, TZ, IŽ, TZIŽ, EU fondovi	2019-2025
Općina Žminj / TZO Žminj	Uređenje <i>bike</i> odmorišta i/ili infopunkta	200.000	Općina Žminj, TZO Žminj, MINT, EU fondovi, IŽ	2019-2020
Općina Žminj / TZO Žminj	Asfaltirani <i>pump track</i> poligon	600.000	Općina Žminj, TZO Žminj, MINT, EU fondovi, IŽ	2019-2025
TZ središnja Istra	Uređenje <i>Bike</i> centra	700.000	MINT, HTZ, EU fondovi, IŽ i JLS-ovi područja	2019-2025
TZ središnja Istra	Postavljanje nosača za bicikle na više lokacija	40.000	MINT, HTZ, EU fondovi, IŽ i JLS-ovi područja	2019-2025

Mjera 2: Razvoj *bike share* sustava bicikala i električnih bicikala

Specifični ciljevi:

- širenje *bike share* usluge na sve gradove i turistička mjesta u Županiji te umrežavanje u jedinstvenu mrežu na razini Istarske županije
- poticanje društveno odgovornog i ekološki prihvatljivog transporta

Aktivnosti:

- nabava tehničke opreme (bicikli, stalci i ostala oprema)
- izgradnja stanica za električne bicikle u gradovima
- postavljanje punionica
- planiranje i opremanje točaka na postojećim i novim stazama na kojima će korisnicima biti dostupne dodatne usluge (servisne točke i sl.)

Dionici: JLS, TZ, Upravni odjel za turizam IŽ, IRTA, IDA, hotelska poduzeća, JU Natura Histrica, *bike* klubovi, privatne tvrtke

Opis: Mjerom razvoja *bike share* sustava želi se potaknuti posjetitelje i turiste koji dolaze u destinaciju, ali i lokalno stanovništvo na korištenje ekološki prihvatljivog i društveno odgovornog transporta. Aktivnosti u okviru mjere pretpostavljaju planiranje i nabavu tehničke opreme (bicikli, stalci i sl.), postavljanje e-punionica, odnosno opremanje staza s dodatnim uslugama (servisne točke i sl.).

Tablica 16. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta

Nositelj i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Grad Pula	Zeleni kotači za turiste - Izgradnja stanica za električne bicikle Trg kralja Tomislava i Stoja okretište	563.280	Grad Pula, MINT	2018-2019
Grad Buzet	Postavljanje punionice za <i>e-bike</i> na stazi (Put Biske)	15.000	TZIŽ, TZ, Grad Buzet	2019
Grad Pazin	<i>e-bike share / point</i>	200.000	MINT, TZ, Grad Pazin	2019
Općina Medulin	<i>Med bike</i> sustav (postolje u naseljima Pomer, Premantura, Vinkuran i Pješčana Uvala)	663.500	Odobrena sredstva MINT i Općina Medulin	2019
Općina Medulin	<i>Med bike</i> sustav – 8 električnih i 4 klasične bicikle s GPS-sustavom za praćenje	180.000	Općina Medulin	2019
TZG Novigrad	<i>Bike Self – service point</i> (četiri stalaka za brzi popravak vozila)	40.000	EU fondovi, MINT, TZ	2019-2020
Grad Pula	„Bičikleta“ – pulski <i>bike share</i> sustav (biciklističke stanice)	2.500.000	MINT, FZOEU, TZ, JLS, EU fondovi, MPPI	2020-2025
Općina Žminj / TZO Žminj	Postavljanje punionice	15.000	Općina Žminj, TZO Žminj, MINT, EU fondovi, FZOEU, IŽ	2019
TZ središnje Istre	Postavljanje punionice za <i>e-bike</i>	200.000	MINT, HTZ, EU fondovi, IŽ i JLS-ovi područja	2019-2025

Tablica 17. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta

Nositelj i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Općina Motovun	<i>Bike share</i>	500.000	MINT, EU, Općina Motovun, TZ	2020-2022
Općina Fažana	Četiri <i>bike share</i> stanice s 20 bicikala i dva <i>e-bike</i> punjača	1.000.000	MINT, Općina Fažana	2019-2025
Općina Medulin	<i>Med bike</i> sustav – uvođenje sustava naplate na postojećim i novim postoljima	245.000	Općina Medulin	2019-2020
TZO Brtonigla	Opremanje staza <i>bike service pointovima</i>	25.000	TZO Brtonigla	2019-2020
TZG Umag	Opremanje staza <i>bike service pointovima</i>	25.000	TZG Umag	2019-2020
TZG Vodnjan	<i>Bike share</i>	500.000	TZG Vodnjan	2020-2025
Općina Žminj / TZO Žminj	<i>Bike share point</i>	150.000	Općina Žminj, TZO Žminj, MINT, EU fondovi, FZOEU, IŽ	2019-2020
TZ središnja Istra	Uvođenje <i>e-bike share</i> sustava (<i>pointova</i>)	200.000	MINT, HTZ, EU fondovi, IŽ, JLS-ovi područja	2019-2025

Tablica 18. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta

Nositelj i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Općina Sveti Lovreč	<i>E-bike share point</i>	180.000	Općina Sveti Lovreč, TZ, MINT	2020-2025
TZG Novigrad	<i>Bike</i> punionice i <i>bike sharing</i>	250.000	EU fondovi, MINT, JLS, TZ	
Općina Kanfanar / TZO Kanfanar	<i>E- bike</i>	200.000	TZO Kanfanar, Općina Kanfanar, MINT, IŽ, MPPI, EU fondovi	2019-2025

Mjera 3: Suradnja dionika radi unaprjeđenja organizacije, standarda i upravljanja na razini destinacije

Specifični ciljevi:

- unaprjeđenje cikloturizma postizanjem sporazuma potrebnih za izgradnju i uređenje staza i ruta
- unaprjeđenje cikloturizma usklađivanjem staza i ruta potrebama cikloturista

Aktivnosti:

- postizanje dugoročnih sporazuma o suradnji između različitih dionika
- rješavanje imovinskopravnih odnosa
- dopuna pravilnika o prometnoj signalizaciji koji se odnose na zabrane i označavanje posebnih dionica (MUP)
- izmjene prostornih planova sukladno Akcijskom planu za rute *EuroVelo 8* i *EuroVelo 9*
- izrada strategija i studija razvoja cikloturizma na lokalnim razinama
- definiranje novih putova za potrebe ENDURO motociklista (definiranje posebnih dionica)

Dionici: Upravni odjel za turizam IŽ, JLS, TZ, IRTA, Upravni odjel za održivi razvoj IŽ, hotelska poduzeća, Hrvatske šume, Hrvatske ceste, Hrvatske željeznice, Županijska uprava za ceste, Ministarstvo poljoprivrede, MUP, fizičke osobe

Opis: Radi kvalitetnog održavanja postojećih staza i ruta te izgradnje novih potrebno je definirati, usuglasiti i formalizirati sporazume o suradnji i aktivnostima između različitih dionika. U planiranom razdoblju potrebno je riješiti imovinsko pravne odnose te izmijeniti postojeće prostorne planove, što je pretpostavka realizacije više planiranih infrastrukturnih projekata cikloturizma u Županiji. Nove okolnosti u razvoju cikloturizma potrebno je pratiti i odgovarajućim pravilima ponašanja svih sudionika. Navedena pravila potrebno je prilagoditi, ovisno o nadležnosti, sukladno novim okolnostima.

Tablica 19. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Upravni odjel za turizam IŽ	Sporazum o održavanju trase <i>Parenzane</i> između JLS-a na trasi i IŽ	2.100.000	IŽ i JLS na trasi	Sporazum je potpisan 1. put u 2016. g. te se obnavlja svake dvije godine 2019-2025
Upravni odjel za turizam IŽ	Uređenje imovinskopravnih odnosa na <i>Parenzani</i> (Dobivanje prava služnosti/vlasništva nad trasom <i>Parenzane</i> (k.č. u vlasništvu RH). Rješavanje imovinskopravnih odnosa pri Ministarstvu državne imovine	438.750	IŽ	(aktivnost započela 2015.g.) 2019-2023
Upravni odjel za turizam IŽ	Uređenje, opremanje i održavanje <i>Parenzane</i>	1.050.000	IŽ – UO za turizam	2019-2025
Grad Pula	Akcijski plan održive urbane mobilnosti Grada Pule - SUMP	1.470.000	Europska banka za obnovu i razvoj	2018-2019

TZO Kršan / Općina Kršan	Biciklistička staza Kožljak – Potpićan - Rješavanje imovinskopravnih odnosa pri Ministarstvu državne imovine	250.000	EU fondovi, MINT, vlastita sredstva	2019-2022
JLS	Izgradnja prometne biciklističke infrastrukture (urbane i izvan urbanih zona) - izmjena prostornih planova i izgradnja cesta	20.000.000	JLS, TZ, IŽ, ŽUC, Hrvatske ceste, EU fondovi, MINT, MPPI, MRRFEU	2019-2025
IRTA	Standardizacija sustava kontrole infrastrukture i održavanje (uključuje i nabavu sustava nadzora infrastrukture)	2.200.000	EU fondovi, MINT, JLS, IŽ	2020-2025
Grad Pula	„Bicikleta“ – pulski <i>bike share</i> sustav (izrada prometne studije)	125.000	MINT, MPPI, TZ, JLS	2020-2021

Projekt klasificiran kao druga razina prioriteta jest projekt razvoja prometnog sustava Istarske, Primorsko-goranske i Ličko-senjske županije.

Naziv projekta: Glavni plan razvoja prometnog sustava Istarske, Primorsko-goranske i Ličko-senjske županije

Aktivnosti: Ciljevi i mjere najvažniji su dio Glavnog plana u kojem su razrađeni opći i specifični ciljevi i mjere, koji se odnose na sve prometne grane te ciljevi i mjere koje su usredotočene na specifične prometne grane i područja te pokrivaju: pomorski promet i luke, zračni promet, cestovni promet, željezničku infrastrukturu i prijevoz, javni prijevoz putnika, biciklistički promet te urbani promet i pješaćenje. Mjerama su obuhvaćena potrebna ulaganja u infrastrukturu te organizaciju i upravljanje u prometnom sustavu. Ciljevi i mjere su u suglasju s ciljevima iz Strategije prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017. - 2030.). Dio mjera usmjeren je na zaštitu okoliša i dobio je pozitivno mišljenje Ministarstva zaštite okoliša, ocjenjivanjem Studije utjecaja na okoliš Glavnoga plana.

Iznos sredstava: 9.422.825 kn (1,25 mil. €), od čega je 85 % sufinancirano bespovratnim EU sredstvima iz Kohezijskog fonda.

Izvor sredstava: Dana 19. travnja 2017. godine sklopljen je Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za provedbu projekta „Glavni plan razvoja prometnog sustava Istarske, Primorsko-goranske i Ličko-senjske županije“, između vodećeg partnera Primorsko-goranske županije, s jedne strane, i Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije, s druge strane. Razdoblje provedbe projekta je od 1. ožujka 2017. godine do 31. prosinca 2018. godine. Vrijednost projekta je 9.422.825 kn (1,25 mil. €), od čega je 85 % sufinancirano bespovratnim EU sredstvima iz Kohezijskog fonda. Ostatak financiranja snose tri županije u jednakim omjerima, a za što su dobivena bespovratna sredstva Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU-a, čime se pokriva 40 % vlastitog učešća županija.

Plan implementacije: Do kraja 2018. planirano je izraditi Konačni prijedlog Glavnoga plana razvoja prometnog sustava koji će se uputiti na donošenje županijskim Skupštinama u sve tri partnerske županije (Istarska, Primorsko-goranska, Ličko-senjska županija). Glavni plan razvoja prometnog sustava Istarske, Primorsko-goranske i Ličko-senjske županije strateški je dokument kojim su definirani ciljevi i mjere razvoja prometnog sustava područja tri županije, sukladno prostornim mogućnostima, zahtjevima gospodarstva i potrebama stanovništva, a koji se planiraju realizirati do 2030. godine.

Tablica 20. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Fažana / TZO Fažana	Izrada Strategije razvoja cikloturizma na području Općine Fažana	125.000		2020
TZO Raša	<i>Bike & Trail</i> – sporazumi o suradnji	480.000	TZO Raša	2020-2025
Park prirode Učka	Uređenje <i>downhill</i> staze (ishodovanje dozvola od vlasnika terena, sporazum s izvođačem radova i održavanja)			
TZG Pula / TZO Fažana / TZG Vodnjan / TZO Ližnjan / TZO Barban / TZO Marčana	Strategija cikloturizma južne Istre	200.000	TZG Pula, TZO Fažana, TZG Vodnjan, TZO Ližnjan, TZO Barban, TZO Marčana	2020-2025

Tablica 21. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
JLS / IŽ	<i>EuroVelo 8</i> - izmjena prostornih planova i ostale aktivnosti	3.000.000	Gradovi i općine, EU fondovi, MPPI, MINT, ŽUC	2019-2025
JLS / IŽ	<i>EuroVelo 9</i> - izmjena prostornih planova i ostale aktivnosti	3.000.000	Gradovi i općine, EU fondovi, MPPI, MINT, ŽUC	2020-2025

Hrvatske šume d. o. o. gospodare državnim šumskim zemljištem i važan su dionik u razvoju cikloturizma. Pravilnikom o korištenju nedravnih šumskih proizvoda (interni akt Hrvatskih šuma) definirano je da se u šumama i na šumskom zemljištu kojim gospodare Hrvatske šume d.o.o. biciklizam dozvoljava samo na „uređenim biciklističkim stazama“. Člankom 47. Zakona o šumama (NN 68/18) definiran je pojam šumske infrastrukture, međutim, ovim člankom nije jasno određeno što se smatra biciklističkim stazama. Zbog rastućeg interesa za cikloturizmom potrebno je uskladiti pravnu regulativu i preciznije definirati što se smatra uređenim biciklističkim stazama, odnosno, mogu li uređene biciklističke staze istovremeno biti i šumske vlake, protupožarne prosjeke s elementima šumske ceste, traktorski put i dr., te pod kojim uvjetima se mogu koristiti. U postupcima izgradnje novih trasa biciklističkih staza na državnom šumskom zemljištu, Hrvatske šume d.o.o. izdaju posebne uvjete građenja, a sukladno čl. 71. Zakona o šumama za projekte koji se financiraju putem fondova i programa Europske unije suglasnost za njih daje Ministarstvo poljoprivrede.

Mjera 4: Edukacija dionika vezana uz sigurnost u prometu i razvoj proizvoda

Specifični ciljevi:

- poticanje razumijevanja i tolerancije svih sudionika u prometu te povećanje sigurnosti u prometu
- povećanje kvalitete ponude cikloturizma u destinaciji
- razvoj poduzetništva kroz povećanje broja usluga koje se vežu uz razvoj cikloturističke ponude
- poticanje diferencijacije ponude smještaja u destinaciji

Aktivnosti:

- organizacija događanja/radionica radi edukacije pojedinih segmenata korisnika i pružatelja usluga u cikloturizmu
- edukacija za djecu – sigurnost u prometu, škola biciklizma i sl.
- edukacija lokalnog stanovništva o specifičnostima cikloturizma i utjecaju cikloturizma na zajednicu
- edukacija biciklističkih vodiča/pratitelja
- poticanje poduzetnika za specijalizaciju usluga koje doprinose kvalitetnom razvoju cikloturizma (servisne usluge, specijalizirani smještaj i sl.)
- studijska putovanja

Dionici: Upravni odjel za turizam IŽ, JLS, TZ, IRTA, TZIŽ, hotelska poduzeća, biciklistički klubovi, MUP, škole

Opis: Mjera edukacije odnosi se na veliki broj dionika u destinaciji s ciljem povećanja sigurnosti u prometu i stvaranja kvalitetnijeg cikloturističkog proizvoda. Budući da je edukacija jedan od alata pozitivnih promjena, edukacija ima važnu ulogu u planiranom razdoblju. Edukacije se odnose na pružatelje usluga, korisnike usluga kao i dionika koji upravljaju razvojem ponude na razini destinacije te na lokalnim razinama. Cilj je dugoročno održiv i odgovoran razvoj proizvoda cikloturizma. Edukacije će se odvijati kontinuirano tijekom planiranog razdoblja i sve su vrlo važne za budući razvoj cikloturizma destinacije tako da se u nastavku navode bez isticanja razine prioriteta.

Tablica 22. Popis projekata koji se odnose na edukaciju korisnika i pružatelja usluga

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
IRTA	Edukacija <i>Istra Bike&Bed</i> pružatelja usluga	70.000	IŽ, IRTA, TZIŽ, MINT	2019-2025
IRTA	Edukacija pružatelja usluga za <i>Bike & Outdoor</i> (vodiča, agencija i sl.)	500.000	EU fondovi, IŽ, ostali	2019-2025
IRTA	OSM radionice, GIS <i>map</i> radionice, edukacije o standardima i specifičnostima staza	200.000	EU fondovi, IŽ, TZ	2019-2025
JLS / TZ-i, IRTA / biciklistički klubovi	Edukacija lokalnog stanovništva i sudionika u prometu – kampanja „Biciklisti, pažnja!“, sigurnosni aspekti u kretanju biciklista i slično	1.100.000	MUP, TZIŽ	2019-2025
IRTA / JLS / TZ-i	Studijski posjeti (<i>benchmarking</i>)	450.000	TZIŽ, IŽ, hotelska poduzeća, TZ	2019-2025
Biciklistički klubovi	Edukacija na <i>pumptrack</i> poligonima	300.000	MINT, ostali dionici u IŽ	2019-2025

Mjera 5: Unaprjeđenje cikloturističke ponude

Specifični ciljevi:

- diversifikacija turističkog proizvoda destinacije
- povećanje atraktivnosti i konkurentnosti destinacije

Aktivnosti:

- organizacija tematskih manifestacija vezano uz specifičnosti pojedinih područja Županije
- organiziranje biciklijada i promoviranje biciklizma kao načina života u Županiji
- kreiranje novih proizvoda povezivanjem različitih turističkih proizvoda – „s biciklom na plažu“; *bike camps*; *bike friendly* restorani i sl.
- diversifikacija usluge smještaja

Dionici: Upravni odjel za turizam IŽ, JLS, TZ, IRTA, TZIŽ, hotelska poduzeća, biciklistički klubovi, JU Kamenjak, JU Natura Histrica, NP Brijuni, Park prirode Učka, poduzetnici

Opis: Unaprjeđenje cikloturističke ponude moguće je ukoliko se realiziraju planirani projekti koji se odnose na razvoj infrastrukture i investicije u nove sadržaje i atrakcije. U okviru ove mjere planiraju se aktivnosti koje realizacijom daju dodanu vrijednost osnovnom resursu, biciklističkoj stazi ili ruti, i tako postaju novi turistički proizvodi. Razvoj ovakvih proizvoda uvelike kreira nove motive dolaska postojećih i novih korisnika. Osim toga, na ovaj način moguće je promovirati željene vrijednosti, održiv i odgovoran turizam kao način života u županiji.

Tablica 23. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
IRTA	Analiza stanja biciklističke infrastrukture radi poboljšanja i izjednačavanja kvalitete proizvoda	100.000	JLS, TZ, IŽ, IRTA, EU fondovi, MPPI	2019-2025
IRTA	Analiza manifestacija i njihova kategorizacija (godišnja)	100.000	IŽ, TZIŽ	2019-2025
IRTA	Izrada standarda i sustava certificiranja <i>Bike&Bed</i> (<i>Bike hotel</i> , <i>Bike Boutique hotel</i> , <i>Bike&Bed</i> , <i>Bike & Kamp</i>), <i>Friendly point</i> ; <i>Bike corner</i> , <i>Bike expert</i> ; <i>Bike room</i> i sl.	700.000	JLS, TZ, MINT, IŽ, hotelske kompanije	2019-2025
TZO Kanfanar	Organiziranje tematskih <i>bike</i> tura sa susjednim TZ-ovima	50.000	TZ, JLS, MINT, HTZ	2019-2025
TZO Kanfanar	Tematiziranje <i>bike</i> staza	60.000	TZ, JLS, MINT, HTZ, EU fondovi	2019-2025

Tablica 24. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
Općina Pićan	Uređenje Staze svetog Roka koja vodi do slapa Sopot – edukacija o znamenitostima područja	48.912,50	Natječaj Zaklada Adris, Općina Pićan	2019
IRTA	Uspostavljanje službene regionalne mreže biciklističkih staza	50.000	EU fondovi, MINT, JLS, TZ, hotelske kuće	2019-2021
IRTA	Tematizacija TOP staza Istre	500.00	EU fondovi, MINT, JLS	2020-2025
IRTA	<i>Storytelling</i> staza	1.000.000	EU fondovi, MINT, JLS	2020-2025
IRTA	Istra <i>Bike & Outdoor</i> festival	2.500.000	HTZ, JLS, TZ, MINT, TZIŽ, IŽ	2020-2025
IRTA	Razvoj novih koncepata <i>Bike & Outdoor</i> proizvoda (<i>Bike</i> centar, <i>Bikehub</i> , <i>Bike taxi</i>)	500.000	EU fondovi, JLS, TZ, MINT, IŽ	2020-2025
Biciklistički klubovi	<i>Trail</i> park Draga (Enduro)	50.000		2019-2020

Tablica 25. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
IRTA	Podrška u organizaciji međunarodnih <i>bike</i> manifestacija (svjetska i europska prvenstva i sl.)	500.000	JLS, TZ, MINT, TZIŽ, IŽ	2020-2025
IRTA	<i>Bike&Bed day</i>	300.000	JLS, TZ, MINT, IŽ	2019-2025
JLS / TZ / IŽ / biciklistički klubovi	Organizacija manifestacija i biciklijada	3.725.000 ⁶⁰	JLS, TZ, IŽ, TZIŽ, MINT	2019-2025

⁶⁰ Navedeni iznos odnosi se na različite manifestacije tijekom planiranog razdoblja. Popis manifestacija održanih tijekom 2018. godine nalazi se u prilogu.

Mjera 6: Unaprjeđenje informativnih sadržaja i promocijske aktivnosti

Specifični ciljevi:

- unaprjeđenje informativnih i interpretativnih sadržaja te promocija *bike* proizvoda destinacije
- jačanje brenda *Istra Bike* na međunarodnom turističkom tržištu

Aktivnosti:

- mapiranje, grafička priprema, tisak karata
- ažuriranje i unaprjeđenje mrežnih stranica koje se odnose na promociju proizvoda cikloturizma
- prezentacija destinacije na glavnim emitivnim tržištima
- posjet specijaliziranim sajmovima
- selektivna promocija cikloturističkih sadržaja na inozemnim internetskim portalima

Dionici: IRTA, TZ, TZIŽ, hotelska poduzeća, JLS, biciklistički klubovi, Upravni odjel za turizam IŽ-a

Opis: Korisnici cikloturističkih proizvoda spadaju u poseban segment potrošača koji osim osnovnih podataka o destinaciji trebaju informacije koje se odnose na specifičnost pojedinih staza, ruta i uslugama koje su im na raspolaganju u destinaciji. Važno je pri tome kreirati integrirane turističke proizvode koji će u nove turističke proizvode integrirati posebnosti regije, tipične proizvode destinacije te vrijednosti koje destinacija želi poticati i promovirati. Aktivnosti u okviru ove mjere odnose se upravo na kvalitetnu pripremu i prijenos informacija do ciljanih segmenata, korisnika proizvoda cikloturizma.

Tablica 26. Popis projekata i aktivnosti označenih kao prva razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
IRTA	Održavanje i ažuriranje mrežnih stranica <i>Istra Bike</i> www.istra-bike.com	200.000	TZIŽ, JLS, TZ, MINT, IŽ, hotelska poduzeća	2019-2025
IRTA	Promocija i informiranje na velikim biciklističkim sajmovima	420.000	TZIŽ, TZ, JLS, HTZ	2019-2025
Općina Vižinada / TZO Vižinada	<i>Bike & Walk Vižinada</i> – izraditi objedinjenu kartu biciklističkih i pješačkih staza s GPS sustavom za digitalno preuzimanje informacija te dodatno označiti staze	200.000	Općina Vižinada, TZ, HTZ, MINT	2018-2019
Valamar Riviera	<i>Valamar Loves Bike</i> , mrežna stranica	450.000	Valamar Riviera	2019-2020

Tablica 27. Popis projekata i aktivnosti koji su označeni kao druga razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
TZG Rovinj / TZO Vrsar	Informativne ploče za bicikliste na više lokacija	100.000	TZG Rovinj, TZO Vrsar	2019-2021
IRTA / ostali dionici u IŽ	Standardizacija promotivnih materijala (<i>Brand book</i>) – ažuriranje podataka, dizajn tisak, distribucija, e-marketing	2.500.000	TZIŽ, JLS, TZ, MINT, IŽ, hotelska poduzeća	2019-2025
IRTA	Razvoj i korištenje novih tehnologija u planiranju cikloturističkih aktivnosti – primjena GPS aplikacija, virtualna stvarnost, mobilne aplikacije za nadzor, gamifikacijske konzole i sl.	300.000	EU fondovi, TZIŽ, TZ, JLS, HTZ	2019-2025
IRTA	Prijenos potrebnih zapisa u mobilnu aplikaciju – aktivno povezivanje interneta i mobilne aplikacije, priprema <i>offline</i> podataka, održavanje i periodično ažuriranje	1.000.000	IRTA, IŽ, TZIŽ, TZ	2020-2025
IŽ	Karta <i>Parenzane</i>	140.000	IŽ	2019-2025
IŽ	<i>www.parenzana.net</i>	35.000	IŽ	2019-2025
Područje županije TZ	Ažuriranje i tiskanje <i>bike</i> karata	2.500.000	TZ, TZIŽ, hotelska poduzeća	2019-2025
TZG Vodnjan	Izrada <i>bike</i> aplikacije	100.000	TZG Vodnjan	2020-2025

Tablica 28. Popis projekata i aktivnosti označenih kao treća razina prioriteta

Nositelji i/ili područje	Naziv	Iznos (u kn)	Izvor sredstava	Plan implementacije
IRTA	Promocija destinacije na inozemnim internetskim platformama. <i>Outdoor Active</i> , ADFC i sl.	120.000	TZIŽ, TZ, JLS, HTZ	2019-2025
Područje županije TZ / IŽ / biciklistički klubovi	Sudjelovanje na specijaliziranim sajmovima za cikloturizam	500.000	TZIŽ, TZ, JLA, HTZ, MINT	201-2025

7. Zaključak

U usporedbi s ostalim županijama u Hrvatskoj, može se konstatirati da Istarska županija ima razvijenu cikloturističku ponudu te postavlja nove standarde za razvoj proizvoda i usluga cikloturizma. Naime, potencijali biciklizma u turističkoj ponudi Istarske županije prepoznati su sredinom 1990-ih kada se ovaj segment počinje sustavno razvijati. Prvi standardi za biciklističku signalizaciju, po kojima je Istra podijeljena na sedam zona, izrađeni su 2008. godine, kada je definiran i koncept biciklističkih karata za cijelu Istru. Od tada, u Županiji je realizirano više projekata koji se financirani i sufinancirani od lokalnih i regionalnih samouprava, turističkih zajednica, hotelskih poduzeća, ministarstava i europskih fondova. Realizirani projekti i brojne turističke manifestacije i događanja doprinijeli su prepoznatljivosti Istarske županije kao cikloturističke destinacije. Međutim, veliki broj aktivnosti i turista postavlja nove izazove pred dionike i nositelje razvoja proizvoda cikloturizma. Jedan o važnijih aspekata je povećanje sigurnosti u prometu za bicikliste i lokalno stanovništvo. Osim toga, za uspješan razvoj važno je pratiti nove trendove na vrlo kompetitivnom turističkom tržištu. Zato je važno planirati nova ulaganja u infrastrukturu i razvoj proizvoda cikloturizma.

Pri izradi Plana korišten je tzv. *bottom up* pristup, odozdo prema gore, te je u planiranju aktivnosti i ciljeva bilo uključeno veći broj dionika u Županiji.

Ovim Planom Istarska županija želi napraviti novi iskorak u planiranju razvoja cikloturizma te želi biti prepoznatljiva cikloturistička destinacija u Europi – vodećoj svjetskoj turističkoj destinaciji, kako je definirano vizijom. Proizvodi cikloturizma u Županiji kreirat će se na temelju inicijativa koje dolaze iz zajednice i lokalnog gospodarstva, za zajednicu, turiste i posjetitelje. Razvoj cikloturizma usmjeren je prema otvaranju novih mogućnosti za zapošljavanje poticanjem poduzetništva te će se u kreiranju novih proizvoda cikloturizma poštivati lokalna kulturna i prirodna baština. Očekuje se da dionici u razvoju cikloturizma odgovorno planiraju razvoj novih proizvoda, uzimajući u obzir činjenicu da turizam ima svoja ograničenja. U realizaciji aktivnosti važno je mjeriti učinke turizma na zajednicu i gospodarstvo kako bi se u budućnosti odgovorno upravljalo razvojem cikloturizma.

Budući da se Plan donosi za razdoblje od sedam godina predlaže se da se svake dvije godine analizira uspješnost u realizaciji projekata te da se popis projekata dopuni eventualnim novim planiranim projektima i aktivnostima.

Literatura

1. Akcijski plan razvoja cikloturizma, Institut za turizam, Zagreb, listopad 2015.
2. Biciklijade, <https://biciklijade.com>, pristupljeno: 5. listopada 2018.
3. *Bike center* Rabac, <https://www.valamar.com/hr/hoteli-rabac/valamar-girandella-resort/bike-center-rabac>, pristupljeno: 24. studenoga 2018.
4. *Colours of Istria*, <https://www.coloursofistria.com/hr/>, pristupljeno: 21. studenoga 2018.
5. *eVisitor*, Informacijski sustav za prijavu i odjavu turista, podaci za 2017. godinu, studeni 2018.
6. *FlowForm bike ramps*, <https://www.flowformramps.com/about/what-bike-park>, pristupljeno: 24. studenoga 2018.
7. *go2bike*, <http://www.go2bike.eu>, pristupljeno: 6. prosinca 2018.
8. Glas Istre, Cikloturizam u Istri: Budućnost su biciklističke trake uz ceste, <https://www.glasistre.hr/ca3210b0-dfa5-420d-a307-53df990b8465>, pristupljeno 5. studenoga 2018.
9. Hrvatski zavod za zapošljavanje, Godišnjak 2017., Zagreb, svibanj 2018.
10. Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Pula, Godišnjak 2017., Pula, rujan 2018.
11. *Istra Bike*, www.istra-bike.com, pristupljeno: 23. studenoga 2018.
12. Istarska razvojna turistička agencija, <http://www.irta.hr/hr/>, pristupljeno: 19. studenoga 2018.
13. iTurizam.info, <http://www.iturizam.info/tinjanu-postavljena-e-bike-punionica/>, pristupljeno: 25. listopada 2018.
14. Klarić Z.(2017) Zakoni za cikloturizam, Institut za turizam, Zagreb, 2017., prezentacija
15. Koordinacijsko tijelo za razvoj cikloturizma Hrvatske, *EuroVelo*, <https://cikloturizam.hr/eurovelo/>, pristupljeno: 8. studenoga 2018.
16. LC Labin.com, <https://www.labin.com/vijesti/tag/biciklizam>, pristupljeno: 4. listopada 2018.
17. Master plan turizma Istarske županije 2015. – 2025.
18. Općina Funtana, <http://funtana.hr/page/news/!/festa-sv-bernarda-1533810027>, pristupljeno: 5. listopada 2018.
19. *Parenzana*, <http://www.parenzana.net/>, pristupljeno: 21. studenoga 2018.
20. Policijska uprava istarska (ustupljeni podaci)
21. Poreč *Bike share*, <https://www.porecbikeshare.com/hr/>, pristupljeno: 25. listopada 2018.
22. Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi (NN br. 28/2016)
23. Pravilnik o funkcionalnim kategorijama za određivanje mreže biciklističkih ruta (NN br. 91/2013, 114/2017)
24. Službena stranica Istarske županije, <http://istra-istria.hr/>, pristupljeno 16. desetoga 2018.
25. Smjernice za razvoj proizvoda *Bike & Outdoor* u Istri za razdoblje od 2018. - 2022., Istarska razvojna turistička agencija IRTA d.o.o., Pula, 16. lipnja 2017.
26. Smjernice za unaprjeđenje cestovnih biciklističkih prometnica u Istri, Istarska razvojna turistička agencija IRTA d.o.o., studeni 2017.

27. Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj, Tomas, Ljeto, (2017) Institut za turizam, Zagreb, ožujak 2018.
28. Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017. – 2030.), Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, kolovoz 2017.
29. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/2013), Zagreb, travanj 2013.
30. Strateški marketinški plan hrvatskog turizma za razdoblje 2014. - 2020., listopad 2014.
31. Turizam u brojkama 2017., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, 2018.
32. Zakona o šumama (NN 68/18)
33. Županijska razvojna strategija Istarske županije do 2020. godine, Pula, ožujak 2018.
34. Županijska uprava za ceste Istarske županije, <http://zuc-pazin.hr/popis-cesta-i-karte/karte/>, pristupljeno: 26. listopada 2018.

Popis kratica

ADFC = *Allgemeiner Deutscher Fahrrad-Club*

BK = biciklistički klub

DC = državna cesta

DH = *Downhill*

ECF = *European Cyclists' Federation* (Europska biciklistička federacija)

EU = Europska unija

EV = *EuroVelo* (Europska mreža biciklističkih ruta)

FZOEU = Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

GIS = Geografski informacijski sustav

GPS = *Global Positioning System*

HBS = Hrvatski biciklistički savez

HTZ = Hrvatska turistička zajednica

IDA = Istarska razvojna agencija

IRTA = Istarska razvojna turistička agencija

IŽ = Istarska županija

JLS = jedinica lokalne samouprave

MINT = Ministarstvo turizma

MPPI = Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

MRRFEU = Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

MTB = *Mountain bike* (brdski biciklizam)

MUP = Ministarstvo unutarnjih poslova

NN = Narodne novine

OPG = obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

OSM = *Open Street Map*

PDV = porez na dodanu vrijednost

RH = Republika Hrvatska

SUMP = *Sustainable Urban Mobility Plan* (Plan održive urbane mobilnosti)

T.P.C.= *Ferrovía Trieste – Parenzo – Canfanaro* (*Parenzana*, pruga Trst – Poreč – Kanfanar)

TZ = Turistička zajednica

TZG = Turistička zajednica grada

TZIŽ = Turistička zajednica Istarske županije

TZO = Turistička zajednica općine

UCI = *Union Cycliste Internationale* (Svjetska biciklistička organizacija)

UNWTO = *World Tourism Organization* (Svjetska turistička organizacija)

UO = Upravni odjel

ŽUC = Županijska uprava za ceste Istarske županije

PRILOZI

Prilog 1. Biciklističke manifestacije u 2018. godini

Područje	Datum	Mjesto	Naziv manifestacije	Vrsta biciklijade
Umag / Novigrad	1. siječnja 2018.	Umag	Novogodišnja biciklijada	MTB
	7. siječnja 2018.	Marušići	Biciklijada od Befane	MTB
	19. veljače 2018.	Novigrad	Zimska liga Istre i Kvarnera	MTB natjecanje
	28. veljače 2018.	Umag	Trofej Umaga	Rekreativna biciklijada
	8.-11. ožujka 2018.	Umag/Novigrad/Brtonigla/Buje	Istarsko proljeće	Međunarodna etapna utrka
	11. ožujka 2018.	Krasica	<i>Oleum Olivarum Bike</i>	Rekreativna biciklijada
	9. travnja 2018.	Umag	Biciklijada povodom sajma sporta	MTB
	14. travnja 2018.	Kaštel	<i>Istrianissima</i>	MTB
	15. travnja 2018.	Umag	13. Međunarodni dan gljiva – biciklijada	Rekreativna MTB vožnja
	22. travnja 2018.	Umag	Lagani đir po Deželi	Rekreativna MTB vožnja
	1. svibnja 2018.	Novigrad	Prvomajski MTB maraton	MTB
	1. svibnja 2018.	Novigrad	Prvomajska obiteljska biciklijada	Rekreativna biciklijada
	6. svibnja 2018.	Umag	Umag <i>bike</i>	MTB
	1. srpnja 2018.	Marušići	Biciklijada Marušići	MTB
	22. srpnja 2018.	Radini (Brtonigla)	MTB biciklijada Radini	MTB
	4. kolovoza 2018.	Juricani	MTB biciklijada od Juricani	MTB
	11. kolovoza 2018.	Lovrečica	10. <i>Giro in bici</i>	Rekreativna biciklistička utrka
	15. kolovoza 2018.	Brtonigla	<i>San Rocco bike</i>	Rekreativna biciklijada
	26. kolovoza 2018.	Novigrad	Đir od Cittanove	MTB
	1. rujna 2018.	Grožnjan	XCO izgubljena ovca (<i>Parenzana</i>)	MTB

	2. rujna 2018.	Grožnjan	XCC Kavrijana	MTB
	22. rujna 2018.	Umag	Europski dan bez automobila	MTB
	29. rujna 2018.	Valica	Đir po Valici i okolici	MTB
	5.-7. listopada 2018.	Umag / Novigrad	<i>Istria Granfondo</i>	Međunarodni biciklistički maraton
	7. listopada 2018.	Novigrad	<i>Istria Granfondo Family&Gourmet Tour</i>	Rekreativna biciklijada
	13. listopada 2018.	Grožnjan	Grožnjan <i>by night</i>	Rekreativna biciklijada
	13.-14. listopada 2018.	Grožnjan	Enduro Grožnjan	MTB
	11. studenoga 2018.	Momjan	<i>Bike maraton Momjan</i>	MTB
Poreč	18. veljače 2018.	Poreč	Plava Laguna <i>Grand Prix</i>	Međunarodna biciklistička utrka
	3. ožujka 2018.	Poreč	16. Trofej Poreča	Međunarodna biciklistička utrka
	17.-18. ožujka 2018.	Poreč	Plava Laguna <i>Istria Race</i>	Biciklistička utrka za kadete
	3. travnja 2018.	Vižinada	MTB rekreativna proljetna <i>Parenzana 2018.</i>	MTB rekreativna biciklijada
	20.-22. travnja 2018.	Vižinada	Ocean lava <i>Parenzana</i>	Triatlon
	29. travnja 2018.	Nova Vas	Rekreativna <i>Parenzana</i> MTB Biciklijada	Rekreativna MTB vožnja
	22. srpnja 2018.	Višnjan	Biciklijada Višnjan 2018.	Rekreativna MTB vožnja
	11. kolovoza 2018.	Nova Vas	1. Dječja biciklijada	Rekreativna biciklijada
	2. rujna 2018.	Tar	1. Rekreativna biciklijada <i>Giro di Torre</i>	Rekreativna biciklijada s MTB biciklima
	21.-23. rujna 2018.	Vižinada	<i>MTB Parenzana</i>	Rekreativna MTB biciklijada
	30. rujna 2018.	Vižinada	<i>Parenzana</i> u Vižinadi	Rekreativni biciklistički maraton
	14. listopada 2018.	Zelena laguna (Poreč)	Poreč Triatlon	Triatlon srednje udaljenosti
	19.-21. listopada 2018.	Poreč, Vižinada, Funtana, Vrsar, Tar-Vabriga, Grožnjan	<i>MTB Parenzana</i>	Međunarodna biciklistička MTB utrka
	17. studenoga 2018.	Poreč	Biciklijada Sv. Maura	Rekreativna biciklijada

Vrsar / Funtana	28. travnja 2018.	Vrsar	8. <i>Limes Tour</i> Vrsar	Rekreativna MTB vožnja
	19. kolovoza 2018.	Funtana	2. rekreativna biciklijada Sv. Bernarda	Rekreativna biciklistička MTB utrka
	11. studenoga 2018.	Vrsar	Biciklom po žuto zlato Istre	Rekreativna biciklijada
Rovinj	14.-15. travnja 2018.	Rovinj	5. <i>Weekend Bike&Gourmet tour</i> Rovinj - <i>Mare i Monti</i>	Rekreativna biciklijada s MTB biciklima
	28. travnja 2018.	Rovinj	Biciklijada Popolana 2018.	Rekreativna biciklistička manifestacija
	8.-10. lipnja 2018.	Bale	Bale-Valle outdoor festival	
	28. srpnja 2018.	Kanfanar	Jakovlja	MTB
	18. kolovoza 2018.	Bale	Bale pod zvijezdama	MTB
	16. rujna 2018.	Rovinj	Biciklijada Sv. Eufemija 2018.	Rekreativna biciklistička manifestacija
	23. rujna 2018.	Kanfanar	Biciklijada „Dan općine Kanfanar“ 2018.	Rekreativna biciklijada
	30. rujna 2018.	Kanfanar	7. MTB rekreativna biciklijada Kanfanar	MTB Biciklijada
	6.-7. listopada 2018.	Rovinj	6. <i>Weekend Bike&Gourmet Tour</i> Rovinj - <i>Mare i Monti</i>	Rekreativni biciklistički doživljaj
Labin / Rabac	21. travnja 2018.	Rabac – Poklon na Učki	<i>Tour of Croatia</i>	Svjetska profesionalna biciklistička utrka
	29. travnja 2018.	Labin	<i>Terra Albona</i>	Rekreativna i <i>mountainbike</i> vožnja
	1.-31. svibnja 2018.	Rabac	<i>Gastrobike tour</i>	Gastro-biciklistička tura
	16. rujna 2018.	Rabac	Valamar <i>Terra Magica</i>	MTB maraton
	23. rujna 2018.	Labin	<i>Terra Albona</i>	Rekreativna i <i>mountainbike</i> vožnja
Središnja Istra	5. ožujka 2018.	Režanci	Zlik Režanci	Brdsko-biciklističko natjecanje
	18. ožujka 2018.	Pazin	Pazinčica <i>clearwater Revival</i>	Kombinacija trčanja i vožnje bicikla
	27. travnja 2018.	Istra	<i>CRO Race</i>	Etapa profesionalne biciklističke utrke
	1. lipnja 2018.	Svetvinčenat	Ivanja	Rekreativna biciklijada
	17. lipnja 2018.	Draguč	Z bičikleton u Draguč 2018.	Rekreativna MTB vožnja
23. kolovoza 2018.	Žminj	<i>Tour</i> po Žminjštine	Rekreativna MTB biciklijada	

	25. kolovoza 2018.	Kropinjank (Buzet)	Pet izvora Čićarije	Biciklijada
	8. rujna 2018.	Buzet	14. Biciklijada Subotina	Rekreativna biciklijada
	22. rujna 2018.	Žminj	S piruonon po Žminjšćine 2018.	Rekreativna gastrobiciklijada
	20. listopada 2018.	Tinjan	ISAP 2018: <i>INSiGHTS</i> biciklijada „Od lokve do lokve”	Rekreativna biciklijada
	21. listopada 2018.	Pazin	14. humanitarna biciklijada	Rekreativna biciklijada
	27. listopada 2018.	Svetvinčenat	Fešta mladega vina	Rekreativna biciklijada
	1. studenoga 2018.	Buzet	Lov na tartufe	Utrka orijentacijskog trčanja i biciklizma
Pula / Medulin	18. ožujka 2018.	Marčana	MTB maraton	Rekreativna MTB vožnja
	7. travnja 2018.	Premantura (Medulin)	XCO Premantura <i>Rocky Trail</i>	MTB utrka
	8. travnja 2018.	Premantura (Medulin)	XCM Kamenjak <i>Rocky Trail</i>	MTB utrka
	28. travnja 2018.	Fažana	Jug na dva kotača	Rekreativna biciklijada
	12. svibnja 2018.	Medulin	Jug na dva kotača	Rekreativna biciklijada
	19. svibnja 2018.	Vodnjan	Jug na dva kotača	Rekreativna biciklijada
	27. svibnja 2018.	Medulin	<i>Granfondo</i> Nevio Valčić	Međunarodni biciklistički maraton
	2. lipnja 2018.	Vodnjan	<i>Extravergine</i> mtb maraton	Rekreativna utrka
	16. lipnja 2018.	Šišan	Jug na dva kotača	Rekreativna biciklijada
	15. rujna 2018.	Marčana, Barban	Jug na dva kotača	Rekreativna biciklijada
	22. rujna 2018.	Pula	Jug na dva kotača	Rekreativna biciklijada

Izvor:

1. *Istra Bike*, online: <http://www.istria-bike.com/hr/manifestacije>, pristupljeno: 25. rujna 2018.
2. LC Labin.com, <https://www.labin.com/vijesti/tag/biciklizam>, pristupljeno: 4. listopada 2018.
3. *Colours of Istria*, <https://www.coloursofistria.com/hr/sport/biciklizam/bike-eventi-sjeverozapadne-istre>, pristupljeno: 4. listopada 2018.
4. Općina Funtana, <http://funtana.hr/page/news/!festa-sv-bernarda-1533810027>, pristupljeno: 5. listopada 2018.
5. Biciklijade, <https://biciklijade.com>, pristupljeno: 5. listopada 2018.
6. *Parenzana*, <http://www.parenzana.net/hr/manifestacije/576>, pristupljeno: 21. studenoga 2018.

